

Kulturhistorie og rekreative interesser

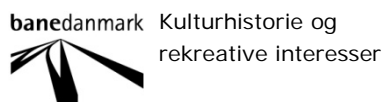
- Fagnotat

Ny bane Hovedgård - Hasselager

banedanmark

Revideringsdato	Resume af ændringer	Ændringer markeret	Udført	Kontrolleret	Godkendt
24.08.2018	Endelig	Nej	LOE/POJ/ETD	JBN	JBN

Banedanmark
Anlægsudvikling
Amerika Plads 15
2100 København Ø
www.bane.dk

Kulturhistorie og rekreative interesser

	Indhold	Side
1	Indledning	5
2	Ikke-teknisk resume	6
2.1	Kulturhistorie	6
2.2	Rekreative interesser	9
3	Lovgrundlag	12
4	Baggrund og metode	13
4.1	Baggrundsinformation om projektet	13
4.2	Metode	14
4.2.1	Kulturhistoriske interesser	14
4.2.2	Rekreative interesser	15
4.2.3	Konsekvensvurdering	16
5	Eksisterende forhold	17
5.1	Kulturhistorie	17
5.1.1	Fredede områder	17
5.1.2	Kirkeomgivelser og –byggelinjer	20
5.1.3	Kulturmiljøer	22
5.1.4	Arkæologiske fund og kulturarvsarealer	23
5.1.5	Kulturarvsareal	28
5.1.6	Fredede fortidsminder	29
5.1.7	Beskyttede sten- og jorddiger	32
5.1.8	Fredede og bevaringsværdige bygninger med SAVE-værdien 1-4	37
5.2	Rekreative interesser	40
5.2.1	Stiforbindelser	40
5.2.2	Friluftsområder	42
5.2.3	Sportsanlæg	44
5.2.4	Skovområder og andre rekreative naturområder	45
6	Konsekvenser og afværgeforanstaltninger i anlægsfasen – midlertidige påvirkninger	50
6.1	Miljøpåvirkninger i anlægsfasen	50
6.1.1	Kulturhistorie	50
6.1.2	Rekreative interesser	76
6.2	Afværgeforanstaltninger i anlægsfasen	93
6.3	Konsekvensvurdering for anlægsfasen	94
6.3.1	Kulturhistorie	94
6.3.2	Rekreative interesser	95

7	Konsekvenser og afværgeforanstaltninger i driftsfasen – varige påvirkninger	96
7.1	Miljøpåvirkninger i driftsfasen	96
7.1.1	Kulturhistorie	96
7.1.2	Rekreative interesser	111
7.2	Afværgeforanstaltninger i driftsfasen	118
7.3	Konsekvensvurdering for driftsfasen	119
7.3.1	Kulturhistorie	119
7.3.2	Rekreative interesser	121
8	Myndighedsbehandling	123
9	Kumulative effekter	125
10	Overvågning	126
11	0-alternativet	127
12	Oversigt over eventuelle mangler ved undersøgelsen	128
13	Referencer	129
14	Bilag	131

1 Indledning

Som led i et politisk forlig af 14. januar 2014 mellem den daværende regering (S, SF og R), DF og Ø skal der etableres en ny bane mellem Horsens og Aarhus. Den nye banestrækning forventes at blive ca. 23 km lang og løber fra Hovedgård nord for Horsens til Hasselager syd for Aarhus. Der er afsat 3,3 mia. kr. til projektet.

Den nye strækning vil reducere baneafstanden mellem Horsens og Aarhus med ca. seks kilometer. *Ny bane Hovedgård - Hasselager* vil også aflaste den 29 km lange strækning, der løber over Skanderborg, ved at øge kapaciteten mellem Aarhus og Trekantområdet. Det giver mulighed for flere afgang og højere hastigheder.

Den nye strækning vil skære seks minutter af rejsetiden. Derfor er strækningen en forudsætning for planen for at reducere rejsetiden mellem Danmarks største byer, og den vil gøre det muligt at køre mellem Odense og Aarhus på kun en time.

Projektet for *Ny bane Hovedgård - Hasselager* gennemgår en VVM-lignende proces (Vurdering af Virkninger på Miljøet). Dette fagnotat for kulturhistorie og rekreative interesser er et bilag til VVM-redegørelsen, som udgives i forbindelse med den VVM-lignende proces. VVM-redegørelsen har til formål at skabe overblik over projektets samlede miljøpåvirkninger.

VVM-redegørelsen og de 15 tilhørende fagnotater danner grundlag for inddragelse af offentligheden i en høringsfase, og senere sammen med høringsnotatet for politisk beslutning om projektet.

Fagnotatet beskriver de eksisterende kulturhistorie og rekreative interesser og vurderer de konsekvenser som anlæg af en ny bane vil have i forhold til kulturhistorie og rekreative interesser. Dette sammenholdes med 0-alternativet, som er den situation, hvor den nye bane ikke anlægges.

Der er udarbejdet tre forslag til linjeføring for den nye bane, et vestligt forslag, over Stilling-Solbjerg Sø vest for Solbjerg, et centralt forslag mellem Solbjerg Sø og Solbjerg samt et østligt forslag øst for Solbjerg. Fra Hovedgård går linjeføringen i hovedforslaget gennem Hovedskov. Hertil er der udarbejdet en alternativ linjeføring øst om skoven, sydøstligt alternativ. De tre linjeføringsforslag og Sydøstligt alternativ vurderes ligeværdigt i VVM-redegørelsen.

Central linjeføring for *Ny bane Hovedgård - Hasselager* undersøges med mulighed for etablering af en station ved Solbjerg. Konsekvenserne af en station ved Solbjerg beskrives i dette fagnotat i forhold til kulturhistorie og rekreative interesser.

2 Ikke-teknisk resume

I fagnotatet beskrives de eksisterende forhold og projektets forventede påvirkning af de behandlede emner i både anlægs- og driftsfasen, samt i hvilket omfang negative konsekvenser kan afhjælpes gennem afværgeforanstaltninger.

2.1 Kulturhistorie

De kulturhistoriske interesser, der er undersøgt i forbindelse med projektet, omfatter følgende beskyttelsesinteresser:

- Fredede områder
- Kirkeomgivelser og -byggelinjer
- Kulturmiljøer
- Arkæologiske fund og kulturarvsarealer
- Fredede fortidsminder
- Beskyttede sten- og jorddiger
- Fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg.

Fredede områder

Fredede områder fremgår af kortbilag 2.

Fredningen omkring Vedslet Kirke har til formål at sikre, at arealerne ikke bebygges, samt at der ikke anbringes transformatorstationer, telefon- eller telegrafmaster, skure, udsalgsboder, vogne til beboelse eller lignende skønhedsforstyrrende genstande. Fredningen vil ikke blive påvirket i modstrid med formålet ved nogen af de tre linjeføringer, da der nær arealerne alene skal ændres i vejprofilet for Vedsletvej.

Inden for fredningerne for Stilling-Solbjerg Sø anlægges banen for Vestlig linjeføring på en bjælkebro over Stilling-Solbjerg Sø. Syd for søen etableres et regnvandsbassin og nord for søen føres banen over Søvejen på en rammebro. Anlægget vil være i modstrid med fredningerne og fredningsforslaget, der har til formål at sikre, at arealerne bevares i deres nuværende tilstand hvad angår landskab, beplantning, terræn og bebyggelse. Vestlig linjeføring vil således ved krydsningen af Stilling-Solbjerg Sø i modstrid med fredningernes formål jf. naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 1 og vil desuden være en videregående afvigelse fra fredningerne jf. naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 5. Projektet vil kun kunne gennemføres ved ophævelse af fredningerne eller evt. ved de særlige procedurer i forbindelse med en anlægslov, som specifikt tilsidesætter fredningerne inden for linjeføringen.

En linjeføring er kun omfattet af en frednings bestemmelse, hvis fredningen direkte berøres. Eventuelle indirekte effekter på det fredede område er således ikke omfattet af en frednings bestemmelse.

Vestlig linjeføring har således størst påvirkning af fredninger.

Kirkeomgivelser og – byggelinjer

Kirkeomgivelser og –byggelinjer fremgår af kortbilag 1.

De miljømæssige konsekvenser for de kulturhistoriske interesser knytter sig i driftsfasen til en række kirkeomgivelser og kulturmiljøer, som påvirkes visuelt.

Kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer omkring Vedslet Kirke gennemskæres af alle linjeføringer. Central linjeføring påvirker desuden kirkebyggelinje ved Hvilsted Kirke samt kirkebyggelinje og kirkeomgivelser ved Tiset Kirke. Kirkebyggelinjen omkring Astrup Kirke st. 17+680-18+320 og kirkeomgivelser omkring Tiset Kirke st. 19+880-20+470 berøres af Østlig linjeføring. Ved Tiset Kirke etableres ved Central og Østlig linjeføring bane- og vejanlæg, som påvirker indsigten. Ved Hvilsted Kirke og Astrup Kirke skal der lægges et permanent jordlag ud over mindre dele af arealerne, der er omfattet af kirkebyggelinjen. Ved Astrup Kirke sker der desuden en hævnning af en eksisterende vej.

Der vil for alle tre linjeføringer være en mindre påvirkning af kirkeomgivelserne for Vedslet Kirke, da indsigten til kirken vil blive påvirket af bane- og vejanlæg. Kirken vil i begrænset omfang strukturelt blive adskilt fra den historiske landsby. Nybyggeri, udvidelse eller ændring af eksisterende bygninger, tekniske anlæg og større terrænændringer inden for et udpeget kulturmiljø kan kun ske under hensyntagen til, at sammenhængen mellem de kulturhistoriske elementer ikke herved forringes eller går tabt. Anlægsloven træder i stedet for disse bestemmelser.

Det vurderes, at påvirkningen af kirkeomgivelserne er moderat for Tiset Kirke for Central linjeføring, idet indsigten til kirken vil blive begrænset af bandedæmningen. Påvirkningen er mindre for Vedslet Kirke for alle linjeføringer og Tiset Kirke for Østlig linjeføring, idet indsigtslinjen ikke påvirkes markant.

Påvirkningen af kirkebyggelinjer er ubetydelige, idet der er tale om anlæg, som ikke overstiger den maksimale byggehøjde på 8,5 m inden for kirkebyggelinjen og derfor ikke er i strid med kirkebyggelinjens bestemmelser.

Samlet set har Central og Østlig linjeføring størst påvirkning af kirkeomgivelser.

Kulturmiljøer

Kulturmiljøer fremgår af kortbilag 2.

Vestlig linjeføring gennemskærer et værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen syd for Stilling-Solbjerg Sø. Baneanlægget etableres dog så langt øst for landsbyen Vitved, at det kun vil medføre en begrænset påvirkning af kulturmiljøet. Det er således de stjerneudskiftede marker, der gennemskæres af banen, ikke den øvrige del af kulturmiljøet. Strukturen i det udpegede kulturmiljø vil dog blive brudt og derfor vurderes påvirkningen at være moderat.

Vestlig linjeføring har således størst påvirkning af kulturmiljøer.

Arkæologiske fund og kulturarvsarealer

Arkæologiske fund og kulturarvsarealer fremgår af kortbilag 3.

De miljømæssige konsekvenser for de kulturhistoriske interesser knytter sig i anlægsfasen primært til den mekaniske bearbejdning af terrænet, hvor både synlige og skjulte kulturspor og arkæologiske fund kan blive påvirket. Dette begrænses ved, at de statsanerkendte museer kan gennemføre arkæologiske forundersøgelser for udvalgte arealer, hvor anlægsarbejdet skal foregå. Fin-des der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses i det omfang, det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til Slots- og Kulturstyrelsen.

Langs jernbanestrækningen findes en række fredede fortidsminder, som er omkranset af en fortidsmindebeskyttelseslinje. Ingen af fortidsminderne eller fortidsmindebeskyttelseslinjerne påvirkes direkte af anlægsarbejder.

Vestlig linjeføring tangerer et kulturarvsareal Kejlstrup Kirke ved Virring, st. 16+300. Der udlægges overskudsjord på en mindre del af arealet og omlægning af Lykkegårdsvej berører kulturarvsarealet. Dette område undersøges af Skanderborg Museum i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser, inden anlægsarbejdet kan påbegyndes.

Vestlig linjeføring har således størst påvirkning af kulturarvsarealer.

Beskyttede sten- og jorddiger

Beskyttede sten- og jorddiger fremgår af kortbilag 2.

Dele af de beskyttede diger, som linjeføringerne krydser, vil blive nedlagt permanent. Dele af diger, der ligger inden for et arbejdsområde under anlægsfasen, vil blive fjernet midlertidigt, og det skal i en senere fase af projektet vurderes, om digerne skal genetableres efter anlægsarbejdet.

Påvirkninger af digerne afhænger af det enkelte (konkrete) indgreb og af digets tilstand og betydning som for eksempel markskel.

I Tabel 1 er det samlede antal permanent berørte diger for hver linjeføring og alternativ angivet samt fordelingen på hvor stor del af diget, der berøres. Højre kolonne angiver ved hvor mange diger, der vil ske jordudsætning.

	100 % fjernes	≥ 50 % fjernes	< 50 % fjernes	Samlet antal berørte diger	Jordudsætning ved dige
Vestlig linjeføring	2	2	13	17	8
Central linjeføring	2	2	12	16	8
Østlig linjeføring	1	4	16	21	9
Sydøstligt alternativ/-	1	0	11	12	10

	100 % fjernes	≥ 50 % fjernes	< 50 % fjernes	Samlet antal berørte diger	Jordudsætning ved dige
Vestlig linjeføring					
Sydøstligt alternativ/- Central linjeføring	1	0	10	11	10
Sydøstligt alternativ/- Østlig linjeføring	0	2	14	16	11

Tabel 1 Samlet antal berørte diger og fordeling på hvor stor en del af diget, der berøres, og antal diger, hvor der vil ske jordudsætning ved diget.

Forudsat at en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning mod digerne kan udføres, således at de fortsat kan erkendes i landskabet og idet maks. to diger fjernes fuldstændigt og maks. fire diger fjernes med mere end halvdelen, vurderes projektet samlet set at medføre en mindre påvirkning af kulturværdien i forbindelse med påvirkning af digerne uafhængig af linjeføring.

Østlig linjeføring har størst påvirkning af diger med 21 diger, der krydses, og nedlægges delvist, heraf et der nedlægges helt samt fire, der nedlægges med mere end halvdelen. Vestlig og Central linjeføring påvirker næsten det samme antal diger med hhv. 17 og 16 diger, der krydses, og nedlægges delvist, heraf to der nedlægges helt samt to, der nedlægges med mere end halvdelen. Sydøstligt alternativ med fortsættelse i linjeføringerne påvirker fem færre diger end linjeføringerne, men har to ekstra jordudsætninger ved diger.

Fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg med Save-værdien 1-4

Ingen af linjeføringerne påvirker fredede og bevaringsværdige bygninger direkte.

2.2 Rekreative interesser

De rekreative interesser, der er undersøgt i forbindelse med projektet, omfatter følgende forhold:

- Stiforbindelser
- Friluftsområder
- Sportsanlæg
- Skovområder og andre rekreative områder

Desuden er de rekreative interesser vurderet i forhold til støj.

Kortbilag 4 illustrerer rekreative interesser.

Stiforbindelser

For alle stier på Vestlig og Østlig linjeføring vurderes påvirkningen i såvel anlægs- som driftsfasen at være ubetydelig, idet passagemuligheden opretholdes uændret eller på samme niveau som hidtil.

På Central linjeføring lukkes stien langs Stilling-Solbjerg Sø og stiunderføringen under Gammel Horsensvej i en periode på 6-9 måneder, hvor stien forlægges mod vest for at give plads til banedæmningen. Stien langs søen er et væsentligt rekreativt element for beboerne i Solbjerg. Afbrydelsen er midlertidig, og der opretholdes adgang til søen mod nord ved Søvangsvej og sejlklubben, hvorved der vurderes at være tale om en mindre påvirkning.

Friluftsområder

Ved Vestlig linjeføring berøres to friluftsområder permanent og midlertidigt. Ved Birkemosevej i Hasselager berøres et friluftsområde i form af et rekreativt areal udlagt i kommuneplanen, som støder umiddelbart op til linjeføringen ved st. 24+910-25+200. Arealet ligger i et erhvervsområde og har karakter af et beplantet restareal. De permanente baneanlæg beslaglægger en mindre del på ca. 2.000 m² i områdets vestligste rand svarende til ca. 2 %. Påvirkningen vurderes derfor som ubetydelig. Vestlig linjeføring beslaglægger desuden permanent et mindre areal på ca. 500 m², svarende til ca. 3 % af et friluftsområde i form af et rekreativt areal udlagt i kommuneplanen, som støder umiddelbart op til linjeføringen ved Hasselager. Arealet rummer ikke organiserede rekreative aktiviteter. Projektet vurderes at medføre en ubetydelig påvirkning af de rekreative interesser.

Nord for Solbjerg gennemskæres en grøn kile af Central og Østlig linjeføring. Central linjeføring berører den vestligste kant af kilen langs Landevejen og Gammel Horsensvej, mens Østlig linjeføring går tværs gennem kilen nordøst for Solbjerg, og der kan opleves størst støjpåvirkning af friluftsområdet ved Østlig linjeføring. Arealet der inddrages er lille, og der vil blive sikret forbindelse mellem delarealerne, hvorved projektet vurderes at medføre en mindre påvirkning af de rekreative interesser.

I Central linjeføring fra st. 17+210-19+800 passeres tre sportsanlæg udlagt i kommuneplanen. Område 330025GK (st. 18+050-19+800) inkluderer en agilitybane i den sydlige ende ved Solbjerg Hovedgade/Gammel Horsensvej og vil blive berørt af ny bane- og vejanlæg. Påvirkningen vurderes til at være moderat, da arealet med sportsanlægget (agilitybanen) vil blive inddraget til de nye baneområder. Der vil blive udlagt ny agilitybane inden for friluftsområdet, hvorved påvirkningen bliver mindre. Område 330210RE, Lundbjergvang Idrætsanlæg (st. 17+210-17+490) påvirkes i mindre omfang i anlægsfasen af en arbejdsvej til omlægning af Fastrupvej.

Skovområder og andre rekreative naturområder

Hovedskov gennemskæres af Vestlig, Central og Østlig linjeføring, hvorved der opstår en vis barriere for den rekreative udnyttelse af skoven. Der vil dog fortsat være forbindelse fra Hovedgård ad Krøruplundvej. Påvirkningen vurderes derfor som mindre. I Sydøstligt alternativ vil påvirkningen af skovområderne være ubetydelig, idet kun et lille skovområde øst for Hovedskov påvirkes direkte og påvirkningen visuelt og støjmæssigt af Hovedskov vil være begrænset.

Nørreskov gennemskæres af Østlig linjeføring, hvorved der opstår en vis barriere for den rekreative benyttelse af skoven herunder færdsel i forbindelse

med jagt. Der kan opretholdes en krydsningsmulighed af banen via Rasborgvej i kanten af skoven. Påvirkning vurderes derfor mindre.

Broen over Stilling-Solbjerg Sø etableres med en frihøjde på 7-10 m, hvorved gennemsejlingsmuligheden for motorbåde, joller og øvrige mindre både opretholdes. Et evt. nyt stiforløb omkring søen vil kunne etableres under banen. Påvirkningen af de rekreative udfoldelsesmuligheder vurderes at være ubetydelig. Støj og visuelle påvirkninger vil dog også have betydning og nogle mennesker vil kunne opleve selve broen samt forbi passerende tog som meget forstyrrende. Samlet vurderes påvirkningen derfor at være mindre.

Østlig linjeføring forløber igennem et nyetableret rekreativt skovområde nordøst for Solbjerg. Der inddrages et areal, hvor der opføres ny baneanlæg og vej. Påvirkningen vil være permanent med tab af fredskovsareal, men påvirkningen vurderes at være mindre, idet arealet kun udgør en lille andel af det samlede skovareal, og der vil blive skabt adgang til området.

Støj og visuelle påvirkninger vil også have betydning for den rekreative værdi af skove og naturområder, og nogle mennesker vil kunne opleve selve jernbanen og forbi passerende tog som meget forstyrrende.

Samlet set har Vestlig linjeføring størst påvirkning af de rekreative interesser, idet det mest sårbare rekreative område omkring Stilling-Solbjerg Sø påvirkes visuelt og støjmæssigt. Herefter følger Østlig linjeføring, som har størst påvirkning af det rekreative område ved Solbjerg. Sydøstligt alternativ går uden om Hovedskov og vil derfor ikke påvirke de rekreative interesser.

3 Lovgrundlag

Planloven [1] fastlægger, at kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for sikring af kulturhistoriske interesser, herunder udpegninger af kulturmiljøer, kirkeomgivelser og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier. Derudover skal kommuneplanrammerne, der fastlægger indholdet af lokalplaner for de enkelte dele af kommunen, blandt andet fastsættes med hensyn til bevaring af bebyggelser eller bymiljøer.

Planloven fastlægger endvidere, at kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder og andre rekreative områder.

Museumsloven [2] har til formål at sikre den arkæologiske kulturarv. Kulturarven omfatter fortidsminder i form af spor af menneskers aktivitet som eksempelvis konstruktioner, affaldsgruber, bopladser, grave og gravpladser, genstande og monumenter. Museumsloven beskytter også sten- og jorddiger.

Naturbeskyttelsesloven [3] har til formål at værne om landets natur og miljø og tilsigter særligt at beskytte naturen med dens vilde bestande af planter og dyr samt deres levesteder. Herudover beskytter naturbeskyttelsesloven de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier. For så vidt angår kulturhistoriske og rekreative interesser fastlægger naturbeskyttelsesloven bestemmelser om fredninger, fortidsmindebeskyttelseslinjer, kirkebyggelinjer samt offentlighedens adgang til naturområder.

Bygningsfredningsloven [4] har til formål at værne om landets ældste bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår, samt andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Loven fastlægger bl.a. bestemmelser om fredning af bygninger og udpegning af bevaringsværdige bygninger.

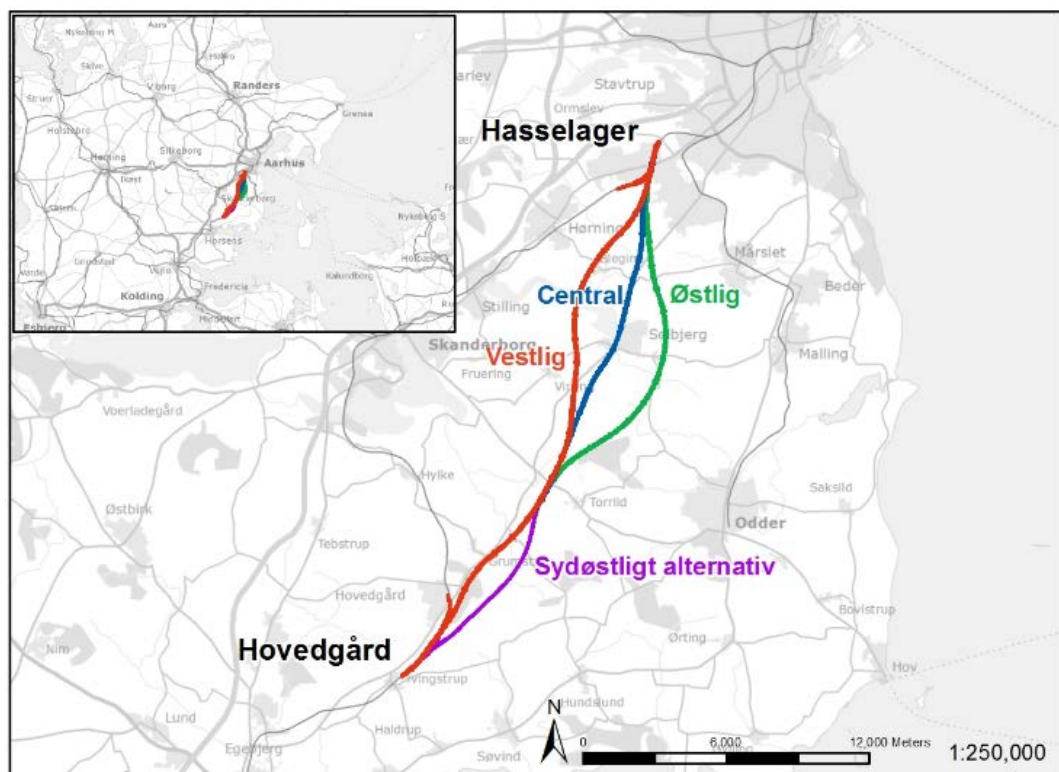
4 Baggrund og metode

4.1 Baggrundsinformation om projektet

Projektet omhandler en ca. 23 km ny, dobbeltsporet bane fra Hovedgård til Hasselager. Banen bliver elektrificeret og bygges med mulighed for at køre op til 250 km/t.

Der er udarbejdet tre forslag til linjeføring for *Ny bane Hovedgård - Hasselager*. De tre forslag til linjeføring indgår ligeværdigt i VVM-redegørelsen.

På den første del af strækningen fra Hovedgård og frem til vest for Torrild går forslagene til linjeføring gennem Hovedskov og Vedslet. På denne strækning er der en alternativ linjeføring øst om Hovedskov og øst om Assendrup og Vedslet, kaldet **Sydøstligt alternativ**. Sydøstligt alternativ kan anvendes i kombination med alle tre forslag til linjeføring.

Herefter forløber de tre forslag til linjeføring således:

- **Vestlig linjeføring** forløber vest for Solbjerg og passerer Stilling-Solbjerg Sø på en bro. Linjeføringen passerer tæt forbi Hvilsted samt øst om Virring og vest om Blegind. Vestlig linjeføring er ca. 23,6 km lang.
- **Central linjeføring** forløber gennem Solbjerg By tæt ved Gl. Århusvej. Linjeføringen passerer gennem Solbjerg mellem byen og Solbjerg

Sø og passerer tæt forbi byerne Hvilsted og Tiset. Central linjeføring er med ca. 23,4 km det korteste af de tre forslag.

- **Østlig linjeføring** forløber umiddelbart øst for Solbjerg, hvor den passerer vest om Astrup Kirke. Linjeføringen passerer tæt forbi byerne Ravnholt og Tiset. Østlig linjeføring er med ca. 24,7 km det længste af de tre forslag.

De tre forslag til linjeføring sluttes til den eksisterende bane syd for Aarhus ved Hasselager.

Central linjeføring undersøges både med og uden etablering af station i Solbjerg. Med en station vil der fra Solbjerg Hovedgade etableres adgang til en forplads ved stationen. Det eksisterende stisystem i området omlægges og tilpasses stationen. Der etableres perroner med en længde på 240 meter med mulighed for en senere udvidelse op til 400 meter lange perroner.

Eksisterende veje og stier, som forslagene til linjeføring går på tværs af, føres over eller under den nye bane. Enkelte steder kan det være nødvendigt at omlægge eksisterende veje. Banen passerer landskabets terrænforskelle på dæmning eller i afgravning. Der etableres landskabsbroer, hvor terræn- og miljøforhold nødvendiggør det. De steder, hvor banen passerer landskabet i terræn, vil tracebredden være ca. 20 meter. På nogle strækninger vil banen passere i afgravninger op til 15 meters dybde, og på andre strækninger på dæmninger med en højde op til 15 til 20 meter, og banens bredde vil variere alt efter om banen forløber i terræn, afgravning eller på dæmning.

4.2 Metode

Dette fagnotat beskriver påvirkninger og afværgesforanstaltninger for kulturhistoriske og rekreative forhold i forbindelse med etablering af *Ny bane Hovedgård-Hasselager*.

Kortlægning af de eksisterende kulturhistoriske og rekreative forhold er gennemført inden for en undersøgelseskorridor omkring de tre linjeføringer og Sydøstligt alternativ. Undersøgelseskorridoren er udlagt med 300 m på hver side af de tre linjeføringer, hvorved undersøgelseskorridoren får en samlet bredde på 600 m.

Det er vurderet om projektets påvirkninger af henholdsvis kulturhistoriske og rekreative interesser er direkte eller indirekte, ligesom påvirkningernes udbredelse, intensitet og tidslige omfang er beskrevet. Derudover er der beskrevet afværgesforanstaltninger, som kan mindske projektets påvirkning af de kulturhistoriske og rekreative interesser. Der er afslutningsvis redegjort for kumulative effekter og behov for overvågningsprogram.

4.2.1 Kulturhistoriske interesser

De kulturhistoriske interesser, der er undersøgt i forbindelse med projektet, omfatter følgende emner:

- Fredede områder
- Kirkeomgivelser og –byggelinjer
- Kulturmiljøer
- Arkæologiske fund og kulturarvsarealer
- Fredede fortidsminder og disses beskyttelseslinjer
- Beskyttede sten- og jorddiger
- Fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg med SAVE-værdien 1-4

Fredede områder, kirkebeskyttelseslinjer, fredede fortidsminder med beskyttelseslinjer, kulturarvsarealer, sten- og jorddiger samt arkæologiske fund er kortlagt og beskrevet på baggrund af oplysninger indhentet fra Danmarks Miljøportal [5] samt Slots- og Kulturstyrelsens nationale register "Fund og Fortidsminder" [6]. Disse er suppleret med oplysninger om forventning til arkæologiske fund fra den arkivalske kontrol udført af de statsanerkendte arkæologiske museer.

Kirkeomgivelser og kulturmiljøer er kortlagt ud fra de gældende kommuneplaner for hhv. Horsens [7], Odder [8], Skanderborg [9] og Aarhus [10] kommuner.

Fredede og bevaringsværdige bygninger er kortlagt ud fra Slots- og Kulturstyrelsens database over fredede og bevaringsværdige bygninger [11]. Det er kun bevaringsværdige bygninger med SAVE-værdien 1-4, der er medtaget i kortlægningen, da disse er vurderet at have særlig bevaringsstatus. SAVE-metoden er forklaret nærmere under afsnit 5.1.8 Fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg.

Følgende kortmateriale er anvendt til kortbilagene for kulturhistoriske interesser:

- Geodatastyrelsen: DTK/Kort25, grå udgave. (April 2016).
- Danmarks Miljøportal: Fredede områder, beskyttede sten- og jorddiger samt kirkebyggelinjer (April 2016).
- Slots- og Kulturstyrelsen: Fredede og bevaringsværdige bygninger (April 2016).
- Slots- og Kulturstyrelsen: Kulturarvsarealer, fortidsminder med beskyttelseslinjer samt arkæologiske fund (April 2016).
- Plansystem.dk: Værdifuldt kulturmiljø og kulturhistorisk bevaringsværdi for Horsens, Odder, Skanderborg og Aarhus kommuner (April 2016).
- Aarhus Kommuneplan 2013, Kulturhistorisk Redegørelse 2013.

4.2.2 Rekreative interesser

De rekreative interesser, der er undersøgt i forbindelse med projektet, omfatter følgende emner:

- Stiforbindelser såsom cykelruter, vandrestier og ridestier
- Friluftsområder
- Sportsanlæg
- Skovområder og andre rekreative områder

Stiforbindelser er kortlagt og beskrevet ud fra kommuneplanerne for Horsens [7], Odder [8], Skanderborg [9] og Aarhus [10] kommuner samt ud fra Naturstyrelsens hjemmeside "Ud i Naturen" [12].

Oplysninger om de rekreative områder er baseret på informationer og data fra kommuneplanerne for Horsens [7], Odder [8], Skanderborg [9] og Aarhus [10] kommuner samt fra Danmarks Miljøportal [5].

Følgende kortmateriale er anvendt til kortbilagene for rekreative interesser:

- Geodatastyrelsen: DTK/Kort25. (April 2016).
- PlansystemDK: Kommuneplanrammer (rekreative områder). (April 2016).
- Horsens, Odder, Skanderborg og Aarhus Kommuner: Stier (April 2016).
- Danmarks Miljøportal: Fredskov (April 2016).
- UdINaturen.dk: Faciliteter, Margueritrutten samt cykelruter (April 2016).

Støjbvurderinger og støj kort fremgår af Fagnotat Støj og vibrationer [13]. Visuelle påvirkninger fremgår af Fagnotat Landskab og visuelle forhold [14].

4.2.3 Konsekvensvurdering

Vurderingen af projektets påvirkning af kulturhistoriske og rekreative interesser tager afsæt i beskrivelsen af eksisterende forhold i kapitel 5 og sammenholdes med anlægsbeskrivelsen og arealplaner. Hertil kommer vurderinger af støj.

Påvirkningerne er hvor det er relevant vurderet hhv. ubetydelig, mindre, moderat eller væsentlig. Skalaen anvendes såvel for negative som for positive effekter. Vurderingerne er beskrevet i kapitel 6 for påvirkninger i anlægsfasen og kapitel 7 for driftsfasen.

For at bestemme påvirkningen anvendes erfaringer, eksisterende viden, beregninger, modellering og sund fornuft. Vurderingerne baseres på en kombination af kriterierne grad af forstyrrelse, vigtighed, sandsynlighed og varighed/reversibilitet.

Ved væsentlig og moderat påvirkning skal afværgeforanstaltninger implementeres i muligt omfang, og bevirke at påvirkningen reduceres til mindre eller ubetydelig.

5 Eksisterende forhold

5.1 Kulturhistorie

I dette kapitel er de eksisterende fredninger, kulturarvsinteresser og arkæologiske fund i undersøgelseskorridorerne beskrevet. Kulturhistoriske interesser og værdier findes såvel i byerne som i det åbne land, hvor forskellige historiske perioder gennem tiderne har sat sine spor.

5.1.1 Fredede områder

Arealfredninger har til formål at bevare et område i den eksisterende tilstand eller fastlægge en særlig drift, så området udvikler sig hen imod en bestemt ønskelig tilstand, som herefter skal bevares (naturbeskyttelsesloven kapitel 6 [3]).

Inden for undersøgelsesområdet findes både arealfredninger, fredningsforslag og fredninger af kirkeomgivelser, herunder de såkaldte Exner-fredninger¹. Disse fremgår af Tabel 2.

Kortbilag 2 omfatter fredede områder.

5.1.1.1 Vestlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring er der registeret tre fredede områder, heraf én fredning af kirkeomgivelser og to arealfredninger omkring Stilling-Solbjerg Sø. Der er forslag om at samle de eksisterende fredninger omkring søen samt mindre nye arealer i én fredning '*Stilling Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen*'. Fredningsforslagets overordnede formål er dels at give offentligheden bedre adgang til området og dels at forenkle administrationen af de nugældende fredninger af arealer omkring Stilling-Solbjerg Sø, som består af seks fredninger plus en kirkefredning [15].

---

¹ Henviser til provst Exner, der især i 1950'erne lavede mange frivillige aftaler om fredning med ejere af arealer op til kirker.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Fredning	Beskrivelse
7+850- 8+130	Horsens	Vest	Kirkefredning, Vedslet Kirke, reg. nr. 01717.01	Arealfredningen er fra 1952. Fredningen har til formål at sikre, at arealerne ikke bebygges samt at der ikke anbringes transformatorstationer, telefon- eller telegrafmaster, skure, udsalgsboder, vogne til beboelse eller lign. skønhedsforstyrrende genstande.
17+400- 17+600 18+300- 18+750	Skanderborg	På linjeføring	Arealfredning, Stilling-Solbjerg Sø sydvest, reg. nr. 03358.00	Arealfredningen er fra 1965. Arealfredningen omfatter fredning af landskabet langs sydsiden af Stilling-Solbjerg Sø. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at deres karakter af landbrugs-ejendomme opretholdes og at driften af markområderne skal tage hensyn til bevarelsen af de landskabelige og naturvidenskabelige værdier.
18+750- 19+300	Skanderborg	På linjeføring	Arealfredning, Stilling-Solbjerg Sø Nord/Syd, reg. nr. 03357.000	Arealfredningen er fra 1965. Arealfredningen omfatter fredning af landskabet langs nord- og sydsiden af Stilling-Solbjerg Sø. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at deres karakter af landbrugsejendomme opretholdes og at driften af markområderne skal tage hensyn til bevarelsen af de landskabelige og naturvidenskabelige værdier.
18+300- 19+300	Skanderborg	På linjeføring	Stilling-Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen, reg. nr.: 08204.00	Forslag om fredning af Stilling-Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen. Forslaget har retsvirkninger efter at det d. 12. juli 2016 blev offentliggjort. Fredningsforslagets overordnede formål er dels at give offentligheden bedre adgang til området og dels at forenkle administrationen af de nugældende fredninger af arealer omkring Stilling-Solbjerg Sø, som består af seks fredninger plus en kirkefredning.

Tabel 2. Fredninger inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring.

5.1.1.2 Central linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring er der registreret to fredede områder, heraf én fredning af kirkeomgivelser og én arealfredning (se også beskrivelse af fredningsforslag 'Stilling Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen' under Vestlig linjeføring).

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Fredning	Beskrivelse
0+200- 12+400	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 2			
18+220- 18+850	Aarhus	Vest	Arealfredning, Stilling-Solbjerg Sø Øst, reg. nr. 03489.00	Arealfredningen er fra 1965. Arealfredningen omfatter fredning af landskabet langs nordsiden af Solbjerg Sø. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at deres karakter af landbrugsejendomme opretholdes og at driften af markområderne skal tage hensyn til bevarelsen af de landskabelige og naturvidenskabelige værdier.
18+220- 18+850	Aarhus	Vest	Stilling-Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen, reg. nr.: 08204.00	Forslag om fredning af Stilling-Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen. Forslaget har retsvirkninger efter at det d. 12. juli 2016 blev offentliggjort. Fredningsforslagets overordnede formål er dels at give offentligheden bedre adgang til området og dels at forenkle administrationen af de nugældende fredninger af arealer omkring Stilling-Solbjerg Sø, som består af seks fredninger plus en kirkefredning.
20+180- 20+210	Aarhus	Øst	Kirkefredning, Tiset Kirke, reg. nr. 019601	Arealfredningen er fra 1952. Arealfredningen omfatter fredning af kirkens parkeringsplads og graverens bolig. Formålet med fredningen er, at arealet ikke bebygges eller beplantes. Der må yderligere ikke placeres skure, transformerstationer og master.

Tabel 3. Fredninger inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring.

5.1.1.3 Tilvalg Station i Solbjerg

Inden for undersøgelseskorridoren for Solbjerg Station er der ikke registreret fredede områder.

5.1.1.4 Østlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring er der registreret et fredet område, som er en fredning af kirkeomgivelser.

Stationering	Kommune	Side af Linjeføring	Fredning	Beskrivelse
0+200-10+800	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 2			
17+760-18+020	Aarhus	Vest	Kirkefredning, Astrup Kirke, reg. nr. 01712.03	Arealfredningen er fra 1952. Arealfredningen omfatter fredning af præstegårdens gårdsplads og have samt præsteembedets landbrugsmæssigt drevne jorder. Formålet med fredningen er, at arealet ikke må bebygges eller beplantes, ligesom der heller ikke må graves grus eller anbringes transformatorstationer, telefon- og telegrafmaster og lign. Der må ikke opsættes skure, vogne til beboelse eller lign.

Tabel 4. Fredninger inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring.

5.1.1.5 **Sydøstligt alternativ**

Inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ er der ikke registreret fredede områder, dog er der fra st. 10+150-26+200 fredede områder, som for Vestlig linjeføring.

5.1.2 **Kirkeomgivelser og –byggelinjer**

Kortbilag 1 omfatter kirkeomgivelser og -byggelinjer.

I Kommuneplanerne for Horsens, Skanderborg, Odder og Aarhus kommuner er der udpeget kirkeomgivelser omkring udvalgte kirker i det åbne land. I Horsens, Odder og Aarhus kommuner er kirkeomgivelser registreret i Plansystem.dk under værdifuldt kulturmiljø og i Skanderborg Kommune er de registreret under temaet kulturhistorisk bevaringsværdi. Formålet er at sikre kirkerne status som monumenter og bevare deres samspil med landskabet og deres nære omgivelser. Ved byggeri og anlæg inden for de udpegede kirkeomgivelser skal der tages højde for de visuelle påvirkninger. Byggeri og anlæg må ifølge retningslinjerne for kirkeomgivelserne således kun gennemføres, hvis det ikke forringer oplevelsen af samspillet mellem kirke og landskab eller landsbymiljø. Anlægsloven vil i denne forbindelse træde i stedet for kommuneplanens retningslinjer.

Kirkebyggelinjer er fastsat efter naturbeskyttelseslovens § 16 [3]. Kirkebyggelinjer har til formål at beskytte kirker samt indsynet til kirken, der ligger mere eller mindre åbent i landskabet. Der må således ikke opføres bebyggelse eller anlæg på over 8,5 m nærmere end 300 m fra kirken.

I det følgende fremgår kirker, kirkeomgivelser samt kirkebyggelinjer i undersøgelseskorridoren for hvert af de tre forslag til linjeføring. Stationeringen angiver udstrækningen af kirkeomgivelserne og/eller kirkebyggelinjen.

5.1.2.1 Vestlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring er der registeret fire områder med kirkebyggelinjer, hvoraf det kun er Vedslet Kirke, hvor der også er udpeget kirkeomgivelser/kirkebyggelinjer inden for undersøgelseskorridoren jf. Tabel 5. De berørte kirker er Vedslet, Hvilsted, Vitved og Blegind Kirke.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Kirke	Kirkeomgivelser/ Indsigtsområder	Kirkebyggelinje
7+750- 8+340	Horsens	På linjeføring	Vedslet Kirke	X	X
13+000- 13+500	Aarhus	Øst	Hvilsted Kirke		X
17+520- 18+080	Skanderborg	Vest	Vitved Kirke		X
20+160- 20+680	Skanderborg	Øst	Blegind Kirke		X

Tabel 5. Kirker med udpeget kirkeomgivelser/indsigtsområder og kirkebyggelinjer inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring.

5.1.2.2 Central linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring er der registeret to områder med kirkebyggelinjer, hvoraf det kun er omkring Tiset Kirke, at der også ligger en kirkeomgivelse/indsigtsområde inden for undersøgelseskorridoren. Disse ses i Tabel 6. De berørte kirker er Hvilsted og Tiset Kirke.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Kirke	Kirkeomgivelser/ Indsigtsområder	Kirkebyggelinje
0+200- 12+400	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 5				
13+000- 13+500	Aarhus	Øst	Hvilsted Kirke		X
19+880- 20+470	Aarhus	På linjeføringen	Tiset Kirke	X	X

Tabel 6. Kirker med udpegede kirkeomgivelser/indsigtsområder og kirkebyggelinjer inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring.

5.1.2.3 Tilvalg station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg berører ingen kirkeomgivelser/indsigtsområder.

5.1.2.4 Østlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring er der registeret to kirker med kirkebyggelinjer, hvor begge også har kirkeomgivelse/indsigtsområde inden for undersøgelseskorridoren. Disse ses i Tabel 7. De berørte kirker er Astrup og Tiset Kirke.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Kirke	Kirke-omgivelser/ Indsigts-områder	Kirkebygge- linje
0+200- 10+800	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 5				
17+680- 18+320	Aarhus	Vest	Astrup Kirke	X	X
19+880- 20+470	Aarhus	På linjeføring	Tiset Kirke	X	X

Tabel 7. Kirker med udpeget kirkeomgivelser/indsigtsområder og kirkebyggelinjer inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring.

5.1.2.5 **Sydøstligt alternativ**

Inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ er der registeret én kirke med kirkeomgivelse/indsigtsområde inden for undersøgelseskorridoren, som vist i Tabel 8. Den berørte kirke er Vedslet Kirke. Kirkebyggelinjen ligger ikke inden for undersøgelseskorridoren.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Kirke	Kirke-omgivelser/ Indsigts-områder	Kirkebygge- linje
106+850- 108-850	Horsens	Vest for	Vedslet Kirke	X	
10+150- 26+200	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 5				

Tabel 8. Kirker med udpeget kirkeomgivelser/indsigtsområder og kirkebyggelinjer inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ.

5.1.3 **Kulturmiljøer**

Kortbilag 2 omfatter kulturmiljøer.

Kulturmiljøer er geografisk afgrænsede områder, der ved deres fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling fra middelalder og nyere tid.

Kulturmiljøer er ikke beskyttede af museumsloven, men søges beskyttet via udpegninger og retningslinjer, der formuleres i kommuneplanerne. Kulturmiljøer er ofte sårbare over for f.eks. større byggeri og anlæg, skovrejsning, terrænregulering, fjernelse af karakteristisk beplantning samt ændring af bygningsanlægs placering og udseende.

5.1.3.1 **Vestlig linjeføring**

Inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring findes to områder, der er udpeget som kulturmiljøer i de gældende kommuneplaner. I Tabel 9 er angivet de kulturmiljøer, der findes inden for undersøgelseskorridoren.

Statio- nering-	Kommune	Side af linje- føring	Værdifuldt kulturmiljø
4+250- 4+800	Horsens	Udfletningsanlæg	Værdifuldt kulturmiljø, Hovedgård Stationsby
16+950- 18+610	Skanderborg	På linjeføring	Værdifuldt kulturmiljø Middelalderen

Tabel 9. Kulturmiljøer inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring.

5.1.3.2 **Central linjeføring**

Inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring findes ingen områder, der er udpeget som kulturmiljø, dog som for Vestlig linjeføring fra st. 0+200-12+400.

5.1.3.3 **Tilvalg Station i Solbjerg**

I området til tilvalget station i Solbjerg er der ingen områder, der er udpeget som kulturmiljø.

5.1.3.4 **Østlig linjeføring**

Inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring findes ingen områder, der er udpeget som kulturmiljø, dog som for Vestlig linjeføring fra st. 0+200-10+800.

5.1.3.5 **Sydøstligt alternativ**

Inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ findes ikke områder, der er udpeget som kulturmiljø, dog som for Vestlig linjeføring fra st. 10+150-26+200.

5.1.4 **Arkæologiske fund og kulturarvsarealer**

Kortbilag 3 omfatter arkæologiske fund og kulturarvsarealer.

Slots- og Kulturstyrelsen registrerer kulturarvsarealer, men også arkæologiske fund, der er gjort gennem tiderne overalt i Danmark i det nationale register "Fund og fortidsminder" [6]. Registret omfatter fortidsminder og steder, hvor der er gjort arkæologiske fund. Registret indeholder både fortidsminder, som er synlige i landskabet, og fortidsminder, der ligger skjult under jorden, og kun er kendt fra arkæologiske undersøgelser. Omkring nogle enkeltfund og i forbindelse med f.eks. marksystemer kan der være en arealmæssig udstrækning af fortidsmindet. De fortidsminder, der er fredet, er behandlet i afsnit 5.1.6.

I forbindelse med afgrænsning af arkæologisk relevante områder har Horsens og Skanderborg Museum samt Moesgaard Museum (for Odder og Aarhus kommuner) fortaget en arkivalisk kontrol af linjeføringerne for *Ny bane Hovedgård - Hasselager*:

- Horsens Museum, Udtalelse i forbindelse med VVM-undersøgelse forud for Ny bane Hovedgård-Hasselager, 12. maj 2016, som dækker Horsens Kommune [16].

- Skanderborg Museum, marts 2016, som dækker Skanderborg Kommune [17].
- Moesgaard Museum, Arkivalsk kontrol i forbindelse med 'Ny bane Hovedgård-Hasselager', marts, 2016, som dækker Odder Kommune og Aarhus Kommune [18].
- Moesgaard Museum, supplerende udtalelse til nyt sydøstligt alternativ, november 2016, som dækker sydøstligt alternativ i Odder Kommune [19].

Nedenfor er oplyst de fund og fortidsminder, som museerne har udpeget som væsentlige og som er beliggende indenfor undersøgelseskorridoren.

Museerne har endvidere vurderet potentiale for fund af fortidsminder i undersøgelseskorridorerne og udpeget områder, hvor der anbefales prøveundersøgelser.

5.1.4.1 Vestlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring er der registeret 46 ikke-fredede fortidsminder. Museerne har foretaget en beskrivelse af mulige hotspots på baggrund af de registrerede fund i hver kommune. En sammenfatning af potentielle hotspots er vist i Figur 1.

Horsens Museum har i Horsens Kommune vurderet [16], at der kan være potentiale for arkæologiske fund omkring st. 2+500 og 4+000, hvor der er registreret spor af bebyggelse samt overpløjede gravhøje, som er dateret til jernalderen.

Undersøgelseskorridoren krydser et skovareal i Horsens Kommune, Hovedskov, hvor der er potentiale for, at fortidsminder kan være godt bevarede, fordi dyrkningsgraden i skoven har været mindre end i det åbne land. Undersøgelseskorridoren ved Grumstrup ligger i et meget kuperet terræn med en høj koncentration af gravhøje og megalitter, samt begravelser og affaldsgruber fra jernalderen.

Skanderborg Museum har udpeget tre områder i Skanderborg Kommune, hvor der er stor sandsynlighed for at træffe på arkæologiske fund. De relevante områder er generelt højtliggende områder med mange plateauer, som er hotspots for bebyggelse og gravpladser fra oldtiden [17], se Figur 1:

- Øst for Virring: Fund fra oldtiden, samt nedlagt middelalderkirke, kortudsnit 3 på Figur 1.
- Øst for Vitved: Større opsamling af flintredskaber dateret til jægerstenalder - ældre bronzealder, med mulig potentiale for fund af stenalderbopladser, kortudsnit 2 på Figur 1.
- Vest for Blegind: Overpløjet gravhøj fra oldtiden, kortudsnit 1 på Figur 1.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Sted nr.	Arkæologisk fund	Alder
2+480	Vest	Horsens	160508-53	Bosættelse (uspec. undergruppe)	Jernalder
2+520	Øst	Odder	160508-54	Brandgrav (uspecificeret type)	Oldtid
2+540	Vest	Horsens	160508-67	Bosættelse (uspec. undergruppe)	Jernalder
2+950	Vest	Horsens	160514-49	Affaldsgrube	Jernalder
3+300	Vest	Horsens	160514-48	Affaldsgrube	Jernalder
3+700	Vest	Horsens	160514-71	Affaldsgrube	Jernalder
4+400	Vest	Horsens	160514-47	Bosættelse (uspec. undergruppe)	Jernalder
6+600	Vest	Horsens	160511-13	Rundhøj	Oldtid
6+900	Vest	Horsens	160511-19	Rundhøj	Stenalder
14+770	Øst	Skanderborg	160204-37	Begravelse (uspec. undergruppe)	Oldtid
15+950	Øst	Skanderborg	160204-52	Enkeltfund	Stenalder
16+310	Vest	Skanderborg	160204-33	Kirkegård	Middelalder
16+350	Vest	Skanderborg	160204-58	Møntfund	Middelalder
16+450	Vest	Skanderborg/ Aarhus/ Odder	160204-62	Møntfund	Middelalder
19+300	Øst	Skanderborg	160202-05	Vej	Oldtid
20+380	Øst	Skanderborg	160202-06	Rundhøj	Oldtid
21+150	Øst	Skanderborg	160202-01	Rundhøj	Oldtid
21+500	Øst	Aarhus/ Odder	150409-10	Borg/voldsted	Jernalder
21+600	Øst	Aarhus/ Odder	150409-9	Rundhøj	Oldtid

Tabel 10. Registrerede arkæologiske fund ved Vestlig linjeføring, som er udpeget af Horsens Museum, Skanderborg Museum og Moesgaard Museum.

5.1.4.2 Central linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring er der registeret 40 ikke-fredede fortidsminder. Muserne har foretaget en beskrivelse af mulige hotspots på baggrund af de registrerede fund i hver kommune (se afsnit nedenfor). En sammenfatning af potentielle hotspots er vist i Tabel 11.

I Aarhus Kommune er udpeget en enkelt lokalitet med to overpløjede høje, som ligger umiddelbart på Central linjeføring vest for Onsted ved st. 15+400.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Sted nr.	Arkæologisk fund	Alder
0+000 - 12+400	Som for Vestlig linjeføring Tabel 10.				
15+400	På linjeføring	Aarhus/Odder	150208-4	Rundhøj	Oldtid

Tabel 11. Registrerede arkæologiske fund ved Central linjeføring, som er udpeget af Horsens Museum, Skanderborg Museum og Moesgaard Museum.

5.1.4.3 *Tilvalg Station i Solbjerg*

I området til tilvalget station i Solbjerg findes der ingen registrerede arkæologiske fund og fortidsminder.

5.1.4.4 *Østlig linjeføring*

Inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring er der registreret 42 ikke-fredede fortidsminder. Muserne har foretaget en beskrivelse af mulige hotspots på baggrund af de registrerede fund i hver kommune (se afsnit nedenfor). En sammenfatning af potentielle hotspots er vist i Tabel 12.

Registrerede arkæologiske fund i undersøgelseskorridoren for Central linjeføring for st. 0+000-11+000 er de samme som beskrevet for Vestlig linjeføring (se afsnit Vestlig linjeføring).

I Odder Kommune er udpeget to lokaliteter med overpløjede gravhøje, som ligger umiddelbart på linjeføring ved Haldshavevej ved st. 11+600 og 11+690.

I Aarhus Kommune er der syd for Ingerslev fundet spor efter en jernalderbebyggelse, der sandsynligvis strækker sig ind over undersøgelseskorridoren. Ved Kildegårdsvej ved Ravnholt er der i linjeføringen fundet en brandgrav fra jernalderen. I dette område fortælles det, at det oprindelige Ravnholt har ligget. Lige syd for Ravnholt ligger en gravhøj ganske tæt på linjeføringen.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Sted nr.	Arkæologisk fund	Alder
11+600	På	Aarhus/Odder	150213-8	Rundhøj	Oldtid
11+690	På	Aarhus/Odder	150213-9	Rundhøj	Jernalder
21+100	Øst	Aarhus/Odder	150409-16	Enkeltfund	Stenalder
21+910	Vest	Aarhus/Odder	150409-12	Brandgrav (uspec. type)	Oldtid
23+150	Øst	Aarhus/Odder	150409-31	Enkeltfund	Jernalder

Tabel 12. Registrerede arkæologiske fund ved Østlig linjeføring, som er udpeget af Horsens Museum, Skanderborg Museum og Moesgaard Museum.

5.1.4.5 Sydøstligt alternativ

Inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ er der registreret ni ikke-fredede fortidsminder. Muserne har foretaget en beskrivelse af mulige hotspots på baggrund af de registrerede fund i hver kommune. En sammenfatning af potentielle hotspots er vist i Tabel 13.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Sted nr.	Arkæologisk fund	Alder
102+400	Øst	Horsens	160508-58	Bosættelse (uspec. undergruppe)	Jernalder
102+480	Øst	Horsens	160508-53	Bosættelse (uspec. undergruppe)	Jernalder
102+540	Øst	Horsens	160508-67	Bosættelse (uspec. undergruppe)	Jernalder
102+550	Vest	Horsens	160508-54	Brandgrav (uspec. type)	Oldtid
102+770	Øst	Horsens	160508-32	Begravelse (uspec. undergruppe)	Oldtid
103+320	Øst	Horsens	160508-52	Rundhøj	Oldtid
104+600	Vest	Horsens	160501-4	Brandgrav	Oldtid
108+100	Øst	Horsens	160511-36	Affaldsgrube	Jernalder
108+600	Øst	Horsens	160511-4	Rundhøj	Oldtid

Tabel 13. Oversigt over registrerede arkæologiske fund ved sydøstligt alternativ, som er udpeget af Horsens Museum, Skanderborg Museum og Moesgaard Museum.

5.1.5 Kulturarvsareal

Kortbilag 3 omfatter kulturarvsarealer.

Særligt bevaringsværdige arkæologiske lokaliteter er registreret af Slots- og Kulturstyrelsen som såkaldte kulturarvsarealer. Inden for kulturarvsarealer er der gjort værdifulde arkæologiske fund, og det er sandsynligt, at der kan gøres flere fund på lokaliteten.

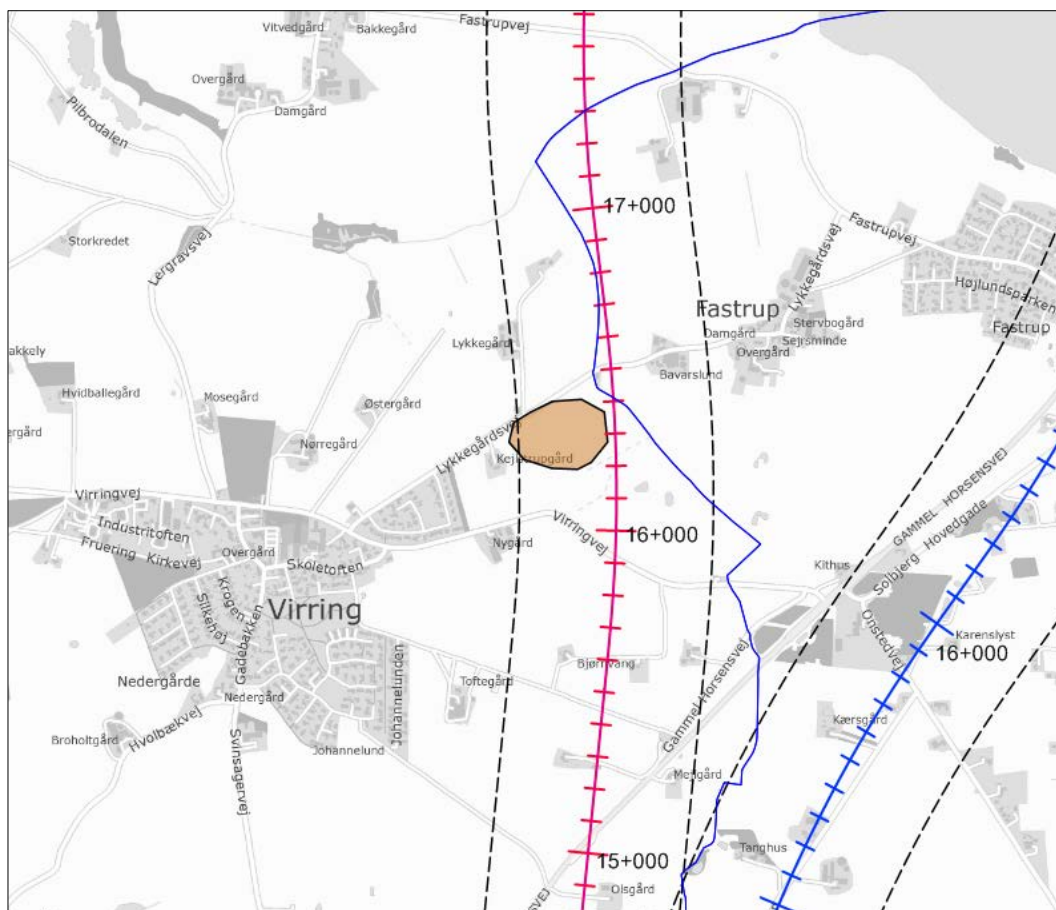
Kulturarvsarealerne er ikke fredede, men der bør tages hensyn til dem, da de har national betydning og de arkæologiske undersøgelser som følge af anlægsaktiviteter kan blive omfattende.

5.1.5.1 Vestlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring er der registreret én lokalitet med kulturarvsareal jf. Tabel 14. Arealet omfatter Kejlstrup Kirke, som er beliggende syd for Solbjerg Sø mellem Virring og Fastrup, og har et areal på ca. 50.000 m². Det ligger ca. 25 m fra Vestlig linjeføring og dækker hele undersøgelseskorridoren vest for linjeføringen, se Figur 2.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Kulturarvsareal
16+200- 16+400	Vest	Skanderborg	Kejlstrup Kirke Sted nr.: 160204-56

Tabel 14. Kulturarvsarealer inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring.

Figur 2. Kulturarvsareal Kejlstrup Kirke ved Vestlig linjeføring (rød linjeføring) [6]. Blå linje markerer kommunegrænsen og brun markerer kulturarvsareal.

Der er ikke registreret kulturarvsarealer på nogen af de andre linjeføringer samt tilvalget Solbjerg station.

5.1.6 Fredede fortidsminder

Kortbilag 3 omfatter fortidsminder.

Der findes næsten 33.000 fredede fortidsminder i Danmark. De betragtes som umistelige, og der er derfor særlige regler for, hvordan de ydes størst mulig beskyttelse (museumslovens § 29e [2]). Fredningen betyder, at der ikke må ske ændringer i fortidsmindets tilstand. Det vil sige, at alle aktiviteter, der påvirker fortidsmindernes indhold og overflade, som udgangspunkt ikke er tilladt. Der må som udgangspunkt heller ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminder eller inden for en afstand af 2 m fra dem.

5.1.6.1 Vestlig linjeføring

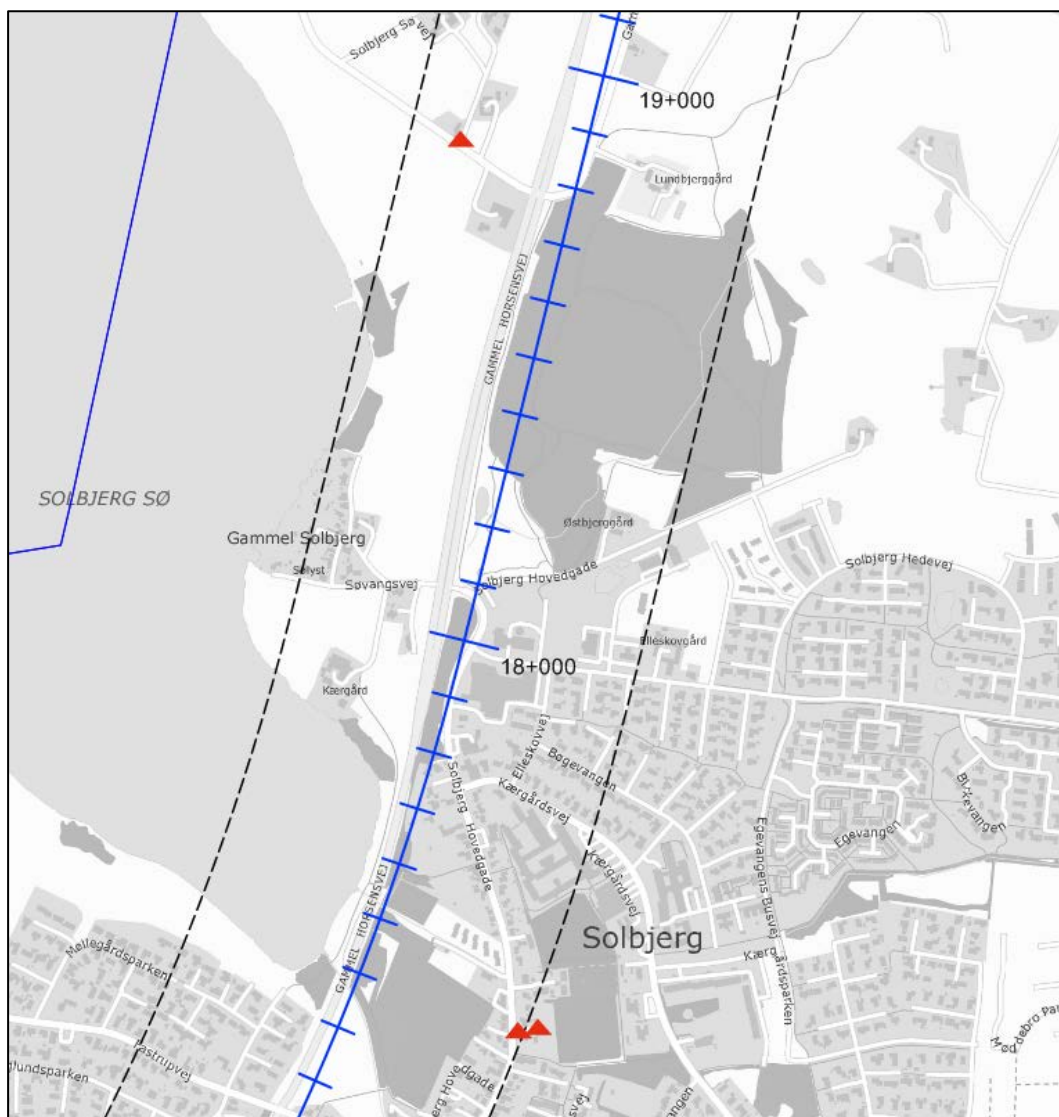
Der er ikke registreret nogen fredede fortidsminder inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring.

5.1.6.2 Central linjeføring

I undersøgelseskorridoren er der to fredede fortidsminder. De to fortidsminder er vist i Tabel 15 og på Figur 3. Fortidsminderne har ikke en fortidsmindebeskyttelseszone.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Fortidsminde	Tidsalder
17+380	Øst	Aarhus	Vildtbaneafmærkning, Fredningsnummer: 261410, ligger 280 m øst for Central linjeføring	Nyere tid
18+850	Vest	Aarhus	Vildtbaneafmærkning, Fredningsnummer: 26149, ligger 210 m vest for Central linjeføring	Nyere tid

Tabel 15. Fredede fortidsminder inden for undersøgelseskorridor for Central linjeføring.

Figur 3. Fredede fortidsminder i Solbjerg for Central linjeføring (blå linjeføring): Vildtbaneafmærkninger fra nyere tid. Blå linje markerer kommunegrænsen og rød signatur markerer fredet fortidsminde.

5.1.6.3 **Tilvalg Station i Solbjerg**

I området til tilvalget Solbjerg Station er der ingen fredede fortidsminder.

5.1.6.4 **Østlig linjeføring**

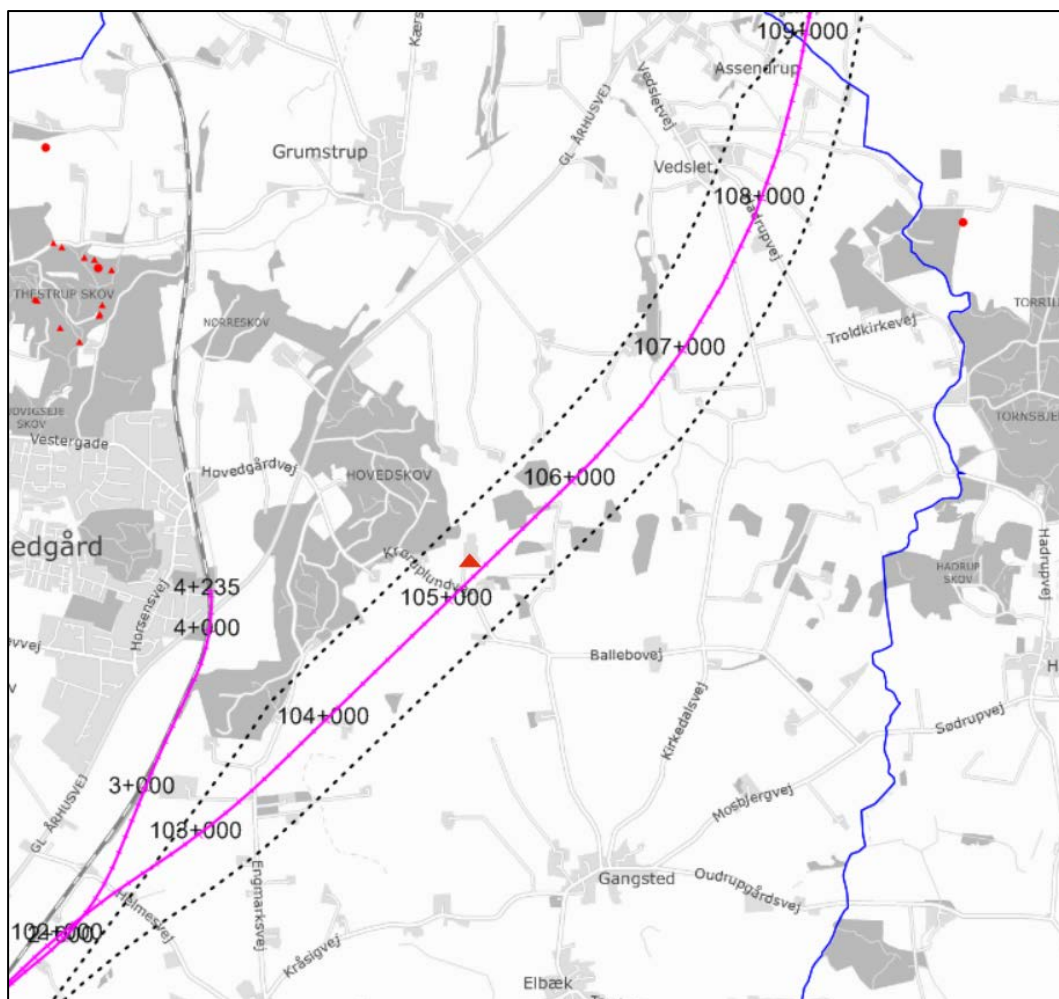
Der er ikke registreret nogen fredede fortidsminder inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring.

5.1.6.5 **Sydøstligt alternativ**

I undersøgelseskorridoren er der ét fredet fortidsminde. Dette er vist i Tabel 16 og Figur 4.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Fortidsminde	Tidsalder
105+250	Vest	Horsens	Vildtbaneafmærkning, Fredningsnummer: 281319, ligger ca. 75 m vest for Central linjeføring	Nyere tid

Tablet 16. Fredede fortidsminder inden for undersøgelseskorridor for Sydøstligt alternativ.

Figur 4. Fredede fortidsminder i Horsens Kommune ved Sydøstligt alternativ (pink linjeføring): Vildtbaneafmærkning fra nyere tid. Blå linje markerer kommunegrænsen og rød signatur markerer fredet fortidsminde.

5.1.7 Beskyttede sten- og jorddiger

Kortbilag 2 omfatter beskyttede sten- og jorddiger.

Sten- og jorddiger er ældre tiders hegning og markering af skel og ejendomme i landskabet. De er beskyttede, da de blandt andet vidner om arealudnyttelse og den administrative inddeling af landet i sogne, landsby- og herregårdsejerlav. De er også beskyttede, fordi de er vigtige levesteder og spredningsveje for planter og dyr, ligesom de har en visuel betydning og bidrager til et afvekslende landskab. Beskyttelsen betyder, at der ikke må foretages ændringer af tilstanden af de beskyttede diger (museumsloven § 29a [2]).

Inden for undersøgelseskorridorerne findes ca. 70 diger fordelt i Horsens Kommune, Odder Kommune, Skanderborg Kommune og Aarhus Kommune. Ingen af digerne vurderes at være meget betydningsfulde diger, som marker sig i landskabet.

En oversigt over digerne for de enkelte linjeføringer findes i nedenstående delafsnit. Tabel 17 giver en oversigt over beskyttede diger, der er registreret indenfor undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring. Tabel 18 giver en oversigt over beskyttede diger, der er registreret indenfor undersøgelseskorridoren for Central linjeføring og Tabel 19 giver en oversigt over beskyttede diger, der er registreret indenfor undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring.

5.1.7.1 Vestlig linjeføring

Indenfor undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring er der registreret 38 diger i de fire kommuner (Horsens, Skanderborg, Odder, Aarhus). Digerne er oplyst i Tabel 17.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed
0+430-0+560	Øst	Horsens	Dige løber parallelt (SV-NØ) med linjeføring i en afstand af ca. 20 m og ligger mellem dyrket mark og plantebælte til banen.
0+640-1+120	Øst	Horsens	Dige løber parallelt med linjeføring (SV-NØ) i en afstand af ca. 20 m og ligger mellem dyrket mark og plantebælte til banen.
1+250	Øst	Horsens	Dige ligger ved yderkanten af undersøgelseskorridoren ca. 280 m fra linjeføring på dyrket mark.
3+550 *	Øst og på linjeføring	Horsens	Dige (NV-SØ) krydser linjeføring og hele den østlige undersøgelseskorridor. Ligger mellem mark og skov.
4+000	Øst	Horsens	Dige (L-formet) ligger 150-200 m fra linjeføring ved overgang fra mark til skov
4+510-4+800	Vest	Horsens	Dige forløber i en halvcirkel ca. 100-200 m vest for linjeføring ved overgang fra mark til skov.
4+890-4+970	Øst og på linjeføring	Horsens	Dige løber parallelt (SV-NØ) med 5-15 m afstand til linjeføring.
5+030-5+090*	Begge og på linjeføring	Horsens	Dige (L-formet) krydser linjeføring ved st. 5+090 og ligger ved overgang fra mark til skov.
5+670-5+800 *	Begge	Horsens	Dige forløber vinkelret (NV-SØ) på linjeføring, krydser linjeføring ved st. 5+670. Ligger ved overgang fra skov til mark.
5+880	Vest	Horsens	Dige forløber NV-SØ og ligger 230 m vest for linjeføring i skov.
6+510 *	Begge	Horsens	Dige forløber NV-SØ og krydser linjeføring ved st. 6+510.
6+500	Øst	Horsens	Dige forløber NV-SØ skråt i undersøgelseskorridoren og ligger 120 m fra linjeføring mellem mark og levende hegn.
6+760 *	Begge	Horsens	Dige forløber NV-SØ og krydser linjeføring ved st. 6+760 mellem mark og levende hegn.
7+340	Øst	Horsens	Dige løber V-Ø og ligger 270 m fra linjeføring i den ydre kant af undersøgelseskorridor mellem dyrkede marker.
7+880-8+000	Begge	Horsens	Tre diger forløber SV-NØ parallelt med linjeføringen i 90-150 m afstand på dyrket mark.
8+100-8+270 *	Begge	Horsens	Dige løber V-Ø ved overgang fra dyrket mark til græs. Krydser linjeføring ved st.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed
			8+250.
8+430	Øst	Horsens	Dige løber vinkelret på linjeføring (V-Ø) med en afstand på 30 m fra linjeføring og mod øst gennem undersøgelseskorridor.
9+230	Vest	Odder	Dige forløber V-Ø vinkelret til linjeføring i en afstand på 180 m fra linjeføring. Ligger på dyrket mark.
9+990-10+110 *	Begge	Odder	Dige løber vinkelret på undersøgelseskorridoren (V-Ø) og krydser linjeføringen ved st. 9+990. Ligger mellem dyrkede marker.
10+520-10+600 *	Begge	Odder	Dige forløber V-Ø og krydser linjeføring vinkelret ved st. 10+580. Ligger på dyrket mark, men kan ikke erkendes på luftfoto.
11+610-11+950 *	Øst og på linjeføring	Odder	Dige (N-S) forløber mere eller mindre parallelt med linjeføring og krydser linjeføring ved st. 11+950. Afstand til linjeføring er mellem 0-30 m. Ligger mellem to dyrkede marker.
12+100-12+250	Vest	Aarhus	Digekompleks forløber cirkulært og delvist L-formet med en afstand på ca. 100-200 m. Ligger ved overgang fra mark til skov.
12+300-12+450 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø/N-S) ligger L-formet i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+450. Diget forløber langs levende hegn.
12+400-12+600	Øst	Aarhus	Dige (N-S) forløber mellem to marker med 100-200 m afstand til linjeføring.
12+580-13+000	Øst	Aarhus	Dige (N-S) forløber mellem to dyrkede marker med 200-300 m afstand til linjeføring.
13+350-13+800	Øst	Aarhus	Dige (N-S) forløber mellem to dyrkede marker med 200-300 m afstand til linjeføring.
13+700-13+800 *	Begge	Aarhus/Skanderborg	Dige forløber (V-Ø) vinkelret på undersøgelseskorridor og krydser linjeføring i st. 13+780. ligger mellem dyrkede marker.
16+700-17+050	Vest	Skanderborg	Dige (N-S) forløber parallelt med linjeføring med en afstand på 10-220 m og ligger mellem dyrket mark og græsareal.
17+020 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) krydser linjeføring vinkelret og ligger mellem dyrkede marker.
20+050-20+150	Vest	Skanderborg	Dige (V-Ø) forløber vinkelret i undersøgelseskorridor og slutter 15 m fra linjeføring. Løber mellem dyrkede marker.
20+3350-20+500	Øst	Skanderborg	Dige (N-S) løber mellem dyrkede marker og beplantningsbælte 250-300 m fra linjeføring.
20+600	Vest	Skanderborg	Dige ligger i yderkanten af undersøgelseskorridor 220 m fra linjeføring og langs levende hegn.
20+680-20+900 *	Vest og på tracéet	Skanderborg	Dige (N-S) løber gennem undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 20+680. Ligger mellem dyrkede marker langs levende hegn/markvej.
21+550-22+100 *	Begge	Aarhus	Dige (SV-NØ) løber parallelt med linjeføring og krydser ved st. 21+680. Ligger langs læhegn.
23+350	Øst	Aarhus	Dige ligger i kanten af undersøgelseskorridor 250 m fra linjeføring og langs levende hegn.

Tabel 17. Beskyttede diger i undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring. Diger markeret med * krydses af linjeføring.

5.1.7.2 Central linjeføring

Indenfor undersøgelseskorridoren for Central linjeføring er der registreret 38 diger i de fire kommuner (Horsens, Skanderborg, Odder, Aarhus). Digerne er oplyst i Tabel 18.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed
0-13+000	Som for Vestlig linjeføring.		
13+000-13+250	Øst	Aarhus	Dige ligger Z-formet i yderkanten af undersøgelseskorridoren med 200-300 m afstand fra linjeføring. Ligger mellem dyrkede marker.
13+300-13+850 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø og N-S) løber tværs over undersøgelseskorridoren mellem marker og krydser linjeføring i st. 13+750.
13+360-13+410	Øst	Aarhus	Dige (N-S) ligger i yderkanten af undersøgelseskorridor ca. 250 m fra linjeføring mellem dyrkede marker.
14+100	Øst	Aarhus	Dige rammer yderkanten af undersøgelseskorridoren i ca. 300 m afstand til linjeføring.
19+100-19+180	Øst	Aarhus	Dige (N-S) forløber parallelt med linjeføring med en afstand på 160 m. Ligger ved markvej.
19+880 *	Øst	Aarhus	Dige (V-Ø) løber vinkelret øst fra linjeføring i en afstand af ca. 6 m. Ligger mellem dyrket mark og en grund.
20+040	Øst	Aarhus	Dige rammer yderkanten af undersøgelseskorridoren i ca. 250 m afstand til linjeføring.
21+730-21+830	Øst	Aarhus	Dige ligger L-formet vinkelret i undersøgelseskorridor, med 30 m afstand til linjeføring. Ligger langs levende hegn/beplantning.
22+100-22+250	Vest	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt ind over undersøgelseskorridor mellem dyrkede marker, i 200 m afstand til linjeføring.
22+800-23+050	Øst	Aarhus	Dige (SØ-NV) løber skråt over undersøgelseskorridor med en afstand på 100-200 m til linjeføring langs en beplantning/hegn på dyrket mark.

Tabel 18. Beskyttede diger i undersøgelseskorridoren for Central linjeføring. Diger markeret med * krydses af linjeføring.

5.1.7.3 Tilvalg station i Solbjerg

Området for Solbjerg Station vil ikke berøre beskyttede sten- og jorddiger.

5.1.7.4 Østlig linjeføring

Indenfor undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring er der registreret 53 diger i de tre kommuner (Horsens, Odder, Aarhus). Digerne er oplyst i Tabel 19.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed
0-11+000	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 17.		
11+600	Øst	Odder	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor med en afstand på 220 m til linjeføring.
11+600-11+800	Vest	Odder	Dige (N-S) ligger 200-300 m fra linjeføring langs en markvej.
12+200	Øst	Odder	Dige (N-S) forløber vinkelret til undersøgelseskorridor med en afstand på 150 m til linjeføring. Ligger mellem dyrket mark og skov.
12+180-12+400 *	Begge	Odder/Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+290. Ligger langs levende hegn.
12+520 *	Begge	Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+520. Ligger langs levende hegn.
12+400-	Øst	Odder	Dige (V-Ø) løber parallelt med linjeføring i

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed
13+700			en afstand af 80-170 m og ved skovkant.
13+320 *	Begge	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt over undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs dyrket mark/levende hegn.
13+470 *	Øst og på linjeføring	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt over undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs dyrket mark/levende hegn.
13+500-13+550	Øst	Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt over undersøgelseskorridor med en afstand på 140 m til linjeføring. Løber langs læhegn.
13+750-14+100	Øst	Aarhus	Digekompleks (V-Ø/ N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor med en afstand på 80-280 m til linjeføring, ved overgang til skov.
15+390 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs skovkant.
15+400-15+700 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 15+550. Ligger i skov.
15+700-15+810 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring med ca. 100 m vest og øst for linjeføring ved st. 18+800. Ligger langs skovkant.
17+050 *	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs levende hegn.
18+900-19+450 *	Begge	Aarhus	Dige V-Ø krydser linjeføring i st. 18+950 og løber derefter på linjeføring N-S, langs levende hegn.
19+000	Øst	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret på linjeføring i en afstand af 30 m og på dyrket mark.
19+000-19+300	Vest	Aarhus	Dige (N-S) ligger parallelt med linjeføring med en afstand på 220 m og på dyrket mark.
19+580-19+770	Vest	Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor med en afstand på 30-100 m fra linjeføring og langs en træække.
19+770	Øst	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor med en afstand på 150 m fra linjeføring og langs dyrket mark og en grund.
20+200-20+320	Vest	Aarhus	Dige (NV-SØ) ligger skråt i undersøgelseskorridor med en afstand på 40-100 m fra linjeføring og løber langs skovkant.
20+820-21+090	Øst	Aarhus	Dige (N-S) forløber parallelt med og i en afstand på 200 m fra linjeføring. Ligger mellem dyrkede marker.
23+080-23+150	Vest	Aarhus	Dige, L-formet, ligger 180 m fra linjeføring langs levende hegn.
23+150	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) krydser linjeføring og ligger 100-150 m ind i korridoren. Ligger langs levende hegn.
23+620-23+680	Øst	Aarhus	Dige, L-formet, ligger 220 m fra linjeføring langs levende hegn.
24+150-24+380 *	Begge	Aarhus	Dige (NV-SØ) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 24+200. Ligger langs levende hegn.

Tabel 19. Beskyttede diger i undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring. Diger markeret med * krydses af linjeføring.

5.1.7.5 Sydøstligt alternativ

Indenfor undersøgelseskorridoren for sydøstligt alternativ er der registreret 12 diger i Horsens Kommune. Digerne er oplistet i Tabel 20.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed
103+600	Vest	Horsens	Dige (V-Ø) ligger i kanten af undersøgelseskorridoren.
104+300- 104+400	Øst	Horsens	Dige (N-S) ligger tæt på linjeføringen på den østlige side.
104+800*	På linjeføring	Horsens	Dige (V-Ø) ligger på linjeføringen på den østlige side og ud til undersøgelseskorridorens kant.
105+300- 105+400	Øst	Horsens	Dige (V-Ø) ligger i kanten af undersøgelseskorridoren på den østlige side.
105+400- 105+600	Øst	Horsens	Dige (V-Ø) ligger tæt på linjeføringen.
105+600- 105+700	Vest	Horsens	Diget ligger i kanten af undersøgelseskorridoren på den vestlige side.
105+800- 106+200*	Vest	Horsens	Diget ligger i den vestlige side af undersøgelseskorridoren og skærer også linjeføringen.
106+050 106+175	Øst	Horsens	Dige (N-SØ) ligger på den østlige side af undersøgelseskorridoren
106+100- 106+150	Øst	Horsens	Dige (N-S) ligger tæt på linjeføringen.
106+300- 106-400	Vest	Horsens	Dige (V-SØ) ligger på den vestlige side af undersøgelseskorridoren.
107+050- 107+100	Vest	Horsens	Dige (V-Ø) ligger i kanten af undersøgelseskorridoren.
108+600	Vest	Horsens	Dige (NV-SØ) ligger i kanten af undersøgelseskorridoren.
10+100- 26+200	For fortsættelse i Vestlig, Central og Østlig linjeføring som i Tabel 17, Tabel 18, Tabel 19.		

Tabel 20. Beskyttede diger i undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring. Diger markeret med * krydses af linjeføring.

5.1.8 Fredede og bevaringsværdige bygninger med SAVE-værdien 1-4

Kortbilag 2 omfatter bevaringsværdige bygninger.

Fredede og bevaringsværdige bygninger er en væsentlig og meget synlig del af den danske kulturarv. Fredede og bevaringsværdige bygninger er omfattet af lov nr. 970 af 28/08/2014 om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer [4]. Mens de fredede bygninger administreres af Slots- og Kulturstyrelsen, administreres de bevaringsværdige bygninger af kommunerne.

Forskellen på en fredet bygning og en bevaringsværdig bygning er, at de fredede bygninger har særlige arkitektoniske eller kulturhistoriske kvaliteter af national betydning, mens de bevaringsværdige bygninger har regional eller lokal betydning. En fredning gælder for hele bygningen, såvel det ydre som det indre, mens en udpegning som bevaringsværdig bygning alene vedrører bygningens ydre [11].

Det er kommunerne, der udpeger bygninger som bevaringsværdige. Dette sker enten i kommuneplanen eller ved at udarbejde bevarende lokalplaner, der skal sikre bygningerne.

Når kommunerne udpeger bevaringsværdige bygninger sker der ofte på baggrund af den såkaldte SAVE-metode [11]. Bygninger vurderes ud fra fem forskellige forhold i SAVE-metoden:

- Arkitektonisk værdi
- Kulturhistorisk værdi
- Miljømæssig værdi
- Originalitet
- Tilstand

Hvert af disse forhold vurderes på en skala fra 1 til 9 og sammenfattes til en samlet bevaringsværdi for bygningen. Bygninger med den højeste værdi 1 vil som oftest være fredede bygninger eller folkekirker. Særligt værdifulde bygninger kan dog godt have bevaringsværdi 1 uden at være fredede.

Bygningerne med værdierne 2-4 er de bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie og håndværksmæssige udførelse er fremtrædende eksempler inden for deres slags.

Bygninger med bevaringsværdierne 5-6 er jævne, pæne bygninger, hvor utilpassede udskiftninger og ombygninger trækker ned i karakteren.

Bygninger med bevaringsværdierne 7-9 er ofte bygninger uden arkitektonisk udtryk eller uden historisk betydning. Det kan også være bygninger, som er så ombyggede, eller som har så mange udskiftninger, at de har mistet deres oprindelighed.

Nedrivning af bevaringsværdige bygninger skal anmeldes til den respektive kommune, som jf. bygningsfredningslovens § 18 skal gennemføre en offentlighedsprocedure, før kommunen evt. giver tilladelse til nedrivning.

Der er i alt 14 fredede eller bevaringsværdige bygninger inden for undersøgelsesområdet med bevaringsværdi 1-4, heraf to bygninger, der er fredet og en bygning med bevaringsværdi 2. De øvrige har bevaringsværdien 3 eller 4.

I Tabel 21 til Tabel 23 er listet fredede og bevaringsværdige bygninger, som bliver påvirket af *Ny bane Hovedgård - Hasselager*. Alle bevaringsværdige bygninger inden for undersøgelseskorridoren er listet op i tabellerne neden for under de enkelte linjeføringer.

5.1.8.1 Vestlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring er der registeret ti bevaringsværdige bygninger. Ingen af dem er fredede.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Adresse	Bevaringsværdi
0+220-0+280	Horsens	Vest	Kirkehøjvej 2, Horsens	2
11+280-11+320	Skanderborg	Vest	Sophienlundvej 1, Skanderborg	3
12+850-12+910	Aarhus	Vest	Lethenborgvej 11, Solbjerg	3
23+650-23+750	Aarhus	Vest (udfletningsanlæg)	Kattrupvej 91, Hasselager	3
24+990-25+020	Aarhus	Vest	Elmetoftens 5, Hasselager	3
25+020-25+050	Aarhus	Vest	Hasselager Stationsvej 6, Hasselager	3
25+080-25+110	Aarhus	Vest	Betulavej 6, Hasselager	3
25+100-25+120	Aarhus	Vest	Hovedvejen 54, Hasselager	3

Tabel 21. Bevaringsværdige bygninger inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring.

5.1.8.2 Central linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring er der registreret fire bevaringsværdige bygninger. Ingen af dem er fredede.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Adresse	Bevaringsværdi
0-9+200	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 21.			
11+280-11+320	Skanderborg	Vest	Sophienlundvej 1, Skanderborg	3
12+850-12+910	Aarhus	Vest	Lethenborgvej 11, Solbjerg	3
19+370-19+420	Aarhus	Øst	Gammel Horsensvej 77, Solbjerg	3
20+100-20+200	Aarhus	Øst	Tiset Kirke, Ravnholtvej 2A, Solbjerg	1
24+280-26+200	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 21.			

Tabel 22. Bevaringsværdige bygninger inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring.

5.1.8.3 Tilvalg station i Solbjerg

Som det fremgår af gennemgangen af Central linjeføring, er der ikke registreret fredede eller bevaringsværdige bygninger omkring Solbjerg Station.

5.1.8.4 Østlig linjeføring

Inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring er der registreret to bevaringsværdige bygninger, hvoraf den ene, Østergårdsvej nr. 223, er en fredet bygning.

Stationering	Kommune	Side af linjeføring	Adresse	Bevaringsværdi
0-10+800	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 21.			
14+940-14+990	Aarhus	Vest	Rantzausgavevej 9, Solbjerg	3
17+950-18+000	Aarhus	Vest	Østergårdsvej 223, Solbjerg	Fredet
24+550-26+200	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 21.			

Tabel 23. Fredede og bevaringsværdige bygninger inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring.

5.1.8.5 Sydøstligt alternativ

Inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ er der ikke registreret fredede eller bevaringsværdige bygninger, dog er der for st. 0-1+300 samt st. 10+150-26+200 registreret som for Vestlig linjeføring i Tabel 21.

5.2 Rekreative interesser

De rekreative interesser er knyttet til offentlighedens adgang til friluft- og fritidsaktiviteter i naturen og i rekreative områder samt til oplevelsesværdien af områderne. Dette afsnit omfatter de rekreative interesser: Stiforbindelser, som cykelstier, vandrestier og ridestier, friluftsområder, sportsanlæg, skovområder og andre rekreative områder, herunder udpegede rekreative områder i kommuneplanerne samt større skovområder og kolonihaver.

Støj og visuelle forhold kan have betydning for de rekreative forhold. Betydningen er vurderet på baggrund af erfaringer fra tilsvarende projekter samt de generelle faglige vurderinger i Fagnotat Støj og vibrationer [13] og Fagnotat Landskab og visuelle forhold [14].

Kortbilag 4 omfatter de rekreative interesser.

5.2.1 Stiforbindelser

Som udgangspunkt sikres offentlighedens adgang til naturen ad veje og stier ved naturbeskyttelseslovens kapitel 4 (strande, skove, udyrkede og klitfredede arealer, veje og stier samt sejlads). I offentlige skove er der en udvidet færdselsadgang, da færdsel til fods uden for veje og stier er tilladt.

Desuden findes Margueritrutten, der er den særlige danske bilrute, der leder forbi mere end 200 af Danmarks største og mest spændende seværdigheder og gennem noget af landets smukkeste natur.

Undersøgelseskorridoren krydser også nationale cykelruter. Det nationale cykelrutenet skiller sig ud ved at være udpeget som særlig cykelvenligt og dækker hele Danmark.

5.2.1.1 Vestlig linjeføring

Tabel 24 er en oversigt over veje og stier, der er udpeget som Margueritroute eller national cykelrute inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjefø-

ring. Desuden er i tabellen oplyst øvrige planlagte cykelstier og stiforbindelser inden for undersøgelseskorridoren.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Stiforbindelser
8+200- 8+400	Vest	Horsens	Anden stiforbindelse (vises ikke på kort): Trampesti mellem Vedsletvej og Assendrupvej i Assendrup parallelt med og 250 m vest for Vestlig linjeføring.
8+820	Begge	Odder	Anden stiforbindelse (vises ikke på kort): Cykelrute ad Krogstrupvej krydser Vestlig linjeføring.
10+750	Begge	Odder	Margueritruten: Nygaardsvej, en del af Margueritruten, krydser Vestlig linjeføring.
15+900	Begge	Skanderborg	Anden stiforbindelse (vises ikke på kort): Regional sti ad Virringvej krydser Vestlig linjeføring.
17+650 og 18+270	Begge	Skanderborg / Aarhus	National cykelrute: 12 cykelruter i Søhøjlandet: Fruering, Stilling og Solbjerg Sø. Cykelruten følger hhv. Fastrupvej og Søvejen ved de to krydsninger af Vestlig linjeføring.
18+400 og 19+100	Begge	Skanderborg / Aarhus	Forslag om vandrerute omkring Stilling-Solbjerg Sø jf. Skanderborg Kommuneplan [20].
25+175	Begge	Aarhus	Anden stiforbindelse (vises ikke på kort): Sti over banen parallelt med og syd for Hovvejen i Hasselager.

Tabel 24. Margueritrute, nationale cykelstier og andre stiforbindelser på Vestlig linjeføring.

Langs de nordlige og sydlige breder af Stilling-Solbjerg Sø er der med retningslinjer reserveret areal til stianlæg, som krydses af Vestlig linjeføring. Der er alene foretaget reservation med retningslinje i kommuneplanen [21]. Den konkrete linjeføring er under skitsering og forhandling mellem forslagsstilleren Danmarks Naturfredningsforening og lodsejerne i forbindelse med fredningsforslaget '*Stilling Solbjerg Sø's omgivelser og Pilbrodalen*'.

5.2.1.2 Central linjeføring

Tabel 25 er en oversigt over veje og stier, der er udpeget som Margueritrute eller national cykelrute inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring. Desuden er i tabellen oplyst øvrige eksisterende samt planlagte cykelstier og stiforbindelser inden for undersøgelseskorridoren.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Stiforbindelser
0+000 – 13+000	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 24.		
17+100 – 19+200	Begge	Aarhus	Anden stiforbindelse (vises ikke på kort): Stier på begge sider af central linjeføring og Gammel Horsensvej igennem Solbjerg.
24+000 – 29+236	Som for vestlig linjeføring i Tabel 24.		

Tabel 25. Margueritrute, nationale cykelstier og andre stiforbindelser på Central linjeføring.

5.2.1.3 **Tilvalg station i Solbjerg**

Der vil ikke være krydsninger med nationale stier eller andre stiforbindelser ved tilvalget med station i Solbjerg.

5.2.1.4 **Østlig linjeføring**

Østlig linjeføring krydser de nævnte stier for Vestlig linjeføring på strækningerne st. 0+000-11+000 og st. 25+500-30+552. Desuden krydses to stier nord for Solbjerg mellem st. 20+900 og 21+100.

5.2.1.5 **Sydøstligt alternativ**

Sydøstligt alternativ krydser ikke Margueritruten, nationale cykelstier eller andre stiforbindelser.

5.2.2 **Friluftsområder**

Friluftsområder er områder med særlige naturværdier, som er specielt velegnede til naturbaserede, rekreative aktiviteter eller fritidsaktiviteter. Ved ændring eller placering af nye anlæg skal det sikres, at befolkningens adgang til området og de rekreative interesser ikke forringes.

Undersøgelseskorridorerne for de tre linjeføringer løber igennem flere byer, hvor der inden for undersøgelseskorridorerne findes flere områder, der er omfattet af kommuneplanrammer udlagt til friluftsområder.

5.2.2.1 **Vestlig linjeføring**

Tabel 26 er en oversigt over friluftsområder inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring. I tabellen er der givet en kort beskrivelse af de enkelte områder.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Friluftsområde
18+475-19+100	Begge	Skanderborg	Stilling-Solbjerg Sø anvendes til sejlads med kajaker, robåde o.lign. samt motorbåde og i mindre omfang sejlbåde.
19+600-19+900	Begge	Skanderborg	En sti mod vest i forlængelse af Mosevej i Blegind giver adgang til naturområdet i Blegind mose vest for linjeføringen. Stien krydses af linjeføringen.
24+300-24+400	Øst	Århus	Rekreativt grønt område i kile mod Tranbjerg (rammeområde 210007GK).
24+910-25+200	Øst	Aarhus	Rekreativt grønt område internt i erhvervsområde. Arealet er lavtliggende og rummer § 3 områder (rammeområde 220503RE). Ligger ikke i direkte tilknytning til linjeføring.
25+180-25+310	Vest	Aarhus	Rekreativt grønt areal i forbindelse med boligområde. Ligger ikke i direkte tilknytning til linjeføring (rammeområde 220415RE).
25+520-25+650	Vest	Aarhus	Rekreativt grønt areal i forbindelse med boligområde. Arealet er planlagt til rekreativt område, men anvendes pt. til to boliger. Arealet ligger umiddelbart op til linjeføring (rammeområde 220314RE).
25+520-25+700	Vest	Aarhus	Rekreativt grønt areal i forbindelse med boligområde. Ligger ikke i direkte tilknytning til linjeføring (rammeområde 220307RE).

Tabel 26. Friluftsområder udlagt i kommuneplan [10] samt Stilling-Solbjerg Sø og Blegind Mose på Vestlig linjeføring.

5.2.2.2 Central linjeføring

Tabel 27 er en oversigt over friluftsområder inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring. I tabellen er givet en kort beskrivelse af de to områder, som ikke er fælles med Vestlig linjeføring.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Friluftsområde
17+750-18+080	Vest og på linjeføring	Aarhus	Rekreativt grønt areal indeholdende et udsigtspunkt med udsigt over Solbjerg Sø og med en samling af gamle landevejssten (rammeområde 330024GK).
18+060-19+800	Øst og på linjeføring	Aarhus	Rekreativt grønt område. Arealet rummer hundeskov og et skovareal mod øst med mulighed for booking til friluft aktiviteter (rammeområde 330025GK).
24+000 – 26+000	Som Vestlig linjeføring i Tabel 26.		

Tabel 27. Friluftsområder udlagt i kommuneplan [10] på Central linjeføring.

5.2.2.3 Tilvalg station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg berører ingen friluftsområder udlagt i kommuneplanen.

5.2.2.4 Østlig linjeføring

Tabel 28 er en oversigt over friluftsområder inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring. I tabellen er givet en kort beskrivelse af området, som ikke er fælles med Vestlig linjeføring.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Friluftsområde
20+300-20+600	Øst og vest og på linjeføring	Aarhus	Rekreativt grønt område. Vest for linjeføringen er et skovareal mod sydvest ved st. 20+600 med mulighed for booking til friluft aktiviteter (rammeområde 330025GK).
25+500-27+200	Som Vestlig linjeføring i Tabel 26.		

Tabel 28. Friluftsområder udlagt i kommuneplan [10] på Østlig linjeføring.

5.2.2.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ berører ingen friluftsområder udlagt i kommuneplanen.

5.2.3 Sportsanlæg

Sportsanlæg er områder med fritidsanlæg som boldbaner, tennisbaner, andre sportsbaner, skydebaner, hundebaner mm. Ved ændring eller placering af nye anlæg skal det sikres, at befolkningens adgang til området og de rekreative interesser ikke forringes.

Undersøgelseskorridorerne for de tre linjeføringer løber igennem flere byer, hvor der inden for undersøgelseskorridorerne findes flere områder, der er omfattet af kommuneplanrammer udlagt til sportsanlæg.

5.2.3.1 Vestlig linjeføring

Der er ikke inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring udlagt arealer til sportsanlæg i kommuneplanen.

5.2.3.2 Central linjeføring

Tabel 29 er en oversigt over friluftsområder inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring. I tabellen er der givet en kort beskrivelse af de enkelte områder.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Sportsanlæg
17+210-17+490	Øst og på linjeføring	Aarhus	Rekreativt grønt areal med Lundbjergvang idrætsanlæg, fitnessplads og multibane samt stiadgang til stiunderføring under Gammel Horsensvej (rammeområde 330210RE).
17+750-18+080	Vest og på linjeføring	Aarhus	Rekreativt grønt areal indeholdende bl.a. vandsportsklubber mod Solbjerg Sø og vest for Gammel Horsensvej (rammeområde 330024GK).
18+060-19+800	Øst og på linjeføring		Rekreativt grønt område. Arealet er agilitybane på linjeføringen (rammeområde 330025GK).

Tabel 29. Sportsanlæg udlagt i kommuneplan [10] på Central linjeføring.

5.2.3.3 Tilvalg station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg berører sportsanlægget Lundbjergvang idrætsanlæg udlagt i kommuneplanens rammeområde 330210RE.

5.2.3.4 Østlig linjeføring

Der er ikke inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring udlagt arealer til sportsanlæg i kommuneplanen.

5.2.3.5 Sydøstligt alternativ

Der er ikke inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ udlagt arealer til sportsanlæg i kommuneplanen. Ved fortsættelse ad Central linjeføring se Tabel 29.

5.2.4 Skovområder og andre rekreative naturområder

Nedenstående er for hver linjeføring beskrivelser af skovområder og andre rekreative områder inden for undersøgelseskorridoren, der har rekreativ betydning. Det er anført, om skovene er private eller offentlige. I offentlige skove er der i udgangspunktet adgang over alt og hele døgnet, mens der i private skove generelt kun er adgang i dagtimerne på stier. I de private skove kan der være jagtinteresser. Ejerskabet for beplantningsbælter er ikke angivet, da de ikke skønnes at have en rekreativ funktion.

5.2.4.1 Vestlig linjeføring

Tabel 30 er en oversigt over skovområder og andre områder med en rekreativ betydning inden for undersøgelseskorridoren for Vestlig linjeføring. I tabellen er givet en kort beskrivelse af de enkelte områder.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Område
0+500-1+200	Øst	Horsens	Bepplantningsbælte uden særlig rekreativ betydning
2+550-3+000	Øst	Horsens	Bepplantningsbælte uden særlig rekreativ betydning
3+400-6+000	Begge	Horsens	Hovedgård Hovedskov (privat) med udløbere mod åbent land. Skoven dækker ca. 100 ha inden for undersøgelseskorridoren, og ligger i sammenhæng med andre skovarealer uden for undersøgelseskorridoren i samme størrelsesorden. I den nordlige del af skoven ligger en rastepads ved Gl. Århusvej med mulighed for parkering, men skoven er dog afskåret fra direkte adgang med trådhegn. Efter ca. 100 m gang i vejkanthen mod syd nås den første skovvej, der giver adgang til skovveje med mulighed for rekreativ brug. Skoven ligger i et kuperet terræn, og består hovedsageligt af driftsskov med løvtræer og partier af nåltræer.
4+100-4+700	Begge	Horsens	Bepplantningsbælte ved udfløtningsanlæg uden særlig rekreativ betydning.
11+700-11+900	Vest	Horsens	Mindre del af Lillehoved Skov (privat) på ca. 0,7 ha beliggende i den vestlige kant af undersøgelseskorridoren ca. 200 m fra linjeføringen. Skoven har ikke særlig rekreativ betydning, idet den er privat og ikke har nogen stier.
12+100-12+250	Vest	Horsens	Mindre del af Sparkærhoved Skov (privat) på ca. 1,9 ha beliggende i den vestlige kant af undersøgelseskorridoren ca. 175 m fra linjeføringen. Skoven har ikke særlig rekreativ betydning, idet den ikke rummer stier.
12+300-12+400	Øst	Aarhus	Et mindre skovareal (privat) på ca. 0,5 ha beliggende i åbent land uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
13+800-13+950	Vest	Horsens	Et mindre skovareal (privat) på ca. 0,75 ha beliggende i åbent land uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Område
			stier.
18+400-19+100	Begge	Skanderborg/ Aarhus	Stilling-Solbjerg Sø er udpeget som badevandssø med badestationer i Stilling og Solbjerg. Der er i forbindelse med badepladserne og Solbjerg Søsport fællesarealer med bade- og bådebroer samt borde/bænke.
24+250-24+400	Øst	Aarhus	Et mindre skovareal (privat) på ca. 1,5 ha beliggende i åbent land uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
24+500-25+200	Begge	Aarhus	Bepplantningsbælte uden særlig rekreativ betydning
24+450-25+950	Øst	Aarhus	Bepplantningsbælte uden særlig rekreativ betydning
26+050-26+400	Øst	Aarhus	Bepplantningsbælte uden særlig rekreativ betydning

Tabel 30. Skovområder med rekreativ betydning på Vestlig linjeføring.

5.2.4.2 Central linjeføring

Tabel 31 er en oversigt over skovområder med en rekreativ betydning inden for undersøgelseskorridoren for Central linjeføring. I tabellen er der givet en kort beskrivelse af de enkelte områder.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Område
0+000-13+000	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 30.		
18+050-20+200	Hovedsageligt øst og på linjeføring	Aarhus	Større sammenhængende skovområde nord for Solbjerg med hundeskov, stier og mulighed for friluftaktiviteter. Andelen i undersøgelseskorridoren udgør knap 30 ha. Skoven indgår i Plan om Århus omkranset af skov [22] og er bl.a. etableret med henblik på beskyttelse af bynære drikkevandsinteresser.
18+900-19+300	Vest	Aarhus	Et mindre skovareal (privat) på ca. 5 ha beliggende i åbent land, nyplantet i 2015, og uden stier og har ingen rekreativ betydning.
24+000-29+236	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 30.		

Tabel 31. Skovområder med rekreativ betydning på Central linjeføring.

5.2.4.3 Tilvalg station i Solbjerg

Tilvalg station i Solbjerg passerer ikke skovområder og andre naturområder med rekreativ betydning.

5.2.4.4 Østlig linjeføring

Tabel 32 er en oversigt over skovområder med en rekreativ betydning inden for undersøgelseskorridoren for Østlig linjeføring. I tabellen er der givet en kort beskrivelse af de enkelte områder.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Område
0+500-11+000	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 30.		
12+200-14+600	Øst	Aarhus /Odder	I en afstand på ca. 75 m ligger et større skovområde omkring Nørreskov (privat) på 30 ha inden for undersøgelsesområdet i sammenhæng med over 200 ha uden for. Nørreskovvej, Ranzausgavevej og Skovlyvej løber igennem skoven og giver adgang til rekreativ udnyttelse af skoven.
15+300-15+825	Begge	Aarhus	Nørreskov (privat) ligger som et sammenhængende skovområde på begge sider af linjeføringen. Andelen i undersøgelseskorridoren udgør ca. 22,6 ha. Rasborgvej giver adgang til rekreativ udnyttelse af skoven.
20+050-21+375	Begge	Aarhus	En del af det sammenhængende nyplantede skovområde nord for Solbjerg gennemskæres af linjeføringen. Andelen i undersøgelseskorridoren udgør ca. 32,5 ha. Skoven indgår i plan om Århus omkranset af skov og er bl.a. etableret med henblik på beskyttelse af bynære drikkevandsinteresser. Skoven har stier og mulighed for friluftaktiviteter.
25+500-27+200	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 30.		

Tabel 32. Skovområder med rekreativ betydning på Østlig linjeføring.

5.2.4.5 Sydøstligt alternativ

Tabel 33 er en oversigt over skovområder med en rekreativ betydning inden for undersøgelseskorridoren for Sydøstligt alternativ. I tabellen er givet en kort beskrivelse af de enkelte områder.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Skovområde
103+550- 105+450	Øst	Horsens	Mindre dele på i alt ca. 4 ha. af Hovedskov (privat) beliggende i den vestlige kant af undersøgelseskorridoren ca. 175 m fra linjeføringen.
105+300	Øst	Horsens	Del på ca. 2,9 ha. af et mindre skovareal (privat) beliggende i åbent land ca. 250 m fra linjeføringen uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
105+450- 105+600	Øst	Horsens	Et mindre skovareal (privat) på ca. 3,9 ha beliggende i åbent land ca. 50 m fra linjeføringen uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
105+500- 105+800	Vest	Horsens	Et mindre skovareal (privat) stødende umiddelbart op til linjeføringen uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
105+800- 106+000	Vest	Horsens	Et mindre skovareal (privat) på ca. 3 ha beliggende i åbent land ca. 75 m fra linjeføringen uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
105+800- 106+000	Vest	Horsens	Et mindre skovareal (privat) på ca. 2,4 ha beliggende i åbent land ca. 75 m fra linjeføringen uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier.
106+800- 107+200	Vest	Horsens	Et mindre skovareal (privat) beliggende i åbent land ca. 50 m fra linjeføringen uden særlig rekreativ betydning, idet skoven ikke rummer stier. Andelen i undersøgelseskorridoren udgør ca. 3,4 ha.

Tablet 33. Skovområder med rekreativ betydning på Sydøstligt alternativ.

6 Konsekvenser og afværgeforanstaltninger i anlægsfasen – midlertidige påvirkninger

6.1 Miljøpåvirkninger i anlægsfasen

I nedenstående afsnit er listet de områder, hvor der vil forekomme anlægsarbejder med potentielle konsekvenser for kulturhistoriske og rekreative interesser. Det er vurderet, hvordan de kulturhistoriske og rekreative interesser påvirkes af hvert af de tre forslag til linjeføring samt Sydøstligt alternativ og tilvalg Solbjerg Station. På strækningen foretages afgravninger og etableres dæmninger og broer med tilhørende anlægsteknikker.

Den visuelle oplevelse af fredede områder, kirkeomgivelser, kirkebyggelinjer, kulturmiljøer og fortidsminderne samt offentlighedens adgang til disse, vil kunne blive midlertidigt påvirket af selve anlægsarbejdet.

De blivende anlæg samt udsætningsarealerne er vurderet under driftsfasen.

I forhold til de rekreative interesser vurderes anlægsarbejderne primært at berøre de friluftsområder, cykel- og vandrestier og andre rekreative interesser, der skæres over af linjeføringerne eller er beliggende i umiddelbar nærhed af anlægget.

6.1.1 Kulturhistorie

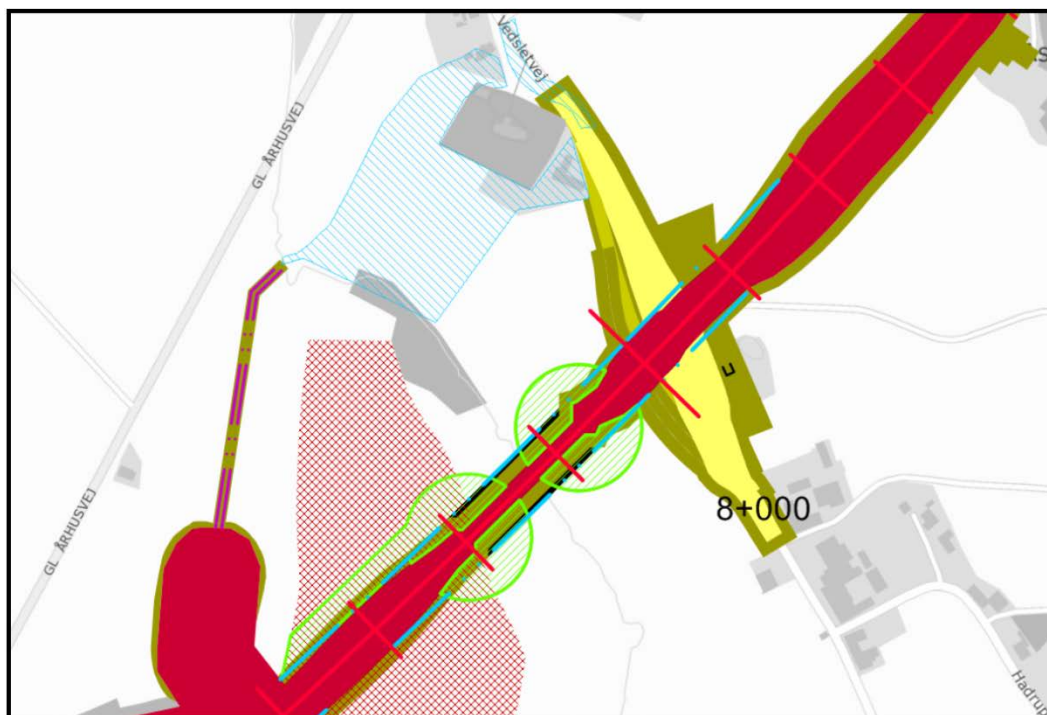
I det følgende er der redegjort for miljøpåvirkningerne af de kulturhistoriske interesser, hvor der er en konflikt med linjeføringen i anlægsfasen. Kulturhistoriske interesser omfatter fredede områder, kirkeomgivelser og -byggelinjer, kulturmiljøer, arkæologiske fund og kulturarvsarealer og fredede fortidsminder.

6.1.1.1 *Fredede områder*

Kortbilag 2 omfatter de fredede områder.

6.1.1.1.1 *Vestlig linjeføring*

I anlægsfasen berøres fredningen for Vedslet Kirke st. 7+850-8+130, se Figur 5, i forbindelse med etablering af arbejdsarealer for hævnning af Vedsletvej.

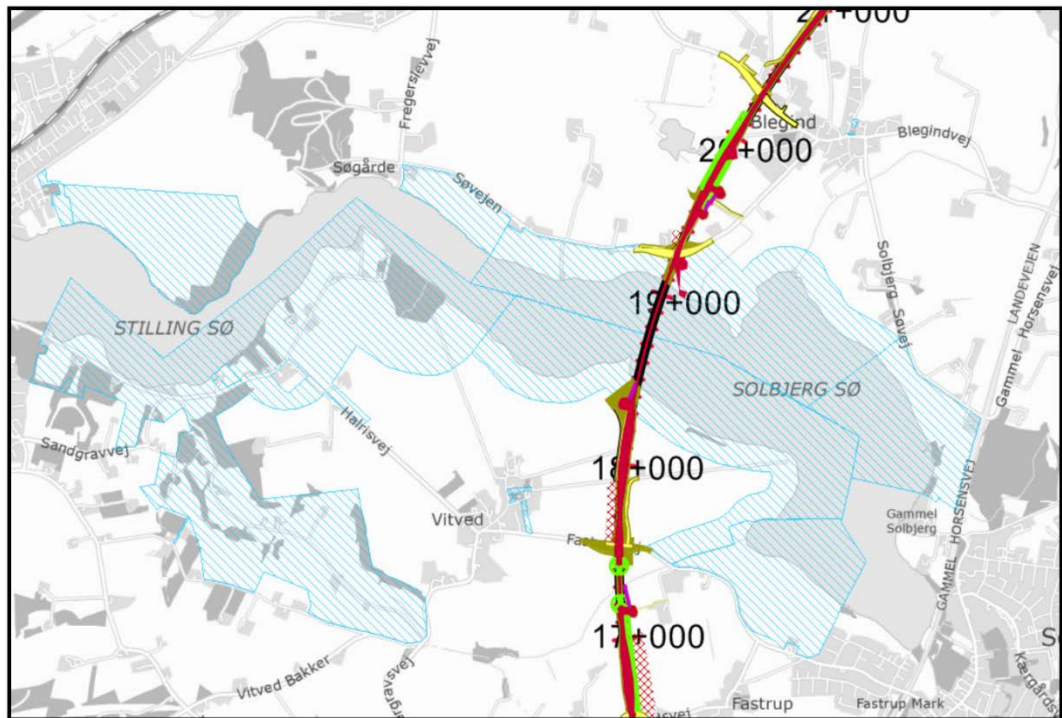

Figur 5. Anlægsprojekt for Vestlig linjeføring i fredning ved Vedslet Kirke (blå skraveret = fredning, rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skraveret = udsætning af overskudsjord).

Fredningen har til formål at hindre byggeri, og idet arbejdsarealerne er midlertidige og ikke giver anledning til byggeri, vurderes påvirkning af de fredede arealer omkring Vedslet Kirke ikke at være i modstrid med fredningen.

Baneanlægget for Vestlig linjeføring berører arealfredningerne for Stilling-Solbjerg Sø i st. 17+400-17+600, og gennemskærer i st. 18+300-18+750 og 18+750-19+300, se Figur 6. Områderne rummer to fredninger med samme formål om at sikre status quo for områderne. Forslag om fredning af Stilling-Solbjerg Søes omgivelser og Pilbrodalen har desuden retsvirkning.

Inden for fredningerne/fredningsforslaget anlægges banen på en bjælkebro over Stilling-Solbjerg Sø og ved st. 18+300 etableres et regnvandsbassin. Ved st. 19+200 føres banen over Søvejen på en rammebro. I anlægsfasen etableres et midlertidigt arbejdsareal ved st. 17+500 for underføring af Fastrupvej, arbejdsareal syd for søen i st. 18+400 for Bjælkebroen og nord for søen ved Søvejen. For at kunne etablere den permanente bjælkebro anlægges en arbejdsvej på dæmning eller bro over de lavvandede dele af søen. Arbejdsvej og -arealer retableres efter anlægsarbejdets gennemførelse.

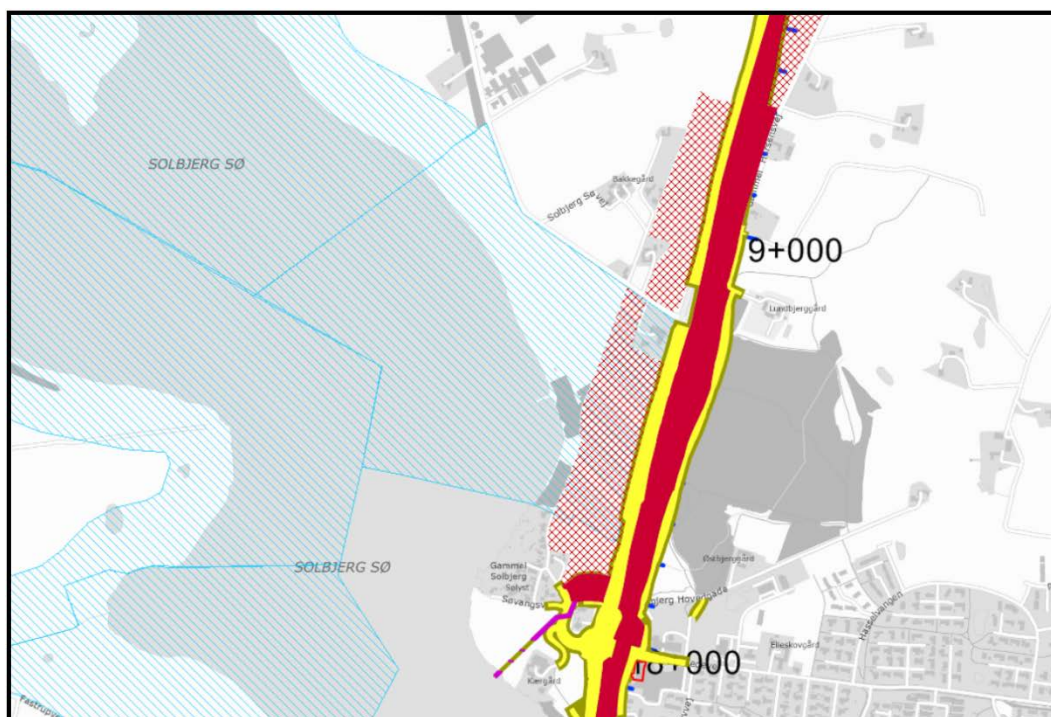
Figur 6. Anlægsprojekt for Vestlig linjeføring i fredning/fredningsforslag ved Stilling-Solbjerg Sø (blå skravering = fredning, rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og areal, rød skravering= udsætning af overskudsjord).

Påvirkningen af fredningen som følge af det midlertidige arbejdsareal omkring broanlægget ved st. 17+500 samt på strækningen st. 18+300-19+300 vurderes som mindre, idet arealet er meget beskedent og arealet retableres efter anlægsperioden.

6.1.1.1.2 Central linjeføring

I anlægsfasen berøres fredningen for Stilling-Solbjerg Sø Øst (reg. nr. 03489.00) og fredningsforslaget (reg. Nr.: 08204.00) ved stationering 18+220-18+780 i forbindelse etablering af en 10 m bred arbejdsvej vest for Gammel Hørsensvej, som vises i Figur 7.

Fredningen/fredningsforslaget omfatter fredning af landskabet langs Stilling-Solbjerg Sø. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at deres karakter af landbrugsejendomme opretholdes og at driften af markområderne skal tage hensyn til bevarelsen af de landskabelige værdier. Idet arbejdsveje kun bliver etableret midlertidigt, vil det ikke ændre den nuværende karakter af landskabet ved Stilling-Solbjerg Sø, og derfor vurderes påvirkningen af de fredede arealer ved Stilling-Solbjerg Sø at være ubetydelig, idet arealindgrebet er meget begrænset og retableres.

Figur 7. Anlægsprojekt for Central linjeføring i fredning/fredningsforslag ved Stilling-Solbjerg Sø (blå skravering = fredning, rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

6.1.1.1.3 Tilvalg station i Solbjerg

En station i Solbjerg påvirker ingen fredede områder.

6.1.1.1.4 Østlig linjeføring

Anlægsprojektet for Østlig linjeføring påvirker ingen fredede områder.

6.1.1.1.5 Sydøstligt alternativ

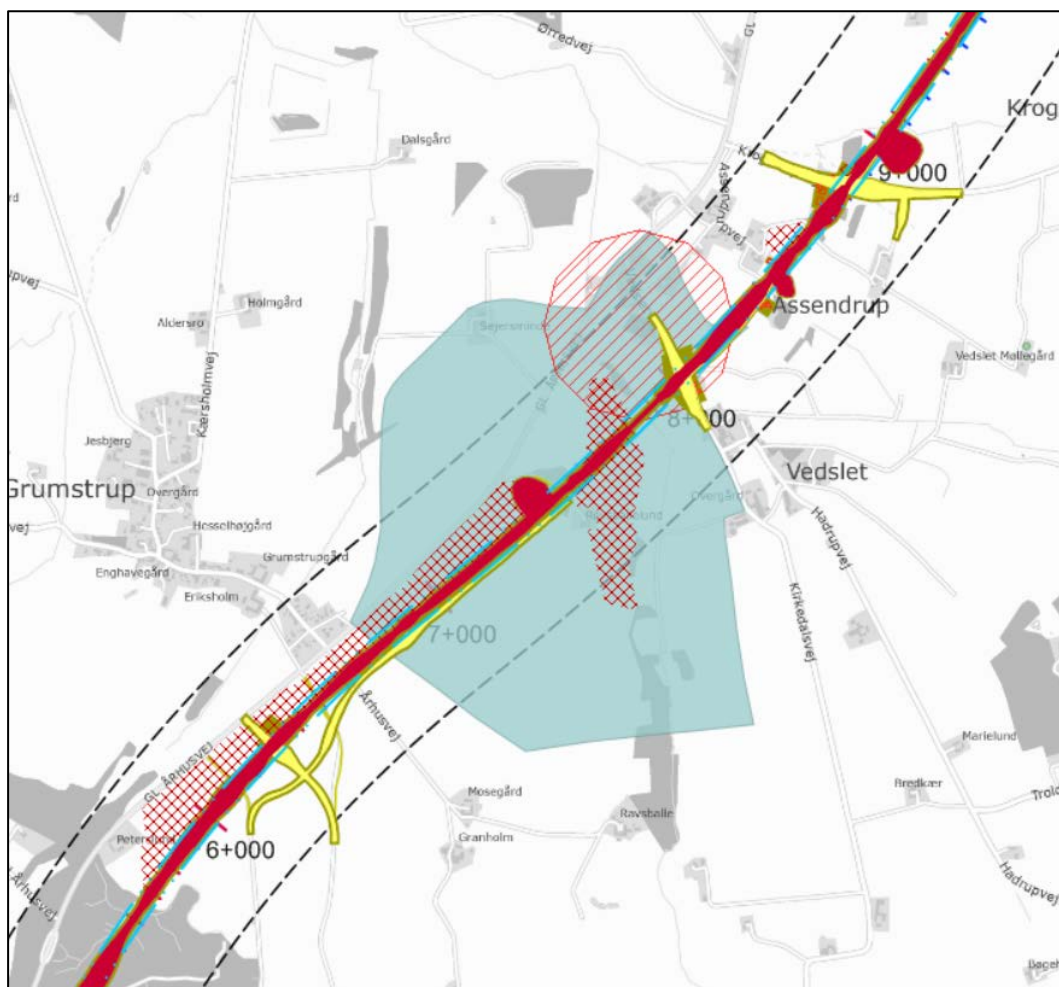
Anlægsprojektet for Sydøstligt alternativ påvirker ingen fredede områder. Ved fortsættelse af Vestlig og Central linjeføring påvirkes arealfredningen ved Stilling-Solbjerg Sø som vurderet i 6.1.1.1.1 og 6.1.1.1.2.

6.1.1.2 Kirkeomgivelser og -byggelinjer

Kortbilag 1 omfatter kirkeomgivelser og -byggelinjer.

6.1.1.2.1 Vestlig linjeføring

Indenfor kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer omkring Vedslet Kirke st. 7+750-8+340 anlægges banen ca. 165 m fra Vedslet Kirke og Vedsletvej hæves og føres over banen på en rammebro, se Figur 8. I anlægsfasen etableres arbejdsvej langs baneanlægget og arbejdsplads ved Vedsletvej. Arbejdsvej og -arealer retableres efter anlægsarbejdets gennemførelse.

Figur 8. Anlægsprojekt for Vestlig linjeføring i kirkeomgivelser (blågrøn flade) og kirkebyggelinjer (rød skravering) om Vedslet Kirke (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rødnetet skravering = udsætning af overskudsjord.

De midlertidige arbejdsarealer og anlægsveje vil medføre en mindre midlertidig påvirkning af kirkeomgivelsen og kirkebyggelinjen på 300 m for Vedslet Kirke. Påvirkningen er mindre, da der ikke etableres bygninger eller lignende i en højde over 8,5 m og arealerne kun inddrages midlertidigt i anlægsperioden.

Ved Blegind Kirke (20+160-20+680) tangerer arbejderne i anlægsfasen kirkebyggelinjen. Det midlertidige arbejdsareal vil medføre en ubetydelig midlertidig påvirkning af kirkebyggelinjen for Blegind Kirke, da der ikke etableres bygninger eller lignende i en højde over 8,5 m og arealerne kun inddrages midlertidigt i anlægsperioden.

6.1.1.2.2 Central linjeføring

Anlægsprojektet for Central linjeføring påvirker kirkebyggelinje og kirkeomgivelse for Vedslet Kirke som ved Vestlig linjeføring, se 6.1.1.2.1.

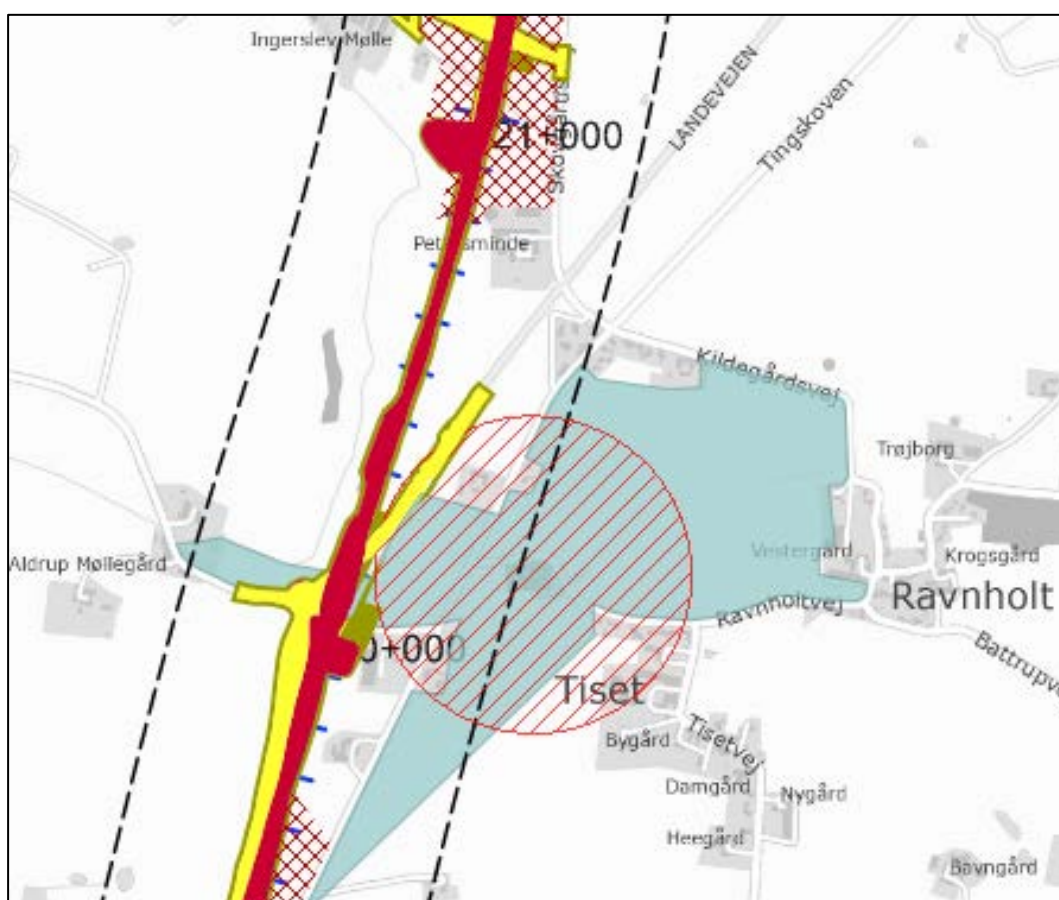
De midlertidige arbejdsarealer og anlægsveje vil medføre en mindre midlertidig påvirkning af kirkeomgivelsen og kirkebyggelinjen på 300 m for Vedslet Kirke. Påvirkningen er mindre, da der ikke etableres bygninger eller lignende i

en højde over 8,5 m og arealerne kun inddrages midlertidigt i anlægsperioden.

Aktiviteter i anlægsfasen inkluderer etablering af arbejdsarealer inden for kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer omkring Tiset Kirke (st. 19+880-20+470).

Der anlægges midlertidige arbejdsveje, som ligger inden for kirkebyggelinjen, samt et arbejdspladsareal, der kun tangerer yderkanten af kirkebyggelinjen under anlægsfasen, som vises på Figur 9.

De midlertidige arbejdsarealer og anlægsveje vil medføre en mindre midlertidig påvirkning af kirkeomgivelsen og kirkebyggelinjen for Tiset Kirke. Påvirkningen vurderes som mindre, da der ikke etableres bygninger eller lignende i en højde over 8,5 m og arealerne kun inddrages midlertidigt i anlægsperioden.

Figur 9. Anlægsprojekt for Central linjeføring med kirkeomgivelser (blågrøn flade) og kirkebyggelinjer (rød skravering) om Tiset Kirke (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg og olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rødnetet skravering = udsætning af overskudsjord).

6.1.1.2.3 Tilvalget station i Solbjerg

Solbjerg Station påvirker ingen kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer.

6.1.1.2.4 Østlig linjeføring

Anlægsprojektet for Østlig linjeføring påvirker kirkebyggelinje og kirkeomgivelse for Vedslet Kirke som ved Vestlig linjeføring, se 6.1.1.2.1.

Indenfor den østlige del af kirkebyggelinjen omkring Astrup Kirke st. 17+680-18+320 foretages vejændring af Østergårdsvej, for at den kan føres over banen øst for kirkebyggelinjen. Der udlægges arbejdsareal på begge sider af vejen.

De midlertidige arbejdsarealer vurderes at ville medføre en mindre midlertidig påvirkning af kirkebyggelinjen for Astrup Kirke, da der ikke etableres bygninger eller lignende i en højde over 8,5 m og arealerne kun inddrages midlertidigt i anlægsperioden.

Kirkebyggelinje omkring Tiset Kirke st. 19+880-20+470 berøres akkurat i den østlige afgrænsning af området af arbejdsareal ved forlægning af Ravnholtvej. Baneanlægget inklusiv et regnvandsbassin anlægges i den østlige side af kirkeomgivelsen. I anlægsfasen etableres arbejdsvej på begge sider af baneanlægget.

Påvirkningen af kirkebyggelinjen og kirkeomgivelserne for Tiset Kirke er midlertidige og vurderes at være ubetydelig.

6.1.1.2.5 *Sydøstligt alternativ*

Sydøstligt alternativ påvirker ingen kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer. Ved fortsættelse i Vestlig linjeføring påvirkes kirkebyggelinje for Blegind Kirke som beskrevet for Vestlig linjeføring. Ved fortsættelse i Central linjeføring påvirkes kirkebyggelinje og kirkeomgivelser for Tiset Kirke som for Central linjeføring, og ved fortsættelse i Østlig linjeføring påvirkes kirkebyggelinje for Astrup Kirke og for Tiset Kirke som for Østlig linjeføring.

6.1.1.3 **Kulturmiljøer**

Kortbilag 2 omfatter kulturmiljøer.

6.1.1.3.1 *Vestlig linjeføring*

Den østlige del af et værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen syd for Stilling-Solbjerg Sø st. 16+950-18+610 gennemskæres af baneanlægget, og Fastrupvej føres under banen Figur 10. Der udlægges arbejdsvej på begge sider af banen og arbejdsareal omkring Fastrupvej samt syd for søen for etablering af bjælkebro over søen.

Landsbyen Vitved ligger højt på en stor bakkeflade i et naturområde. Der er i realiteten tale om, at Vitved ligger på en ø omkranset mod øst og nord af Stilling-Solbjerg Sø, og mod syd og vest af det storladne dalstrøg, Pilbrodalen. Midt i landsbyen ligger forten, det fælles græsningsareal, med gadekæret. Vitved blev stjerneudskiftet i 1779. De fleste af byens store gårde forblev inde i landsbyen. Vitved fremtræder som en velbevaret landsby med et karakterfuldt grønt miljø. I byens nordlige og højeste del står den forholdsvist lille Vitved Kirke [9].

Figur 10. Anlægsprojekt for Vestlig linjeføring i værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen (blågrøn flade). (rød = baneanlæg, gul = vej anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

De midlertidige arbejdsveje og -arealer vil medføre en mindre midlertidig påvirkning af kulturmiljøet.

6.1.1.3.2 *Central linjeføring*

Anlægsprojektet for Central linjeføring påvirker ingen kulturmiljøer.

6.1.1.3.3 *Tilvalg station i Solbjerg*

Anlægsprojektet for en station i Solbjerg påvirker ingen kulturmiljøer.

6.1.1.3.4 *Østlig linjeføring*

Anlægsprojektet for Østlig linjeføring påvirker ingen kulturmiljøer.

6.1.1.3.5 *Sydøstligt alternativ*

Anlægsprojektet for Sydøstligt alternativ påvirker ingen kulturmiljøer. Ved fortsættelse i Vestlig linjeføring påvirkes et værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen syd for Stilling-Solbjerg Sø i st. 16+950-18+610 som for Vestlig linjeføring.

6.1.1.4 **Arkæologiske fund og kulturarvsarealer**

Kortbilag 3 omfatter arkæologiske fund og kulturarvsarealer.

Der er registeret et stort antal arkæologiske fund i undersøgelseskorridorerne for Vestlig (46 fund), Central (40 fund) og Østlig (42 fund) linjeføring samt Sydøstligt alternativ (8 fund), Solbjerg Station (0). Horsens Museum, Skanderborg Museum og Moesgaard Museum vurderer på baggrund af en arkivalisk kontrol [16], [17], [18], at der er potentiale for at påtræffe fortidsminder un-

der anlægsfasen for alle tre linjeføringer. Udover det har museerne udpeget hotspots af fund og fortidsminder på alle linjeføringer. Disse hotspots er gennemgået i det følgende.

6.1.1.4.1 Vestlig linjeføring

På Vestlig linjeføring ligger en rundhøj i st. 21+600 (150409-9), der er et af de af museerne udpegede hotspots af registrerede fund og fortidsminder i undersøgelseskorridorerne, se Figur 11.

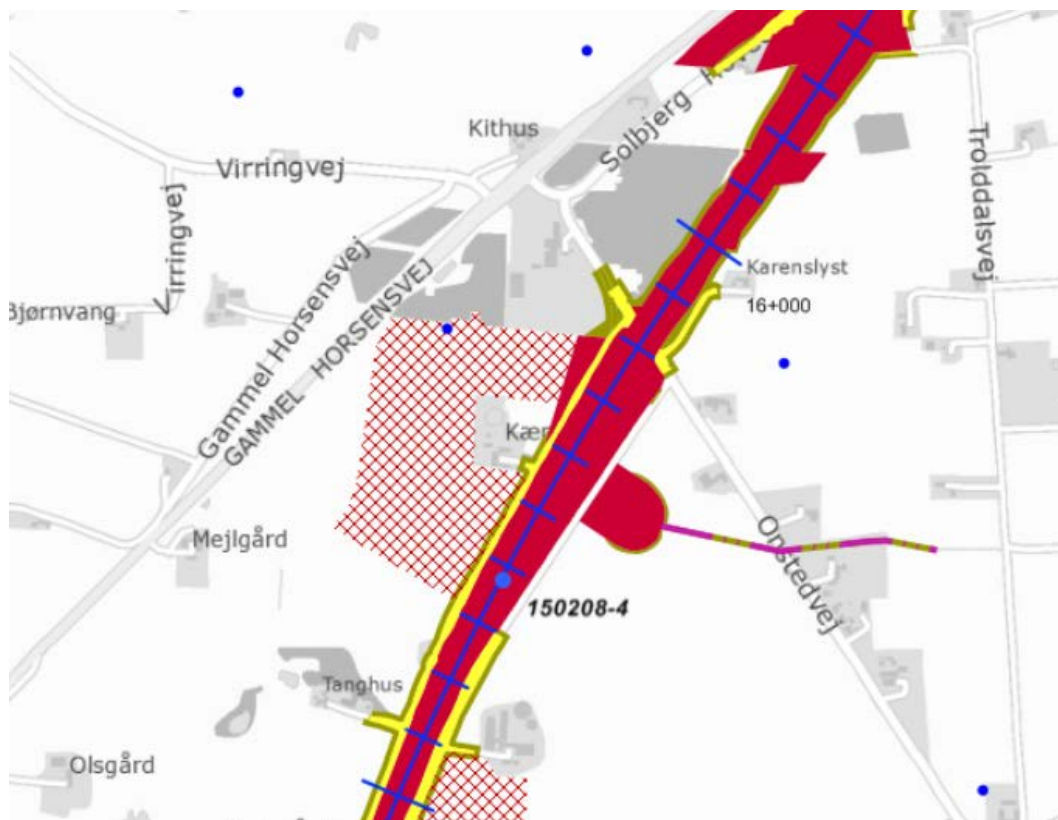

Figur 11. Rundhøj (blå prik) (150409-9) på Vestlig linjeføring (rød = baneanlæg, gul = vej- anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal).

Desuden tangeres det registrerede kulturarvsareal Kejlstrup Kirke ved Virring st. 16+300 af et arbejdsareal. Arealindgrebet er dog så lille og midlertidigt, at påvirkningen vurderes at være ubetydelig.

6.1.1.4.2 Central linjeføring

For Central linjeføring har museerne udpeget en rundhøj i st. 15+400 (150208-4), som vil blive påvirket af anlægsarbejder jf. Figur 12.

Figur 12. Rundhøj (blå prik) (150208-4) på Central linjeføring (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

6.1.1.4.3 Tilvalg station i Solbjerg

Anlægsarbejdet for en station i Solbjerg påvirker ingen arkæologiske fund eller kulturarvsarealer.

6.1.1.4.4 Østlig linjeføring

For Østlig linjeføring er der registret rundhøje i st. 11+600 (150213-8) og i st. 11+690 (150213-9) som er hotspots, der vil blive berørt i anlægsfasen Figur 13.

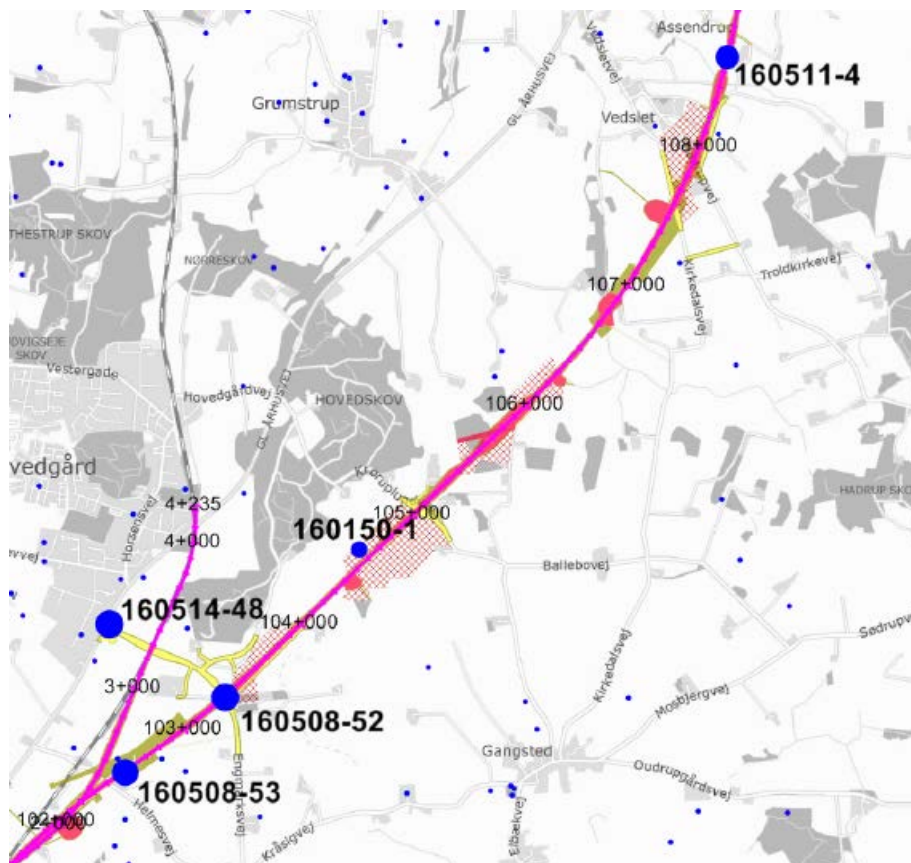

Figur 13. Rundhøje (blå prikker) på Østlig linjeføring (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

6.1.1.4.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ påvirker bosættelse i st. 102+480 (160508-53), i st. 104+600 er der fundet en brandgrav (160501-4), hvor der er udlagt areal til jordudsætning, og der er fundet rundhøje i st. 103+320 (160508-52) og i st. 108+600 (160511-4) jf. Figur 14.

Omlægning af Engmarksvej påvirker en lokalitet, hvor der er fundet en affaldsgrube fra jernalderen (160514-48). Lokaliteten ligger, hvor Engmarksvej skal sluttes til Gl. Århusvej.

Figur 14. Bosættelse (160508-53) og rundhøje (blå prikker) (160508-52, 160511-4) på Sydøstlig linjeføring, der påvirkes i anlægsfasen (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes de samme arkæologiske fund som beskrevet for linjeføringerne i afsnit 6.1.1.4.1, 6.1.1.4.2 og 6.1.1.4.4.

6.1.1.5 **Fredede fortidsminder**

Kortbilag 3 omfatter fredede fortidsminder.

Anlægsprojektet for linjeføringerne og alternativet påvirker ingen fredede fortidsminder.

6.1.1.6 **Beskyttede sten- og jorddiger**

Kortbilag 2 omfatter beskyttede sten- og jorddiger.

I undersøgelseskorridorerne til Vestlig, Central og Østlig linjeføring samt Sydøstligt alternativ er der registreret en lang række diger. Mange af dem ligger inden for anlægsarealerne til et af linjeføringsforslagene eller krydses af et linjeføringsforslag, og vil således blive påvirket under anlægsfasen for den valgte linjeføring. Diger, der ligger inden for et arbejdsområde, arbejdsveje mv. under anlægsfasen, vil blive fjernet midlertidigt og vil oftest kunne genetableres efter anlægsarbejdet.

De dele af digerne, der krydses af et linjeføringsforslag, vil blive nedlagt permanent. Denne påvirkning beskrives under driftsfasen (afsnit 7.1.1.6).

6.1.1.6.1 **Vestlig linjeføring**

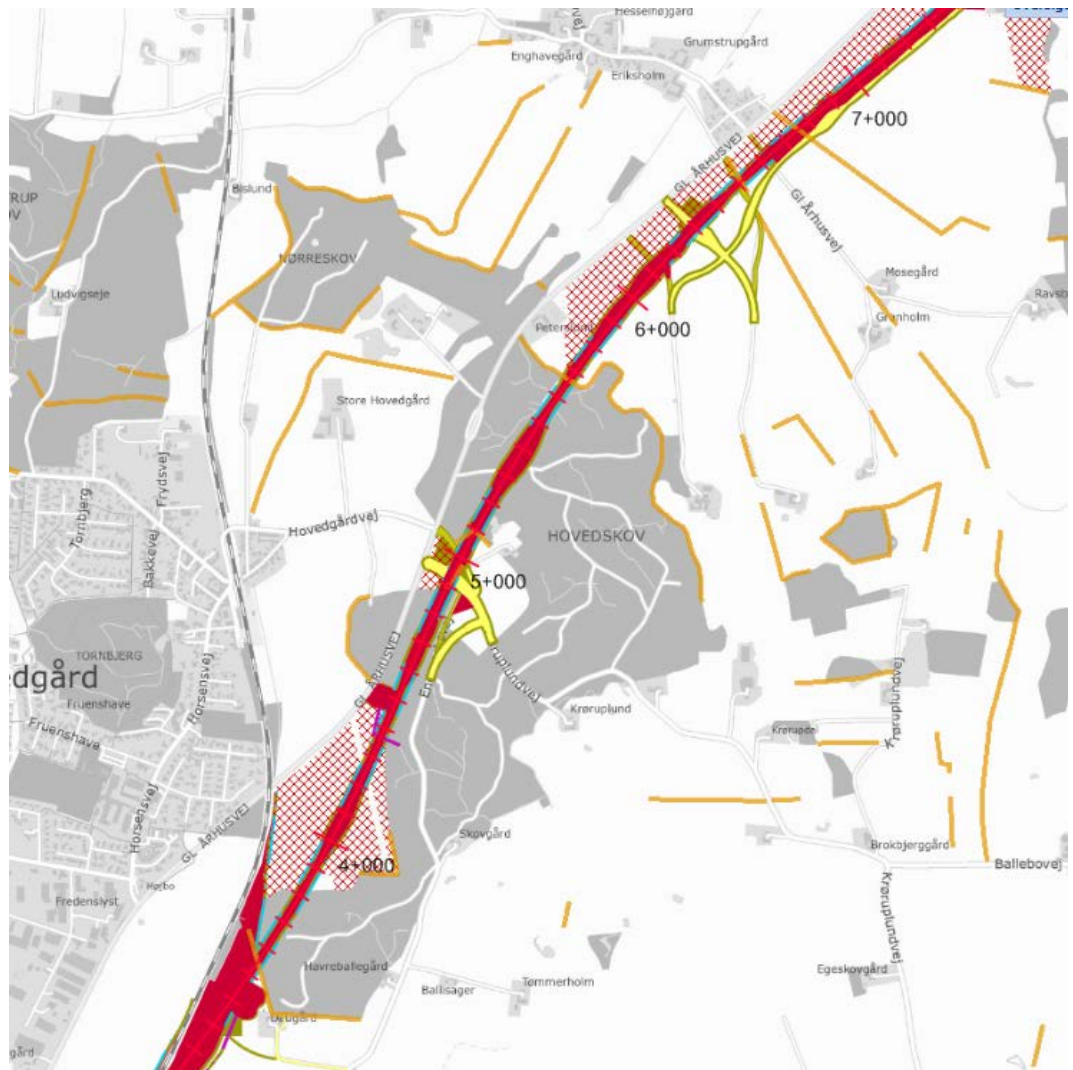
De faktiske påvirkninger for Vestlig linjeføring fremgår af højre kolonne i Tabel 34. Digerne fremgår af Figur 15 - Figur 21.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i anlægsfasen
3+550	Øst og på linjeføring	Horsens	Dige (NV-SØ) krydser linjeføring og hele den østlige undersøgelseskorridor. Ligger mellem mark og skov.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen
5+030-5+090	Begge og på linjeføring	Horsens	Dige (L-formet) krydser linjeføring ved st. 5+090 og ligger ved overgang fra mark til skov.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen
5+670-5+800	Begge	Horsens	Dige forløber vinkelret (NV-SØ) på linjeføring, krydser linjeføring ved st. 5+670. Ligger ved overgang fra skov til mark.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen alene
6+510	Begge	Horsens	Dige forløber NV-SØ og krydser linjeføring og vejanlæg ved st. 6+510.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen
6+760	Begge	Horsens	Dige forløber NV-SØ og krydser linjeføring ved st. 6+760 mellem mark og levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen
8+100-8+270	Begge	Horsens	Dige løber V-Ø ved overgang fra dyrket mark til græs. Krydser linjeføring ved st. 8+250.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen
8+430	Øst	Horsens	Dige løber vinkelret på linjeføring (V-Ø) med en afstand på 30 m fra linjeføring og mod øst gennem undersøgelseskorridor.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
9+990-10+110	Begge	Odder	Dige løber vinkelret på undersøgelseskorridoren (V-Ø) og krydser linjeføringen ved st. 9+990. Ligger mellem dyrkede marker.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
10+520-10+600	Begge	Odder	Dige forløber V-Ø og krydser linjeføring vinkelret ved st. 10+580. Ligger på dyrket mark, men kan ikke erkendes på luftfoto.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
11+610-11+950	Øst og på linjeføring	Odder	Dige (N-S) forløber mere eller mindre parallelt med linjeføring og krydser linjeføring ved st. 11+950. Afstand til linjeføring er mellem 0-30 m. Ligger mellem to dyrkede marker.	Ca. 180 m af diget fjernes i anlægsfasen svarende til ca. 55 % af diget.
12+100-12+250	Vest	Aarhus	Digekompleks forløber cirkulært og delvist L-formet med en afstand på ca. 100-200 m. Ligger ved overgang fra mark til skov.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
12+300-12+450	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø/N-S) ligger L-formet i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+450. Diget forløber	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen alene, men der støder anlægs-

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i anlægsfasen
			langs levende hegn.	arealer direkte op til diget.
13+700-13+800	Begge	Aarhus/Skanderborg	Dige forløber (V-Ø) vinkelret på undersøgelseskorridor og krydser linjeføring i st. 13+780. ligger mellem dyrkede marker.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
16+700-17+050	Vest	Skanderborg	Dige (N-S) forløber parallelt med linjeføring med en afstand på 10-220 m og ligger mellem dyrket mark og græsareal. Diget knækker (V-Ø) og krydser linjeføring vinkelret og ligger mellem dyrkede marker.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
20+050-20+150	Vest	Skanderborg	Dige (V-Ø) forløber vinkelret i undersøgelseskorridor og slutter 15 m fra linjeføring. Løber mellem dyrkede marker.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
20+680-20+900	Vest og på linjeføring	Skanderborg	Dige (N-S) løber gennem undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 20+680. Ligger mellem dyrkede marker langs levende hegn/markvej.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
21+520-22+100	Øst og på linjeføring	Skanderborg	Dige (SW-NØ) løber fra centerlinjen parallel med linjeføring i en afstand på ca 10 m	Ca. ¼ af diget bliver fjernet i anlægsfasen.

Tabel 34. Beskyttede diger berørt af anlægsprojektet for Vestlig linjeføring.

For hovedparten af digerne vil påvirkningen i anlægsfasen være ubetydelig, da kun mindre dele af digerne nedlægges midlertidigt. Kun et enkelt dige i Odder Kommune (st 11+610-11+950) fjernes med over halvdelen, og ved et enkelt i Skanderborg Kommune (st 21+520-22+100) fjernes en fjerdedel.

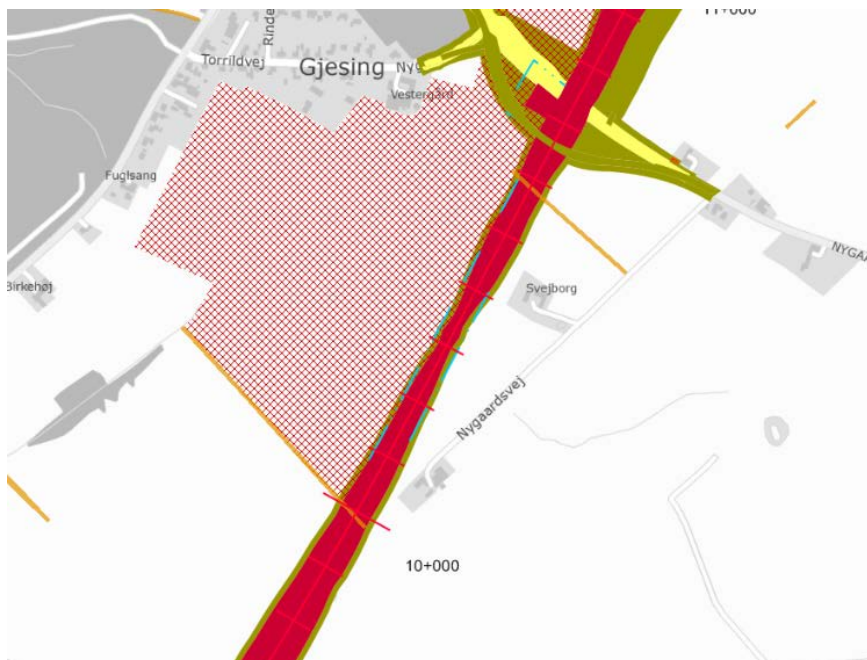

Figur 15. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Vestlig linjeføring for st. 3+000-7+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = ud-sætning af overskudsjord).

Figur 16. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Vestlig linjeføring for st. 7+000-9+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = ud-sætning af overskudsjord).

Figur 17. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Vestlig linjeføring for st. 10+000-11+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Figur 18. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Vestlig linjeføring ved st. 12+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Figur 19. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Vestlig linjeføring for st. 13+000-14+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

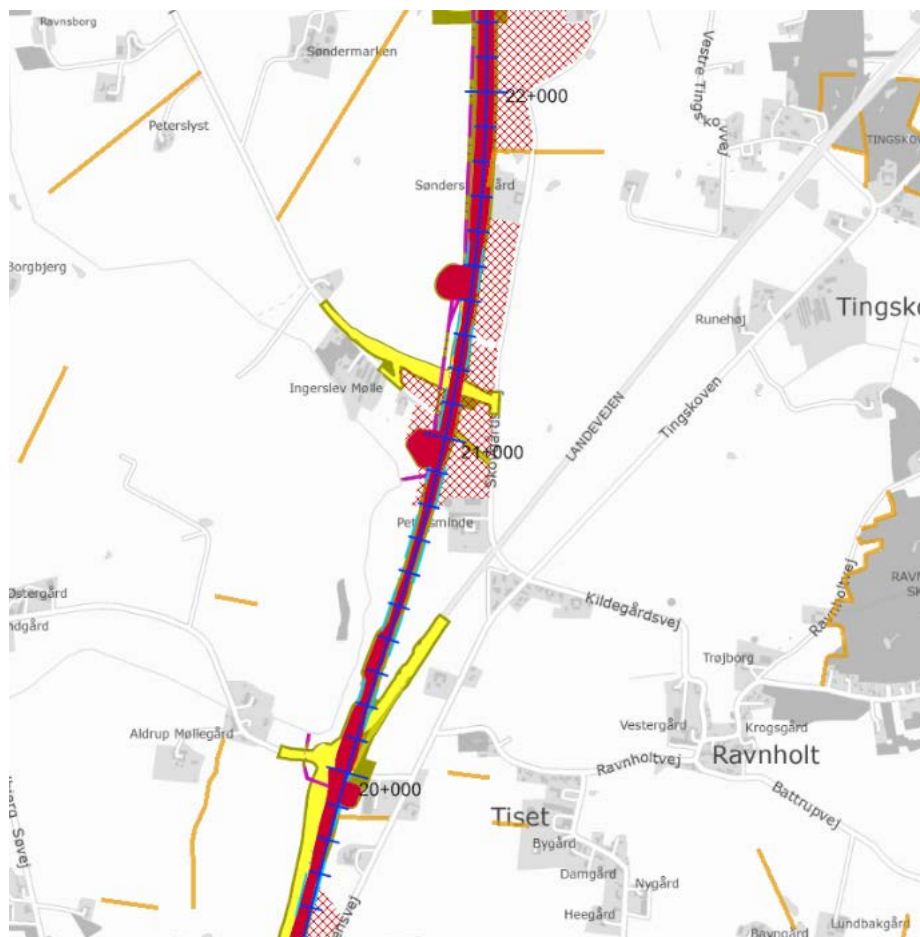
6.1.1.6.2 Central linjeføring

Påvirkning af diger i anlægsfasen for Central linjeføring er vist i Tabel 35. Digerne er vist i Figur 22 og Figur 23.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i anlægsfasen
0-12+450	Se Vestlig linjeføring			
12+900-13+050	Øst	Aarhus	Dige (N-S) løber parallel med linjeføring i en afstand på ca. 20 m.	En del af diget bliver fjernet under anlægsfasen.
13+300-13+850	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø og N-S) løber tværs over undersøgelseskorridoren mellem marker og krydser linjeføring i st. 13+750.	150 m af N-S løbende dig og kun en lille del af den V-Ø løbende dig vil blive berørt i anlægsfasen (svarende til 20 % af diget)
19+880	Øst	Aarhus	Dige (V-Ø) løber vinkelret øst fra linjeføring i en afstand af ca. 6 m. Ligger mellem dyrket mark og en grund.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
21+730-21+830	Øst	Aarhus	Dige ligger L-formet vinkelret i undersøgelseskorridor, med 30 m afstand til linjeføring. Ligger langs levende hegn/beplantning	Ca. 100 m af diget (delen der løber parallel med banen) fjernes i anlægsfasen (svarende til 20 % af diget)

Tabel 35. Beskyttede diger berørt af anlægsprojektet for Central linjeføring.

Figur 23. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Central linjeføring for st. 19+000-22+000 (rød = baneanlæg, gul = vej anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskuds jord).

For hovedparten af digerne vil påvirkningen i anlægsfasen være ubetydelig, da kun mindre dele af digerne nedlægges midlertidigt. Den samlede midlertidige og permanente påvirkning af diget i st. 11+600 samt digerne i st. 13+300-18+850 og 21+730-21+830 vil være mindre, da dele af digerne ikke vil kunne reetableres.

6.1.1.6.3 Tilvalg station i Solbjerg

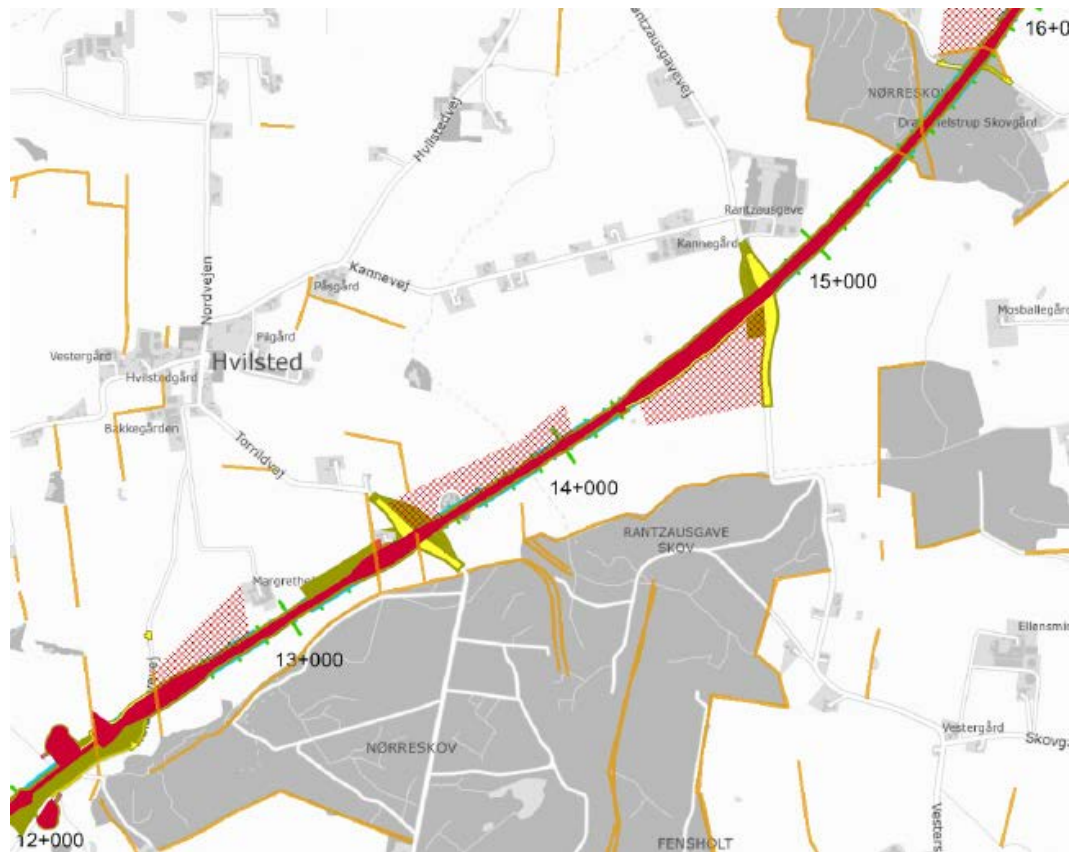
Anlægsarbejdet for en station i Solbjerg påvirker ingen beskyttede sten- og jorddiger.

6.1.1.6.4 Østlig linjeføring

De faktiske påvirkninger for Østlig linjeføring fremgår af højre kolonne i Tabel 36. Digerne er vist på Figur 24 - Figur 26.

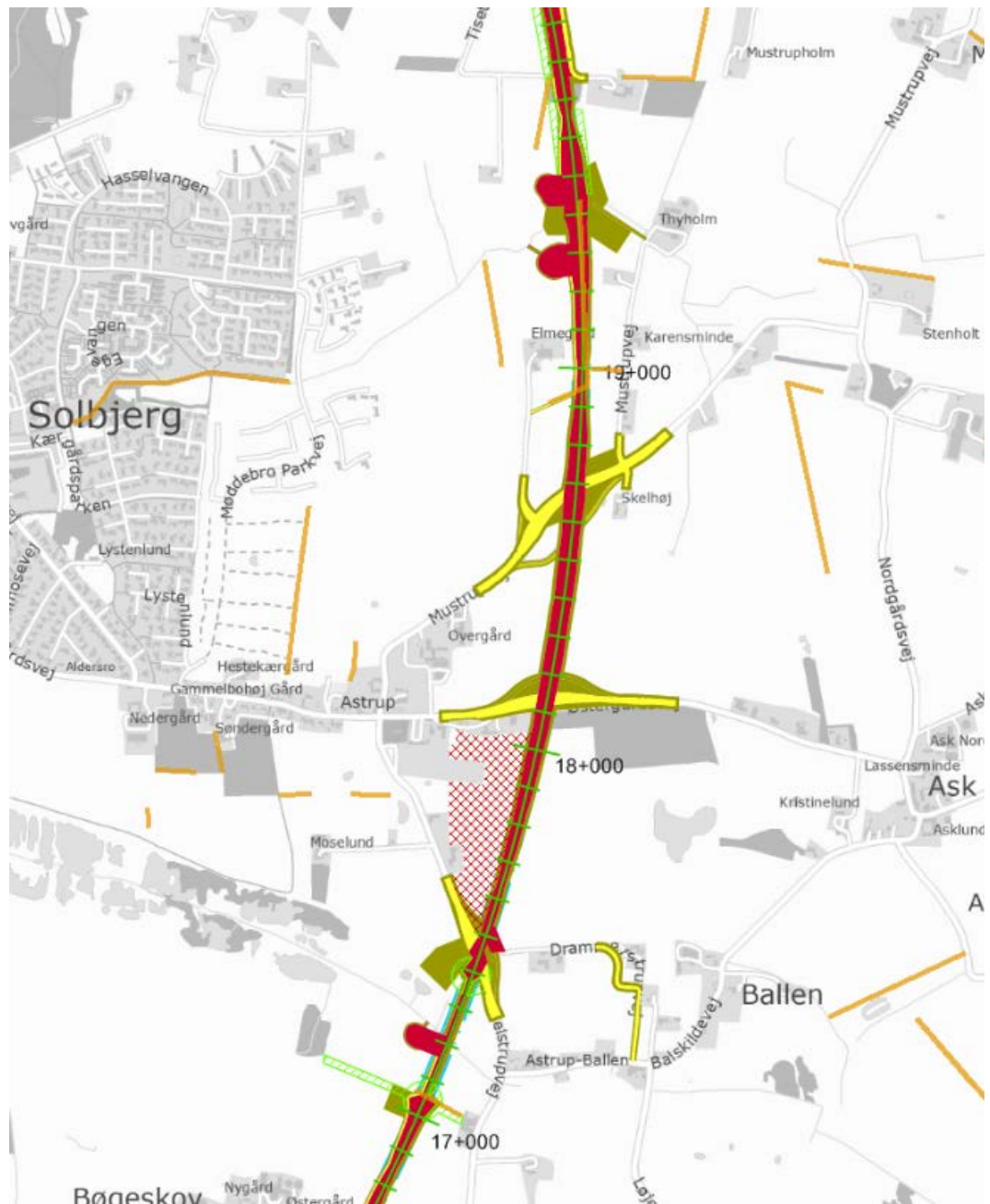
Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i anlægsfasen
0-11+000	Som for Vestlig linjeføring i Tabel 38.			
12+180-12+400	Begge	Odder/Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+290. Ligger langs levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
12+520	Begge	Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+520. Ligger langs levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
13+320	Begge	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt over undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs dyrket mark/levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
13+470	Øst og på linjeføring	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt over undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs dyrket mark/levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
15+390	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs skovkant.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
15+400-15+700	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 15+550. Ligger i skov.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
15+700-15+810	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring med ca. 100 m vest og øst for linjeføring ved st. 18+800. Ligger langs skovkant.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
17+050	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
18+900-19+450	Begge	Aarhus	Dige V-Ø krydser linjeføring i st. 18+950 og løber derefter på linjeføring N-S, langs levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
20+200-20+320	Vest	Aarhus	Dige (NV-SØ) ligger skråt i undersøgelseskorridor med en afstand på 40-100 m fra linjeføring og løber langs skovkant.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
23+150	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) krydser linjeføring og ligger 100-150 m ind i korridoren. Ligger langs levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
24+150-24+380	Begge	Aarhus	Dige (NV-SØ) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 24+200. Ligger langs levende hegn.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.

Tabel 36. Beskyttede diger berørt af anlægsprojektet for Østlig linjeføring.

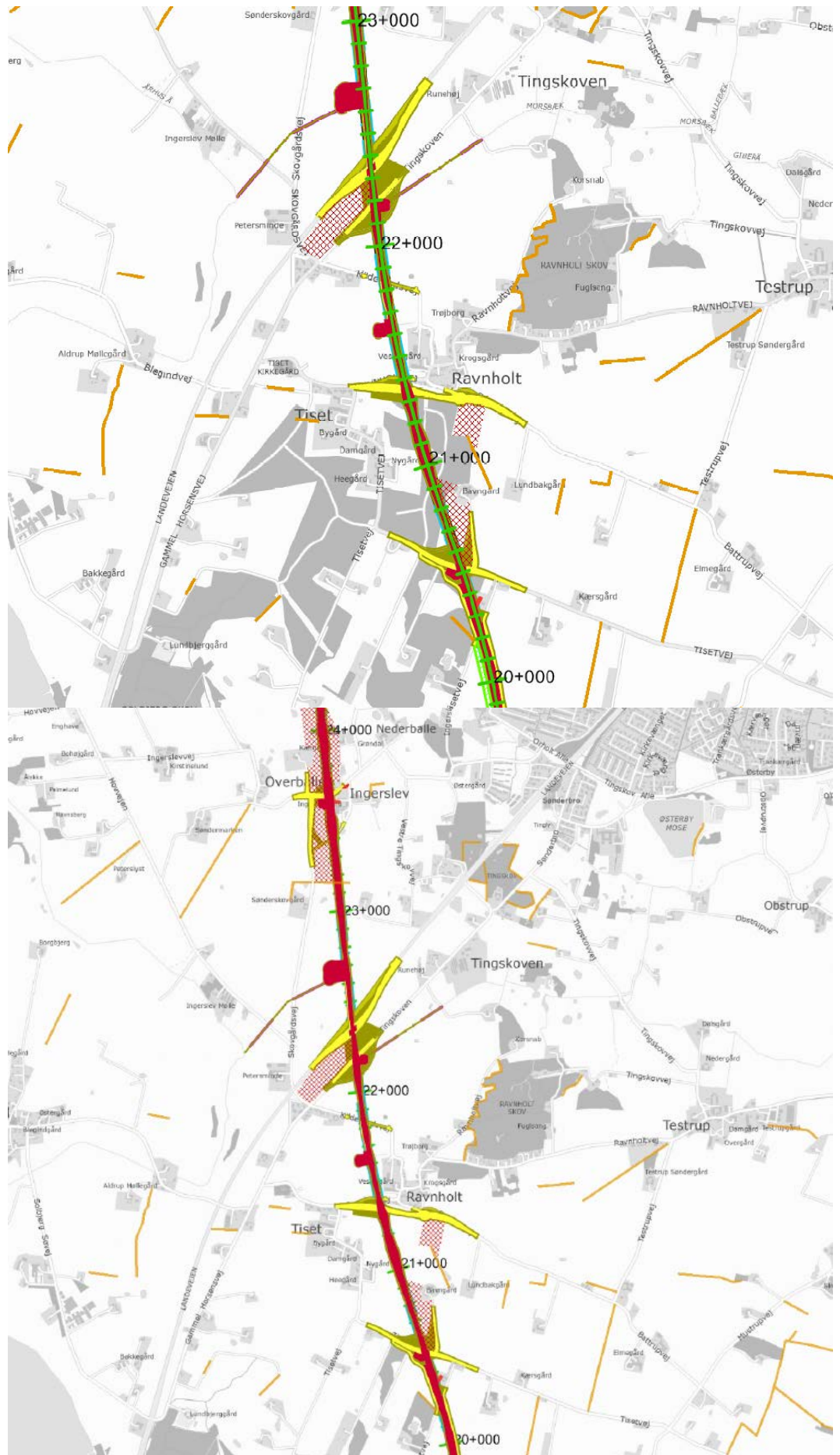

Figur 24. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Østlig linjeføring for st. 12+000-16+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Figur 25. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Østlig linjeføring for st. 17+000-20+000 (rød = baneanlæg, gul = vej anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Figur 26. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Østlig linjeføring for st. 20+000-23+000 (rød = baneanlæg, gul =vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Figur 27. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Østlig linjeføring for st. 23+000-25+000 (rød = baneanlæg, gul =vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

For alle digerne vil påvirkningen i anlægsfasen være ubetydelig, da kun mindre dele af digerne nedlægges midlertidigt.

6.1.1.6.5 Sydøstligt alternativ

De faktiske påvirkninger for Sydøstligt alternativ fremgår af højre kolonne i Tabel 37 og Figur 28.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i anlægsfasen
104+300-104+400	Øst	Horsens	Dige (n-s) ligger tæt på linjeføringen på den østlige side.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
104+800	På	Horsens	Dige (v-ø) ligger på linjeføringen på den østlige side og ud til undersøgelseskorridorens kant.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
105+400-105+600	Øst	Horsens	Dige (v-ø) ligger tæt på linjeføringen.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
105+800-106+200	Vest	Horsens	Diget ligger i den vestlige side af undersøgelseskorridoren og skærer også linjeføringen.	En mindre del af diget fjernes i anlægsfasen.
9+900-26+200	For fortsættelse i Vestlig, Central og Østlig linjeføring som i Tabel 34, Tabel 35, Tabel 36.			

Tabel 37. Beskyttede diger berørt af anlægsprojektet for Sydøstligt alternativ.

Figur 28. Beskyttede sten- og jorddiger (orange) på Sydøstligt alternativ for st. 104+000-107+000 (rød = baneanlæg, gul = vej anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes tre færre diger end ved linjeføringerne.

Påvirkningen af digerene i anlægsfasen vil være ubetydelig, da kun mindre dele af digerene nedlægges midlertidigt.

6.1.1.7 **Fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg med SAVE-værdien 1-4**

Ingen fredede eller bevaringsværdige bygninger med høj bevaringsværdi påvirkes direkte af projektet for nogen af linjeføringerne og alternativerne. Der vil heller ikke være indirekte påvirkninger som følge af vibrationer [13].

6.1.2 **Rekreative interesser**

Kortbilag 4 omfatter rekreative interesser.

I dette afsnit er der redegjort for de interesser, hvor der er en potentiel konflikt mellem linjeføring og rekreative interesser i anlægsfasen. Rekreative interesser omfatter stiforbindelser, friluftsområder, sportsanlæg, skovområder og andre rekreative områder.

Anlægsarbejderne kan potentielt medføre støjgener på arealer med rekreative interesser. Idet anlægsarbejderne er kortvarige, og idet de værste støjgener

skønnes at begrænse sig til arealerne nærmest anlægsarealerne vurderes påvirkningen at være mindre. Anlægsarbejdet vil dog kunne opleves som periodevis generende, særligt i forhold til rekreative oplevelser, hvor stilhed og ro er vigtig.

Der vurderes endvidere ikke at være støvgener af betydning for de rekreative interesser, da der i tørre perioder evt. vil blive iværksat afværgeforanstaltning i form af vanding. Særligt 'bløde' trafikanter vil blive sikret tryk færdsel i anlægsperioden. Der henvises i øvrigt til Fagnotat Emissioner [23] og Fagnotat Trafikale forhold [24].

6.1.2.1 Stiforbindelser

6.1.2.1.1 Vestlig linjeføring

En cykelrute løber ad Krogstrupvej og krydser banen i st. 8+820. I forbindelse med anlægsarbejderne etableres en midlertidig vej, og krydsningsmuligheden opretholdes jf. Figur 29.

Nygårdsvej, en del af Margueritrutten, krydser banen i st. 10+750. I forbindelse med anlægsarbejderne etableres en midlertidig vej, og krydsningsmuligheden opretholdes jf. Figur 30.

En regional sti ad Virringvej krydser Vestlig linjeføring i st. 15+900. I forbindelse med anlægsarbejderne etableres den krydsende bro forskudt for vejen, og passagemuligheden opretholdes jf. Figur 31.

En af 12 cykelruter i Søhøjlandet mellem Fruering, Stilling og Solbjerg Sø følger hhv. Fastrupvej og Søvejen i st. 17+650 og 19+270 jf. Figur 32. På Fastrupvej etableres en midlertidig vej, og passagemuligheden opretholdes. På Søvejen etableres den krydsende bro forskudt for vejen, og passagemuligheden opretholdes.

Blegind Mose i st. 19+600-19+900 anvendes rekreativt og er forbundet med en sti fra Blegind jf. Figur 33. Der vil være adgang til moseområdet i anlægsfasen.

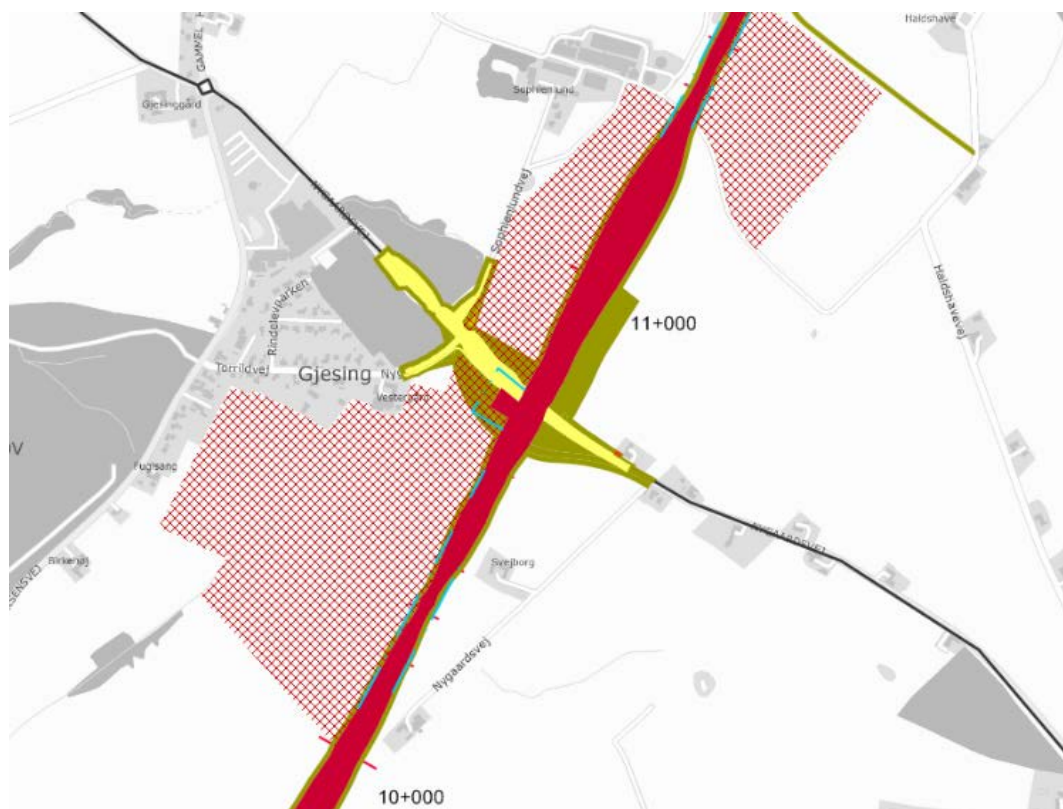
Stien på den sydlige side af Hovedvejen i Hasselager føres i dag over banen på en separat stibro i st. 25+175. Stien lukkes i anlægsfasen, og bløde trafikanter henvises til hovedvejsbroen jf. Figur 34.

Stiernes forløb fremgår af bilag 4 og figur 29-34.

For størstedelen af stierne vurderes påvirkningen i anlægsfasen at være ubetydelig, idet passagemuligheden opretholdes. Idet stibroen over banen syd for Hovedvejen i Hasselager lukkes i anlægsfasen, og bløde trafikanter henvises til hovedvejsbroen vurderes der at være tale om en mindre påvirkning.

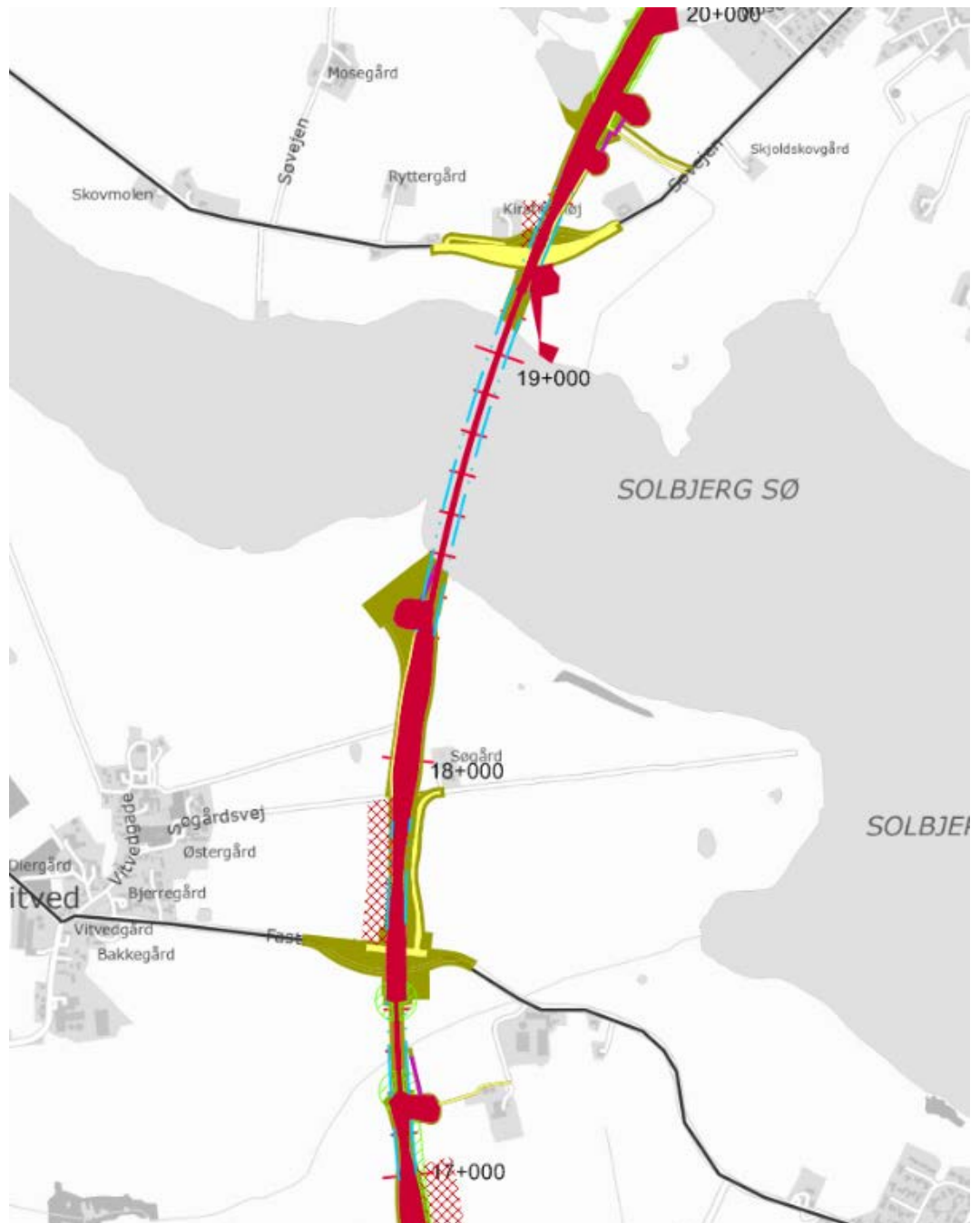
Figur 29. Cykelrute (sort linje) ad Krogstrupvej ved st. 8+820 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord, sort flade = ekstra eksproprieret areal).

Figur 30. Stiforbindelse (sort linje) ved Gjesing ved st. 11+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Figur 31. Stiforbindelse (sort linje) ad Virringvej ved st. 16+000 (rød = baneanlæg, gul = vejanelæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

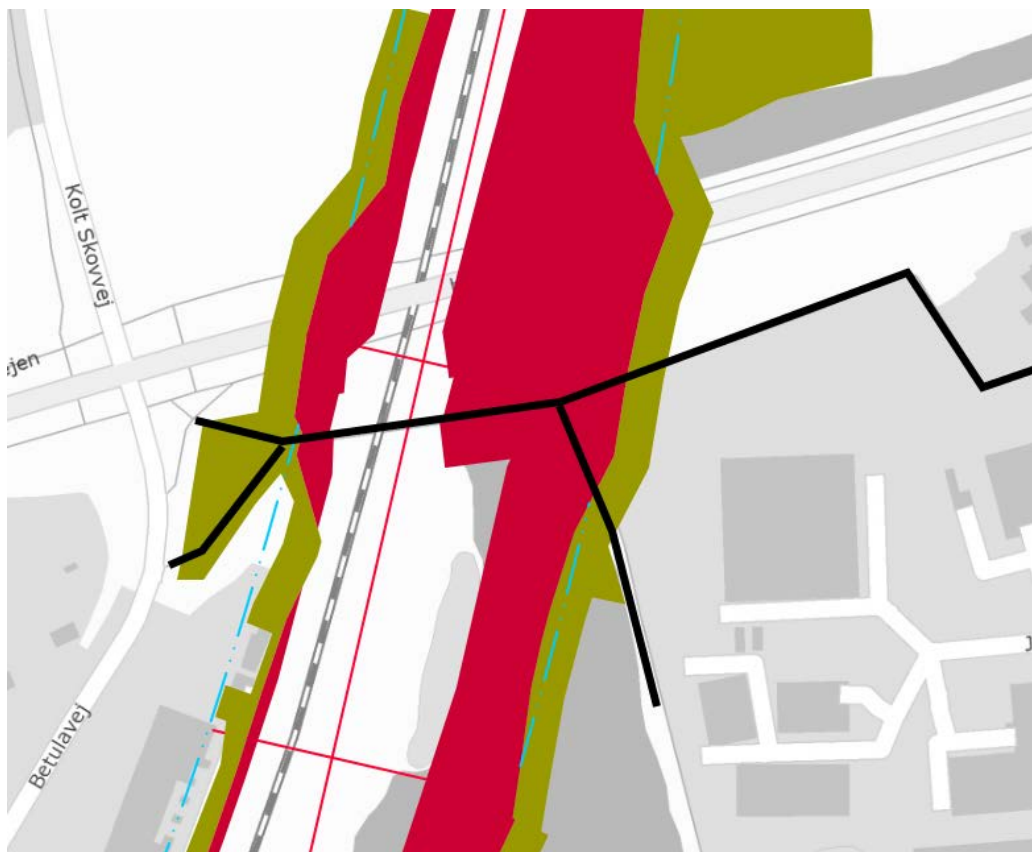

Figur 32. Stiforbindelser ved Solbjerg Sø ved st. 17+000-19+000 (rød = baneanlæg, gul = vej-anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskuds-jord).

Figur 33. Sti fra Blegind (sort linje) ad Mosevej til Blegind Mose.

Figur 34. Stiforbindelse (sort linje) ved Hovedvejen ved st. 25+175 (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

6.1.2.1.2 Central linjeføring

For strækningerne st. 0+500-13+000 og st. 24+000-25+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

Linjeføringen ved st. 17+100–19+200 får et forløb på den østlige side af Gammel Horsensvej igennem Solbjerg. Der løber to stier fra Solbjerg Hovedgade til en stiunderføring ved St. 17+550 under Gammel Horsensvej, som giver adgang til Solbjerg Sø og stien langs søen. Der er også stiforbindelse til Fastrupvej. Se Figur 35. Stien langs søen forlægges mod vest for at give plads til banedæmningen. I anlægsfasen vil stien langs søen og stiunderføringen blive lukket i en periode på 6-9 måneder.

Der er ligeledes forbindelse til Stilling-Solbjerg Sø via Solbjerg Hovedgade/Søvangsvej, herunder til sejlkлубben, hvor Gammel Horsensvej skal forlægges, og der skal etableres en rundkørsel st. 17+900-18+100, jf. Figur 35. Under anlægsarbejdet opretholdes adgangen ned til Stilling-Solbjerg Sø og sejlkлубben.

Stien langs søen er et væsentligt rekreativt element for beboerne i Solbjerg. Afbrydelsen er midlertidig, og der opretholdes adgang til søen mod nord ved Søvangsvej og sejlkлубben, hvorved der vurderes at være tale om en mindre påvirkning.

Nord for Solbjerg Hovedgade løber en dobbeltrettet cykelsti på den vestlige side af Gammel Horsensvej, som skal forlægges mod øst. Forlagt sti etableres inden eksisterende sti nedlægges, hvorved påvirkningen i anlægsfasen vurderes ubetydelig.).

Internt i Solbjerg Skov løber rekreative stier (st. 18+100-18+800). Stierne i den vestlige ende af skoven, kan blive berørt af de nye bane- og vejanlæg. For størstedelen af stierne vurderes påvirkningen i anlægsfasen at være ubetydelig, idet passagemuligheden opretholdes.

Figur 35. Stiforbindelser (sort linje) ved Solbjerg Sø (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord. Sorte flader = skove der kan bookes til arrangementer samt hundeskov).

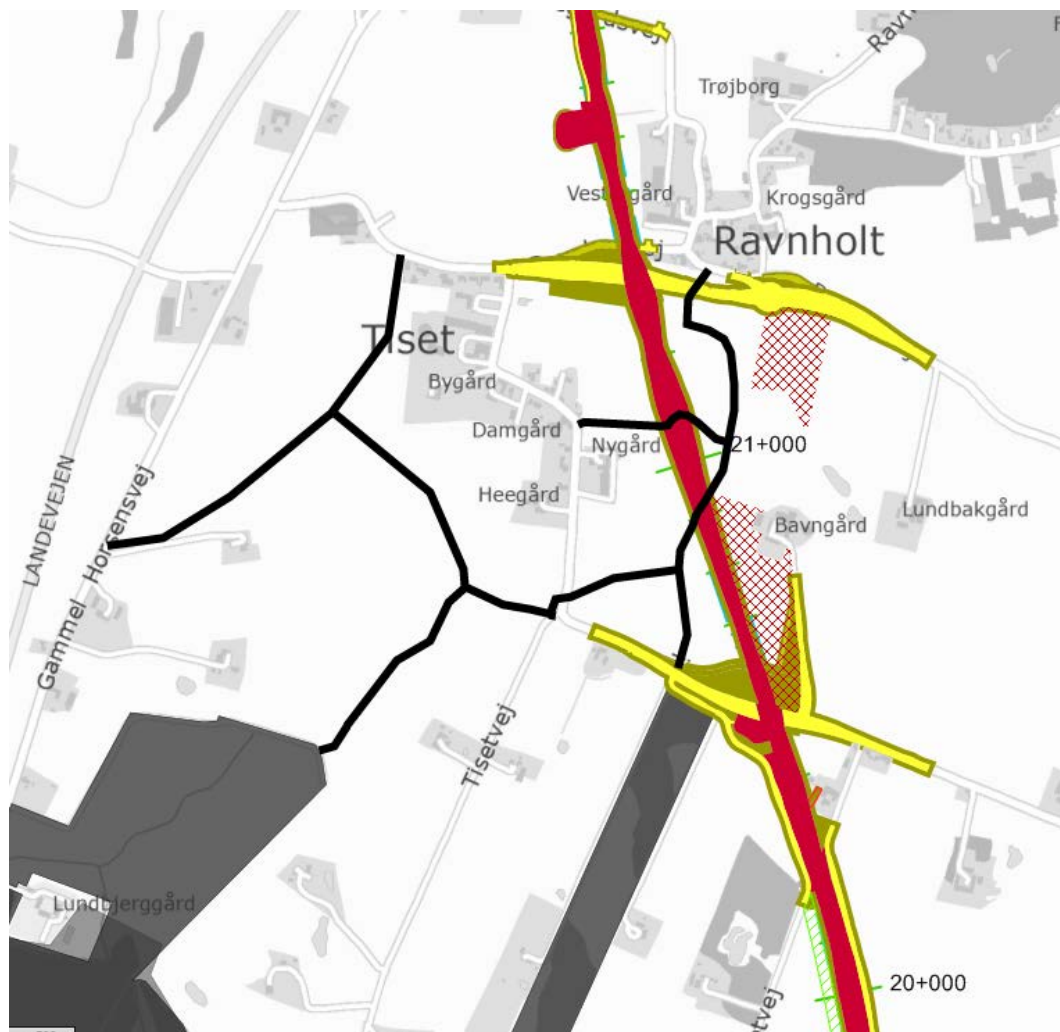
6.1.2.1.3 Tilvalg station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg krydser ikke udpegede stiforbindelser.

6.1.2.1.4 Østlig linjeføring

For strækningerne st. 0+500-13+000 og st. 25+000-26+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

Østlig linjeføring krydser rekreative stier i det nyudlagte rekreative skovområde nordøst for Solbjerg (Solbjerg Skov), som også har forbindelse til Ravnholt skov, se Figur 36. Der sikres alternativ rute i anlægsperioden, så man kan komme rundt i det nyanlagte skovområde.

Figur 36. Stiforbindelser (sort linje) nord for Solbjerg (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord. Sorte flader = skove der kan bookes samt hundeskov).

6.1.2.1.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ krydser ikke udpegede rekreative stier. Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes stiforbindelser, som beskrevet for linjeføringerne i afsnit 6.1.2.1.1, 6.1.2.1.2 og 6.1.2.1.4, med undtagelse af cykelruten ad Krogstrupvej i st. 8+120.

6.1.2.2 Friluftsområder

6.1.2.2.1 Vestlig linjeføring

Ved Vestlig linjeføring er der et friluftsområde i form af et rekreativt areal benævnt 220503RE i kommuneplanen, som støder umiddelbart op til linjeføringen ved st. 24+910-25+200 som vist i Figur 37. Arealet ligger i et erhvervsområde, og berøres kun i den vestlige rand og i begrænset omfang særskilt i anlægsfasen, hvorfor påvirkningen vurderes at være ubetydelig.

Figur 37. Kommuneplanrammer med friluftsområde 220503RE (grøn flade).

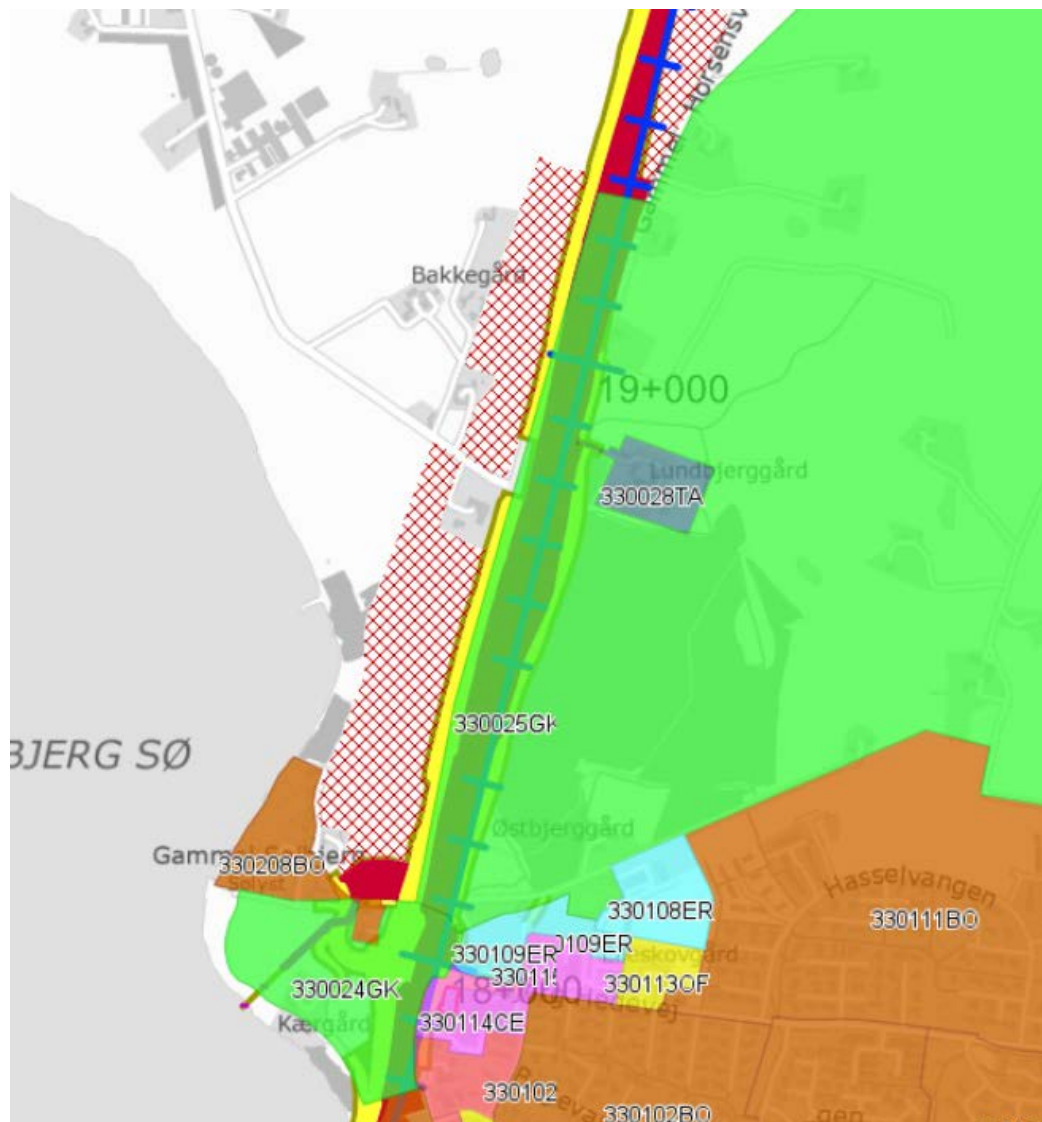
Der er desuden et rekreativt grønt areal i forbindelse med boligområde mellem st. 25+500 og 25+700. Arealet er planlagt til rekreativt område, men anvendes i dag til to boliger. Arealet ligger umiddelbart op til linjeføringen (rammeområde 220314RE) jf. Figur 38. Påvirkningen vurderes at være ubetydelig i forhold til friluftsliv.

Figur 38. Kommuneplanrammer med friluftsområde 220314RE (grøn flade).

6.1.2.2.2 Central linjeføring

Fra st. 17+200-19+800 passerer linjeføringen igennem to friluftsområder i form af rekreative arealer udlagt i kommuneplanen (330024GK, 330025GK), der påvirkes i anlægsfasen som vist i Figur 39.

Figur 39. Friluftsområder udlagt i kommuneplan på Central linjeføring 330024Gk og 330025GK (markeret med grøn).

Område 330025GK (st. 18+050-19+800) vil blive berørt af en 10 m bred arbejdsvej ved den vestlige afgrænsning (op til Gammel Horsensvej). Påvirkningen vurderes til at være ubetydelig, da kun en begrænset del af arealets vestlige kant blive berørt, og områdets friluftaktiviteter stadig kan opretholdes.

Området 330024GK, som ligger vest for Gammel Horsens Vej (st. 17+800-18+080), bliver berørt af flere arbejdsveje og arbejdsarealer i anlægsfasen. Ca. en fjerdedel af området bliver berørt af anlægsarbejde, men dog kun midlertidigt i anlægsperioden, hvorved påvirkningen vurderes at være mindre.

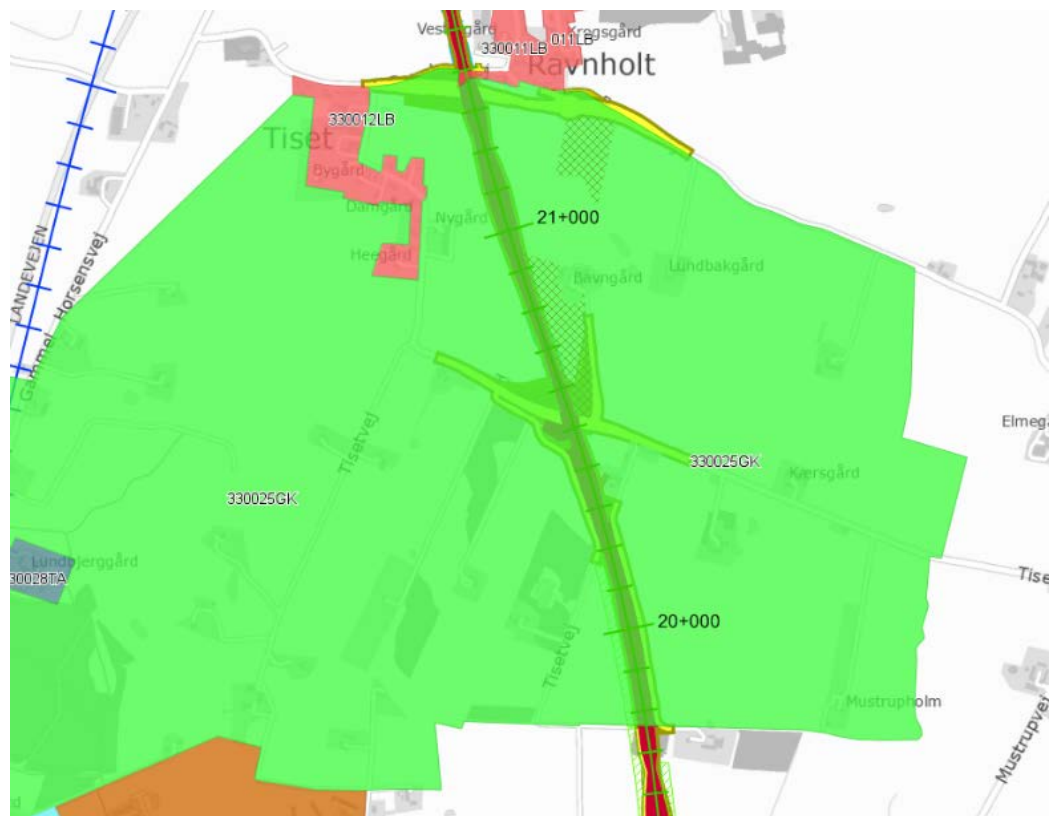
For strækningen st. 24+000-25+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

6.1.2.2.3 Tilvalg station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg berører ingen friluftsområder.

6.1.2.2.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring krydser samme friluftsområde (330025GK) med skov nord for Solbjerg som Central linjeføring, men med et mere østligt forløb, som vist i Figur 40. Arealet berøres kun i mindre grad særskilt af arbejdsarealer og arbejdsveje i anlægsfasen, og der vil være passage på tværs af banetraceet, hvorfor påvirkningen vurderes mindre.

Figur 40. Friluftsområde udlagt i kommuneplan på Østlig linjeføring 330025GK (markeret med grøn flade).

For strækningen st. 25+000-26+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

6.1.2.2.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ passerer ingen friluftsområder udlagt i kommuneplanen. Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes de samme friluftsområder som beskrevet for linjeføringerne i afsnit 6.1.2.2.1, 6.1.2.2.2 og 6.1.2.2.4.

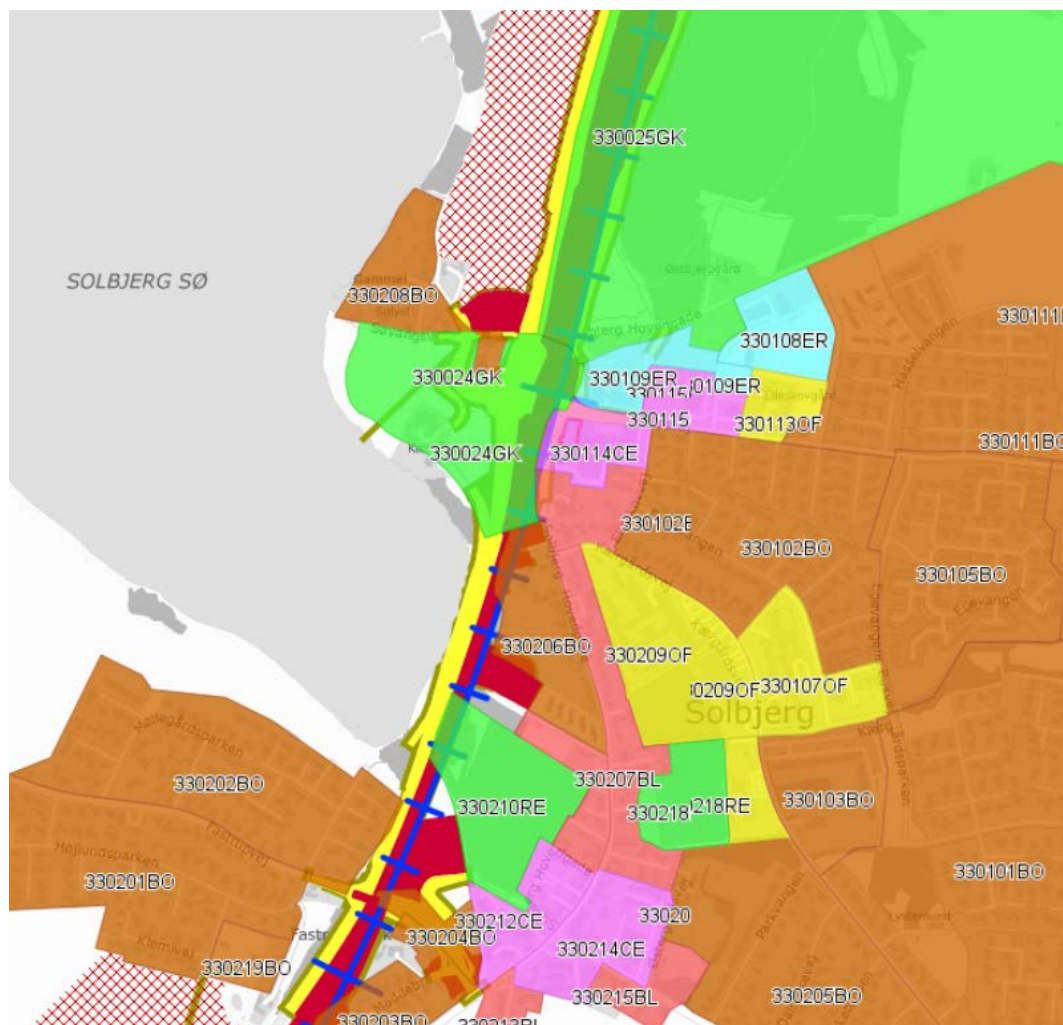
6.1.2.3 Sportsanlæg

6.1.2.3.1 Vestlig linjeføring

Vestlig linjeføring påvirker ingen sportsanlæg udlagt i kommuneplanen.

6.1.2.3.2 Central linjeføring

Fra st. 17+210-19+800 passerer linjeføringen tre sportsanlæg udlagt i kommuneplanen (330210RE, 330024GK, 330025GK), der påvirkes i anlægsfasen Figur 41.

Figur 41. Sportsanlæg udlagt i kommuneplan for Central linjeføring (rammeområde 330210RE, 330024Gk og 330025GK med grøn flade).

Område 330025GK (st. 18+050-19+800) inkluderer en agilitybane i den sydlige ende ved Solbjerg Hovedgade/Gammel Horsensvej. Området vil blive berørt af en 10 m bred arbejdsvej i anlægsfasen. Påvirkningen vurderes at være mindre, da sportsanlægget (agilitybanen) vurderes at kunne flyttes med en relativt lille indsats og inden for samme friluftsområde.

Området 330024GK, som ligger vest for Gammel Horsens Vej (st. 17+800-18+080), indeholder roklubber og andre vandsportsfaciliteter. Adgang til sportsanlæggene påvirkes af flere arbejdsveje og arbejdsarealer i anlægsfasen. Dog vil adgangen til sportsfaciliteterne blive opretholdt. Påvirkningen vurderes derfor at være ubetydelig.

Område 330210RE (17+210-17+480) inkluderer Lundbjergvang idrætsanlæg med fitnessplads og multibane samt stiadgang til stiunderføring under Gammel Horsensvej. Sportsanlægget ligger i den sydlige ende af området og vil

blive påvirket i anlægsfasen af arbejdsvej, idet Fastrupvej skal omlægges tæt forbi fitnessbanen og multibanen. Arbejdsarealet til omlægning af Fastrupvej tilpasses så vidt muligt sportsanlægget, så påvirkningen vurderes at være mindre.

6.1.2.3.3 Tilvalget station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg vil medføre midlertidige arbejdsveje langs Gammel Horsensvej og fra Solbjerg Hovedgade for at skabe forbindelse til stationsforpladsen. Vejanlægget kommer til at berøre Lundbjergvang idrætsplads (330210RE) i anlægsfasen ved stationering 17+480-17+490, jf. Figur 42.

Figur 42. Arealindgreb for Solbjerg Station (afgrænset som gul flade øst for linjeføring som akkurat berører rammeområde 330210RE i anlægsfasen og driftsfasen. Olivengrøn = arbejdsvej i anlægsfasen, lysegrøn = rekreativt område).

Påvirkning vurderes at være mindre, da kun en lille del af område til sportsanlæg påvirkes af midlertidig oprettelse af arbejdsveje.

6.1.2.3.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring påvirker ingen sportsanlæg udlagt i kommuneplanen.

6.1.2.3.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ påvirker ingen sportsanlæg udlagt i kommuneplanen. Ved fortsættelse i Central linjeføring påvirkes de samme sportsanlæg, som for Central linjeføring jf. afsnit 6.1.2.3.2.

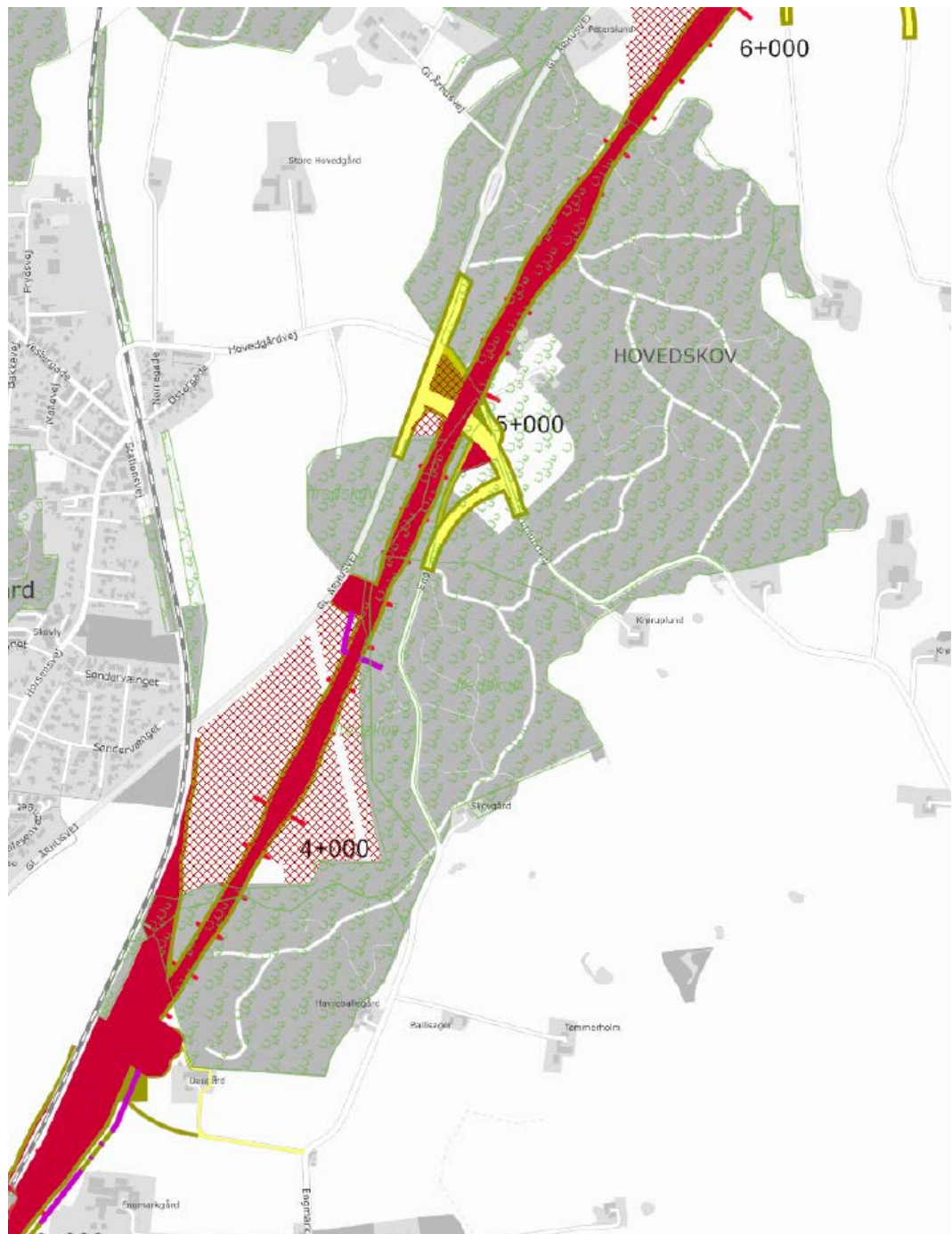
6.1.2.4 Skovområder og andre rekreative naturområder

6.1.2.4.1 Vestlig linjeføring

Ved Vestlig linjeføring findes ét skovområde med rekreativ betydning fra st. 3+400-6+000. Her passerer linjeføringen igennem Hovedskov, se Figur 43. Bro for Krøruplundvejs krydsning af banen opføres forskudt fra vej, hvorved adgangsmulighederne til skoven opretholdes i anlægsfasen. De midlertidige arbejder berører kun en mindre del af skovområdet. Anlægsarbejdet vurderes at påvirke de rekreative interesser i mindre grad.

Stilling-Solbjerg Sø beliggende over strækningen st. 18+475-19+100 anvendes til friluftaktiviteter i form af sejlads med kajakker, robåde og lignende samt motorbåde og i mindre omfang sejlbåde. I anlægsfasen støbes broen på stedet, hvilket nødvendiggør byggegrubeindfatninger omkring bropillerne. Der anvendes desuden flydende materiel, ligesom der etableres midlertidig bro og dæmning.

Sejlbåde med høje master vil særskilt i anlægsperioden kunne opleve højdebegrænsninger ved passage under bjælkebroen over Stilling-Solbjerg Sø. Sejlbåde er tilladt, men er meget sjældent set i Stilling-Solbjerg Sø. Etableringen af bjælkebroen vil give begrænsninger for søens nuværende fritidssejlere i anlægsperioden, men passagemuligheden opretholdes, hvorfor påvirkningen af de rekreative interesser vurderes som mindre.

Figur 43. Anlægsarbejder igennem Hovedskov (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord. Grøn skovsignatur er fredskov).

6.1.2.4.2 Central linjeføring

Central linjeføring påvirker Hovedskov som for Vestlig linjeføring.

Central linjeføring passerer igennem ét skovområde fra st. 18+050-19+000. I anlægsfasen vil der blive etableret en 10 m bred arbejdsvej langs linjeføringen (parallelt med Gammel Horsensvej) jf. Figur 44.

Figur 44. Anlægsarbejder igennem skovarealet nord for Solbjerg (rød = baneanlæg, gul= vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord. Grøn skovsignatur er fredskov).

Etablering af en arbejdsvej i skovområdet vil medføre en inddragelse af skovareal nord for Solbjerg i den vestlige afgrænsning af skoven. Påvirkningen vurderes til at være mindre, da kun en begrænset del af skoven bliver fjernet.

6.1.2.4.3 Tilvalgt station i Solbjerg

Tilvalget station i Solbjerg passerer ikke skov- og naturområder med rekreativ betydning.

6.1.2.4.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring påvirker Hovedskov som for Vestlig linjeføring og Nørreskov, hvor der etableres sporanlæg igennem skoven. Anlægsarbejdet kan påvirke eventuelle rekreative interesser i en mindre del af skoven. Påvirkningen vurderes at være mindre.

6.1.2.4.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ passerer ikke skov- og naturområder med rekreativ betydning. Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes de samme skov- og naturområder med rekreativ betydning, som beskrevet for linjeføringerne i afsnit 6.1.2.4.1, 6.1.2.4.2 og 6.1.2.4.4, bortset fra, at der for hvert alternativ med fortsættelse i linjeføring vil blive påvirket en skov med rekreativ betydning færre end ved linjeføringerne, nemlig Hovedskov.

6.2 **Afværgeforanstaltninger i anlægsfasen**

I forbindelse med anlægsarbejder i fredede områder er arealforbruget minimeret ligesom områderne, hvor de midlertidige arbejdsarealer er udlagt, reetableres efter anlægsfasens ophør.

For så vidt muligt at undgå u hensigtsmæssige standsninger i anlægsarbejdet og for at hindre utilsigtede skader på fortidsminder, gennemføres arkæologiske forundersøgelser jf. § 26 i museumsloven forud for anlægsarbejderne. Forundersøgelserne udføres for de dele af det samlede anlægsareal, der ikke er forstyrret af tidligere anlægsarbejder.

Forud for anlægsarbejderne indstiller Horsens Museum, Skanderborg Museum og Moesgaard Museum, hvor det anbefales, at gennemføre arkæologiske forundersøgelser.

Findes der alligevel under anlægsarbejderne grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre fortidsminder eller -fund, standses arbejdet straks og fundet anmeldes til Slots- og Kulturstyrelsen. Anlægsarbejderne vil først kunne genoptages efter styrelsen har vurderet, om det er et væsentligt fortidsminde, hvor der skal foretages en egentlig udgravning. I sidstnævnte tilfælde vil anlægsarbejdet skulle afvente, at udgravningerne færdiggøres.

Når beskyttede diger bliver midlertidigt berørt af anlægsarbejdet, tages der hensyn til det tilbageværende dige, således at det resterende diges tilstand ikke påvirkes. Ved anlægsarbejdet bliver det påvirkede areal minimeret mest muligt, og de dele af digerne, som nedlægges midlertidigt, bliver så vidt muligt reetableret. Diger reetableres med en form og fremtræden som det tilbageværende dige.

Linjeføringerne er tilrettelagt således, at ingen fredede bygninger eller bygninger med høj bevaringsværdi påvirkes i anlægsfasen.

Tilrettelæggelsen af anlægsarbejderne sker således, at rekreative forbindelser så vidt muligt opretholdes eller omlægges midlertidigt uden længere omveje. Der vil blive etableret trygge færdselsforhold for bløde trafikanter, og der vil være løbende information om anlægsperioder og omlagte stier m.v.

6.3 **Konsekvensvurdering for anlægsfasen**

Påvirkningerne af de kulturhistoriske og rekreative interesser som følge af anlægsarbejderne vurderes overordnet set at være mindre ved alle linjeføringer, da der er tale om midlertidige aktiviteter i en relativt begrænset periode.

6.3.1 Kulturhistorie

6.3.1.1 Fredede områder

Kortbilag 2 omfatter fredede områder.

Med forudsætningen om reetablering af arbejdsarealer efter anlægsfasens afslutning vurderes påvirkningen af Vedslet Kirke i Vestlig linjeføring ikke at være i strid med fredningens formål. Tilsvarende vil påvirkningen af arealfredningen for Stilling-Solbjerg Sø ikke være i strid med fredningens formål for såvel Vestlig, Central som Sydøstligt Alternativ/Vestlig og Sydøstligt Alternativ/Central, da arbejdsarealer reetableres.

6.3.1.2 Kirkeomgivelser og –byggelinjer

Kortbilag 1 omfatter kirkeomgivelser og -byggelinjer.

Med forudsætningen om reetablering af arbejdsarealer efter anlægsfasens afslutning vurderes påvirkningen af kirkebyggelinjer og kirkeomgivelser for Vedslet Kirke og Blegind Kirke i Vestlig linjeføring, Vedslet og Tiset Kirke for Central linjeføring samt Astrup og Tiset Kirke for Østlig linjeføring for mindre til ubetydelige.

6.3.1.3 Kulturmiljøer

Kortbilag 2 omfatter kulturmiljøer.

Med forudsætningen om reetablering af arbejdsarealer efter anlægsfasens afslutning vurderes påvirkningen af kulturmiljøet syd for Stilling-Solbjerg Sø med landsbyen Vitved at medføre en mindre påvirkning af kulturmiljøerne i anlægsfasen.

6.3.1.4 Kulturarvsarealer

Kortbilag 3 omfatter kulturarvsarealer.

Anlægsarbejdet for Vestlig linjeføring tangerer det registrerede kulturarvsareal Kejlstrup Kirke ved Virring. Arealindgrebet er så lille og midlertidigt, at påvirkningen vurderes at være ubetydelig.

6.3.1.5 Fredede fortidsminder

Kortbilag 3 omfatter fredede fortidsminder.

På baggrund af afstande på 250-280 m fra fredede fortidsminder til linjeføringerne påvirkes ingen fortidsminder af anlægsprojektet.

6.3.1.6 Beskyttede sten- og jorddiger

Kortbilag 2 omfatter beskyttede sten- og jorddiger.

Dele af diger, der ligger inden for et arbejdsområde under anlægsfasen, vil blive fjernet midlertidigt, men vil kunne genetableres efter anlægsarbejdet. Samlet vurderes påvirkningen af kulturværdien i forhold til diger i anlægsfasen at være mindre, idet digerne vil blive reetableret.

6.3.2 Rekreative interesser

Kortbilag 4 omfatter rekreative interesser.

Med de i anlægsprojektet indarbejdede foranstaltninger som uændrede adgangsførhold eller midlertidige adgange ved krydsende rekreative stier, vil der være en mindre påvirkning af den rekreative forbindelse til Stilling-Solbjerg Sø for Central linjeføring. For de øvrige linjeføringer vil der kun være en ubetydelig påvirkning af den rekreative færdsel.

Sejlbåde på Stilling-Solbjerg Sø vil kunne opleve højdebegrænsninger, som ikke kan afværges, ligesom øvrige både vil opleve indskrænkninger ved passage af broen under anlægsarbejderne. Færdsel med sejlbåde er imidlertid begrænset, og passagemuligheden for øvrige både opretholdes, hvorfor påvirkningen er mindre. De visuelle og støjmæssige påvirkninger af rekreative områder vurderes at være størst ved Stilling-Solbjerg Sø, hvor der vil være omfattende og støjende arbejde med broen.

Idet anlægsarbejderne og tilhørende arbejdsarealer kun midlertidigt beslaglægger mindre dele af skovarealer og i begrænset omfang ændrer adgangsførholdene til disse vurderes påvirkningen af de rekreative interesser at være mindre. Øvrige rekreative anlæg berøres ligeledes kun i mindre grad i anlægsfasen, og projektet vurderes samlet set at medføre en mindre påvirkning af de rekreative interesser.

7 Konsekvenser og afværgeforanstaltninger i driftsfasen – varige påvirkninger

7.1 Miljøpåvirkninger i driftsfasen

Dette afsnit beskriver de varige påvirkninger på kulturhistoriske og rekreative interesser, der vil være konsekvensen af *Ny bane Hovedgård - Hasselager*.

7.1.1 Kulturhistorie

Herunder er der redegjort for de kulturhistoriske interesser, hvor der vurderes at være konflikter med linjeføringen i driftsfasen.

7.1.1.1 Fredede områder

Kortbilag 2 omfatter fredede områder.

7.1.1.1.1 Vestlig linjeføring

Fredningen for Vedslet Kirke st. 7+850-8+130 berøres af Vestlig linjeføring, se Figur 5, i forbindelse med hævnning af Vedsletvej.

Fredningen omkring kirken har til formål at sikre, at arealerne ikke bebygges samt, at der ikke anbringes transformatorstationer, telefon- eller telegrafmaster, skure, udsalgsboder, vogne til beboelse eller lign. skønhedsforstyrrende genstande. Fredningen vil blive påvirket i begrænset omfang, da der nær fredningens østlige afgrænsning skal ændres i vejprofilen. Dette vurderes ikke at være i modstrid med fredningens formål.

Fredningerne for Stilling-Solbjerg Sø sydvest, reg. nr. 03358 (st. 18+300-19+750) samt fredningen for Stilling-Solbjerg Sø Nord/Syd, reg. nr. 03357 (st. 18+750-19+300) og fredningsforslaget for Stilling-Solbjerg Sø reg. nr. 08204.00 gennemskæres af Vestlig linjeføring, se Figur 6.

Inden for fredningerne anlægges banen på en bjælkebro over Stilling-Solbjerg Sø. I st. 18+300 etableres et regnvandsbassin og ved st. 19+200 føres banen over Søvejen på en rammebro. Ved detailprojektering undersøges muligheden for at etablere regnvandsbassinet uden for fredningen.

Projektet vil være i strid med fredningernes og fredningsforslagets formål (jf. nbl. § 50 stk. 1), da fredningerne har til formål at sikre, at arealerne bevares i deres nuværende tilstand hvad angår landskab, beplantning, terræn, bebyggelse og anlæg. Projektet vil være en videregående afvigelse fra fredningerne (jf. nbl. § 50 stk. 5). Projektet vil kun kunne gennemføres ved ophævelse af fredningerne eller evt. ved de særlige procedurer i forbindelse med en anlægslov, som specifikt tilsidesætter fredningerne inden for linjeføringen. Land-

skab og terræn vil blive væsentligt påvirket af etableringen af en bjælkebro over vandet.

7.1.1.1.2 Central linjeføring

Fredningen ved Vedslet Kirke påvirkes som for Vestlig linjeføring.

Fredningen for Stilling- Solbjerg Sø (Stilling-Solbjerg Sø Øst, reg. nr. 03489.00) og fredningsforslaget for Stilling-Solbjerg Sø reg. nr. 08204.00 påvirkes ved st. 18+220-18+880, se Figur 7. Inden for fredningen anlægges et areal til nyt baneanlæg. Derudover skal der i forbindelsen med etableringen af den nye bane lægges et 0,5 m permanent jordlag ud over dele af det fredede område.

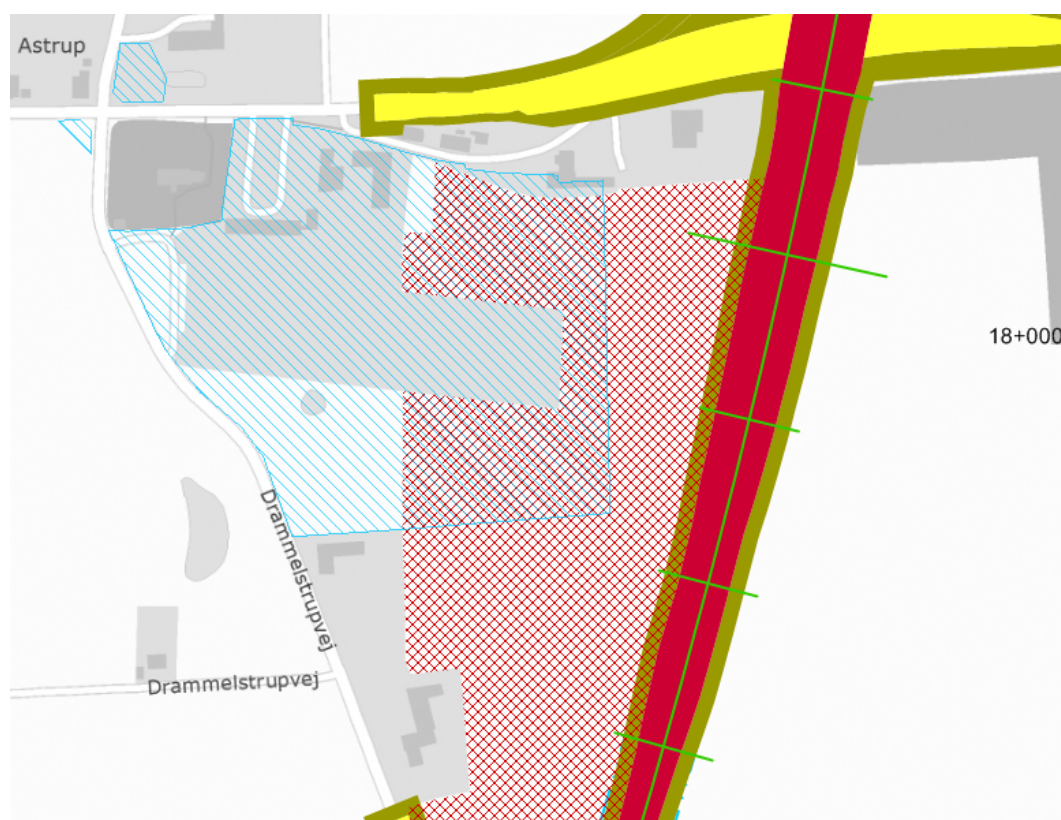
Påvirkningen vurderes at være i modstrid med fredningerne og fredningsforslaget, da fredningerne har til formål at sikre, at arealerne bevares i deres nuværende tilstand.

7.1.1.1.3 Tilvalg station i Solbjerg

Der berøres ingen fredede områder af en station i Solbjerg.

7.1.1.1.4 Østlig linjeføring

Fredningen ved Vedslet Kirke påvirkes som for Vestlig linjeføring, og det fredede område for Astrup Kirke st. 17+760-18+020 berøres for Østlig linjeføring, som vist i Figur 45.

Figur 45. Anlægsprojektets påvirkning af fredning ved Astrup Kirke, Østlig linjeføring (blå skravering = fredning, rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

Arealfredningen omfatter fredning af præstegårdens gårdsplads og have samt præsteembedets landbrugsmæssigt drevne jorder. Formålet med fredningen er, at arealet ikke må bebygges eller beplantes, ligesom der heller ikke må graves grus eller anbringes transformatorstationer, telefon- og telegrafmaster og lignende. I forbindelse med etablering af banen skal lægges et 0,5 m permanent jordlag ud over de dele af det fredede område, der anvendes til landbrug.

Påvirkningen vurderes ikke at være i strid med fredningens formål, idet jorden kan bruges som hidtil.

7.1.1.1.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ påvirker ingen fredede områder. Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes et fredet område på hver af linjeføringerne, som beskrevet for den enkelte linjeføring efter st. 10+150, hvorved kirkefredningen ved Vedslet Kirke ikke påvirkes.

7.1.1.2 Kirkeomgivelser og –byggelinjer

Kortbilag 1 omfatter kirkeomgivelser og –byggelinjer.

7.1.1.2.1 Vestlig linjeføring

Kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer omkring Vedslet Kirke gennemskæres i st. 7+750-8+340 af Vestlig linjeføring. I forbindelse med etablering af banen skal der føres en rammebro over banen, som betyder at vejen skal hæves. Kirkebyggelinjen har til formål at hindre byggeri over 8,5 meter inden for beskyttelseszonen, og kirkeomgivelserne har til formål at sikre indsigt til kirken fra det omkringliggende landskab som vist i Figur 8.

Omkring Kirkedal opleves Vedslet Kirke især fra Gl. Aarhusvej. Vest og sydvest for kirken vurderes broen over Kirkedal og banens kørestrømsanlæg i høj grad at være skjult af bevoksningen i dalen, så oplevelsen af kirken ikke påvirkes. Såfremt denne bevoksning fjernes, vurderes der fortsat kun at være en mindre påvirkning af kirkens visuelle betydning i landskabet. Det forhold, at banen forløber i afgravning nord og syd for dalen, samt dalens let bugtede forløb vurderes at nedtone anlæggets synlighed. Fra nord er der ligeledes indsigt til kirken. Herfra vurderes oplevelsen af kirken at være upåvirket af omlægningen af Vedsletvej.

Det har betydning, at kirken fortsat opleves at ligge i tilknytning til landsbyen. Denne relation vurderes at være upåvirket, fordi banen forløber i afgravning mellem kirken og landsbyen og Vedsletvej kun i mindre grad bliver løftet over eksisterende terræn. Dermed vurderes der ikke at blive skabt en rumlig eller visuel barriere mellem kirken og landsbyen.

Det vurderes, at der vil være en mindre påvirkning af kirkeomgivelserne, da indsigten til kirken vil blive påvirket af bane- og vejanlæg, og da der vil være en vis adskillelse mellem kirken og den historiske landsby.

Linjeføringen med vej- og baneanlæg krydser kirkebyggelinjen, men da anlægget ikke overstiger 8,5 m, vurderes det, at påvirkningen ikke er i strid med kirkebyggelinjens bestemmelser og må betegnes som ubetydelig.

7.1.1.2.2 *Central linjeføring*

Kirkebyggelinjer og kirkeomgivelser for Vedslet Kirke påvirkes som for Vestlig linjeføring.

Kirkebyggelinjen omkring Hvilsted Kirke (13+000-13+500) berøres en smule af udsætningsareal for overskudsjord, men påvirkningen vurderes at være ubetydelig.

Kirkebyggelinjen ved Tiset Kirke berøres pga. justering af Landevejen, som bliver tilpasset det nye baneanlæg med nye vejanlæg ved stationering 20+100. Desuden gennemskæres kirkeomgivelser omkring Tiset Kirke af den ny bane- og vejanlæg (20+020-20+100), som vises på Figur 9.

Kirken opleves især fra de nære omgivelser øst for banen, og oplevelsen vurderes ikke, eller kun i mindre grad at blive påvirket af banen. Den største påvirkning vil være indkigget til kirken fra vest, der vil blive begrænset af bandedæmningen. Kirken ligger lige øst for Landevejen og opleves fra de omgivende veje. Fra vest udgør Blegindvej en væsentlig indsigtskile. Herfra opleves kirken i udsigten på tværs af dalen set mod øst. Indsigten til kirken vil blive begrænset af bandedæmningen. Påvirkningen vurderes at være moderat.

Tilpasning af Landevejen, der i forvejen ligger inden for kirkebyggelinjen, vil medføre en mindre påvirkning af kirkeomgivelsen og ubetydelig påvirkning af kirkebyggelinjen for Tiset Kirke, da der ikke etableres bygninger eller lignende i en højde over 8,5 m.

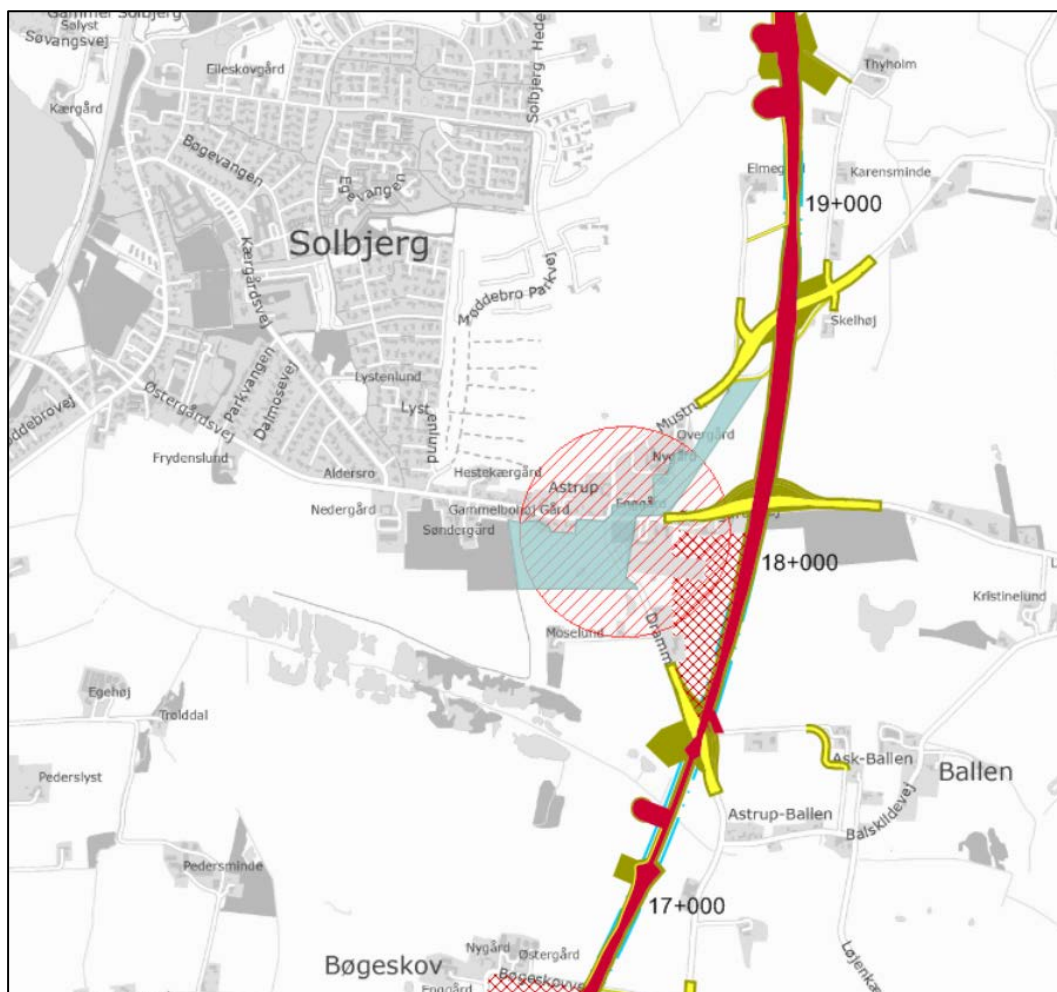
7.1.1.2.3 *Tilvalg station i Solbjerg*

Ingen kirkeomgivelser og –byggelinjer påvirkes af en station i Solbjerg.

7.1.1.2.4 *Østlig linjeføring*

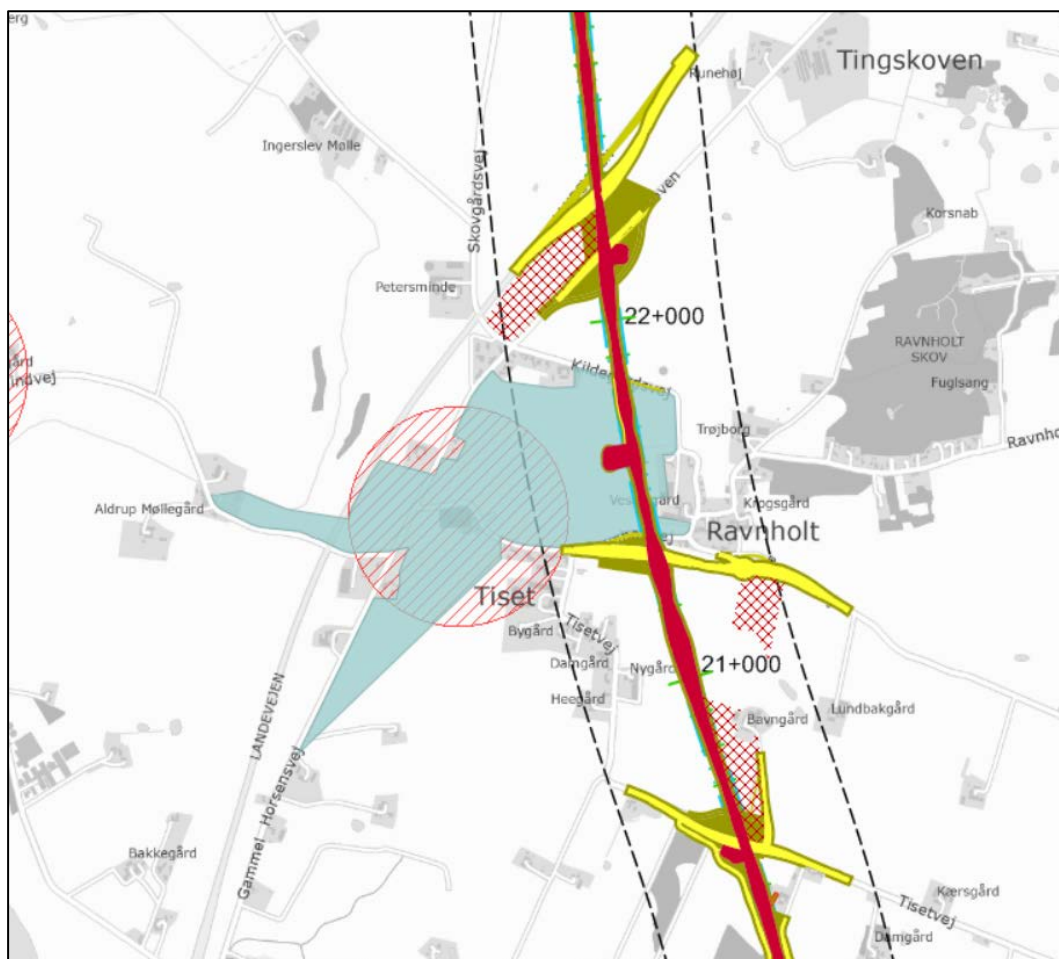
Kirkebyggelinjer og kirkeomgivelser for Vedslet Kirke påvirkes som for Vestlig linjeføring.

Kirkebyggelinjen omkring Astrup Kirke st. 17+680-18+320 berøres af Østlig linjeføring jf. Figur 46. I forbindelse med etablering af banen skal der lægges et 0,5 m permanent jordlag ud over dele af arealerne, der er omfattet af kirkebyggelinjen. Kirkebyggelinjen har til formål at hindre byggeri over 8,5 m inden for beskyttelseslinjen, hvorved påvirkningen vurderes som ubetydelig.

Figur 46. Anlægsprojekt for Østlig linjeføring inden for kirkebyggelinje (rød skravering) og kirkeomgivelser (blågrøn flade) ved Astrup Kirke (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rødtternet skravering = udsætning af overskudsjord).

Baneanlægget inklusiv et regnvandsbassin anlægges i den østlige side af kirkeomgivelserne for Tiset Kirke st. 19+880-20+470 jf. Figur 47. Lokalt opleves kirken især fra Kildegårdsvej, den vestlige byrand af Ravnholt samt fra Ravnholtvej, hvorfra der er frit indkik til kirken på tværs af markerne. Især fra Ravnholt og fra Kildegårdsvej nord for Ravnholt vurderes oplevelsen af kirken at blive påvirket af banens kørestrømsanlæg, fordi kirken står i baggrunden af anlægget. Banedæmningen vurderes kun i mindre grad at begrænse kirkens synlighed. Påvirkningen af kirkeomgivelser vurderes at være mindre.

Figur 47. Anlægsprojektet for Østlig linjeføring inden for kirkeomgivelser (blågrøn flade) og kirkebyggelinje (rød skravering) om Tiset Kirke (rød = baneanlæg, gul = vej anlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

7.1.1.2.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ påvirker ingen kirkebyggelinjer og kirkeomgivelser. Ved fortsættelse i Central linjeføring påvirkes kirkebyggelinjen for Hvilsted Kirke og kirkebyggelinje og kirkeomgivelser for Tiset Kirke som for Central linjeføring og ved fortsættelse i Østlig linjeføring påvirkes kirkebyggelinje for Astrup Kirke som for Østlig linjeføring.

7.1.1.3 Kulturmiljøer

Kortbilag 2 omfatter kulturmiljøer.

7.1.1.3.1 Vestlig linjeføring

Linjeføringen gennemskærer værdifuldt kulturmiljø for Hovedgård Stationsby i st. 4+250-4+800. Der vil ikke være nogen påvirkning af kulturmiljøet, da banen på dette sted løber i det eksisterende banetracé.

Linjeføringen gennemskærer et værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen syd for Stilling-Solbjerg Sø i st. 16+950-18+610, som vist i Figur 48.

Baneanlægget etableres dog så langt øst for landsbyen Vitved, at den kun vil medføre en mindre påvirkning af kulturmiljøet, da det udelukkende er de stjerneudskiftede marker, der gennemskæres af banen. Strukturen i det ud-

pegede kulturmiljø vil dog blive brudt, og derfor vurderes den samlede påvirkning af kulturmiljøet at være moderat.

Figur 48. Anlægsprojekt for Vestlig linjeføring i værdifuldt kulturmiljø (blågrøn flade) Hovedgård Stationsby, (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skravering = udsætning af overskudsjord).

7.1.1.3.2 Central linjeføring

Ingen kulturmiljøer påvirkes for Central linjeføring.

7.1.1.3.3 Tilvalg station i Solbjerg

Der berøres ingen kulturmiljøer af en station i Solbjerg.

7.1.1.3.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring påvirker ingen kulturmiljøer.

7.1.1.3.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ påvirker ingen kulturmiljøer. Ved fortsættelse i Vestlig linjeføring påvirkes et værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen syd for Stilling-Solbjerg Sø i st. 16+950-18+610 som for Vestlig linjeføring.

7.1.1.4 Arkæologiske fund og kulturarvsarealer

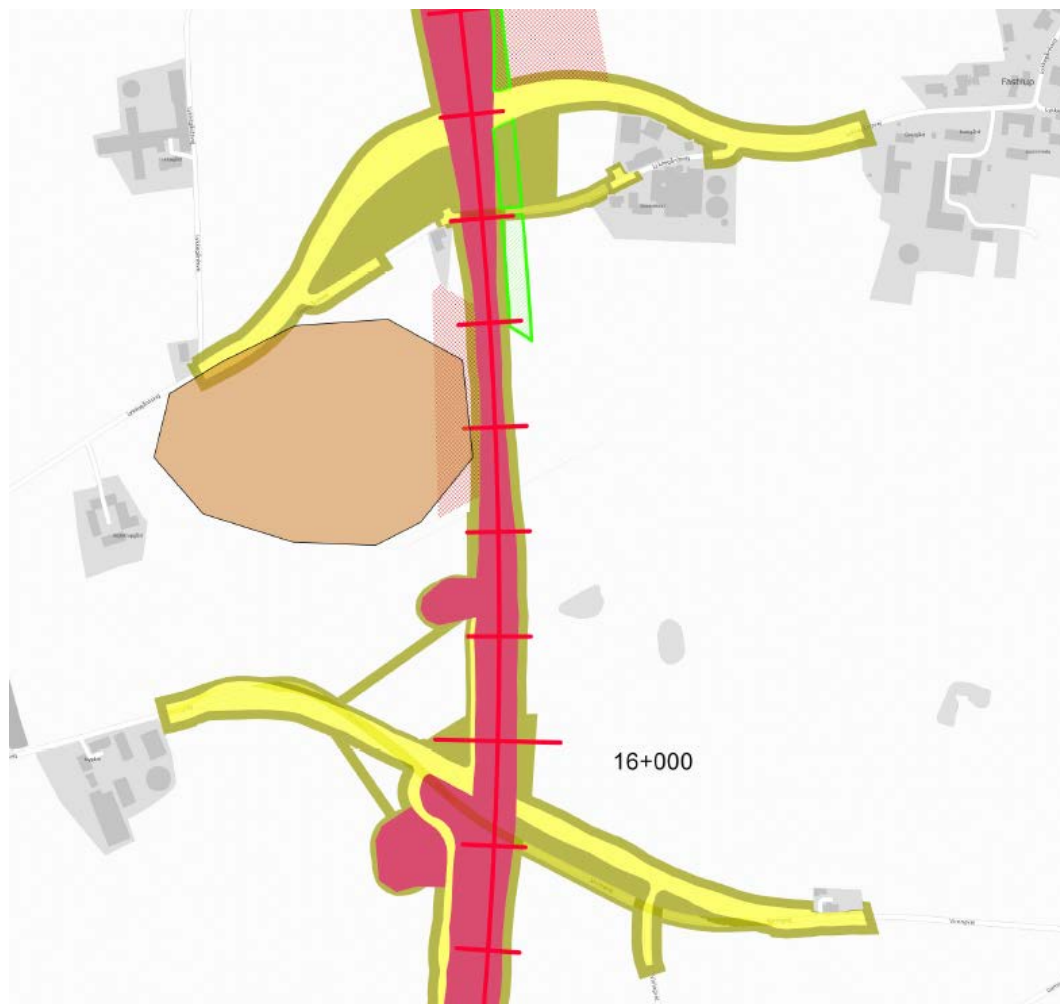
Kortbilag 3 omfatter arkæologiske fund og kulturarvsarealer.

Arkæologiske fund og kulturarvsarealer, som påvirkes i driftsfasen, er vist i Figur 11, Figur 12, Figur 13 og Figur 14.

Risikoen for at støde på fund er kun til stede i anlægsfasen. Det vurderes, at påvirkningen af fund og fortidsminder i driftsfasen er ubetydelig.

7.1.1.4.1 Vestlig linjeføring

Der udlægges overskudsjord på en mindre del af kulturarvsarealet ved den nedlagte Kejlstrup Kirke, og omlægning af Lykkegårdsvej berører den nordlige udkant af kulturarvsarealet. jf. Figur 49. Påvirkningen vurderes at være ubetydelig.

Figur 49. Anlægsprojekt for Vestlig linjeføring i kulturarvsareal (brun flade), (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg, olivengrøn = arbejdsvej og -areal, rød skraveret = udsætning af overskudsjord).

7.1.1.5 Fredede fortidsminder

Kortbilag 3 omfatter fredede fortidsminder.

Ingen fredede fortidsminder påvirkes af nogen af linjeføringerne.

7.1.1.6 Beskyttede sten- og jorddiger

Kortbilag 2 omfatter beskyttede jord og –stendiger.

Inden for arealerne til baneanlæg for Vestlig, Central og Østlig linjeføring samt Sydøstligt alternativ er der registreret et antal diger, der krydses af linje-

føringerne, og således vil blive påvirket permanent, idet de helt eller delvist nedlægges. Ingen af digerne vurderes at være meget betydningsfulde diger, som markerer sig i landskabet. De berørte diger beskrives i det følgende.

7.1.1.6.1 Vestlig linjeføring

Vestlig linjeføring krydser 17 diger, jf. Tabel 38 (se Figur 15 - Figur 21). Påvirkning vil være permanent, da den del af digerne, der krydses af linjeføringen vil blive fjernet.

Ud af disse 17 diger fjernes to fuldstændigt, ved to diger fjernes halvdelen eller mere og ved 13 diger fjernes mindre end halvdelen.

Der udjævnes overskudsjord op mod otte diger. I den senere detailprojektering skal det overvejes, om en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning nærmest digerne kan udføres, således at digerne fortsat fremstår erkendt i landskabet. Vurderingen af påvirkningen af digerne tager udgangspunkt i, at der tages hensyn til digerne.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i driftsfasen
3+550	Øst og på linjeføring	Horsens	Dige (NV-SØ) krydser linjeføring og hele den østlige undersøgelseskorridor. Ligger mellem mark og skov.	Et digestykke på ca. 250 m fjernes permanent, hvorved ca. halvdelen af diget fjernes
4+000	Øst	Horsens	Dige (L-formet) ligger 150-200 m fra linjeføring ved overgang fra mark til skov	Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
4+890-4+970	Øst og på linjeføring	Horsens	Dige løber parallelt (SV-NØ) med 5-15 m afstand til linjeføring.	Diget dækkes helt af baneanlægget.
5+030-5+090	Begge og på linjeføring	Horsens	Dige (L-formet) krydser linjeføring ved st. 5+090 og ligger ved overgang fra mark til skov.	Et digestykke på ca. 75 m fjernes permanent, hvorved ca. halvdelen af diget fjernes
5+670-5+800	Begge	Horsens	Dige forløber vinkelret (NV-SØ) på linjeføring, krydser linjeføring ved st. 5+670. Ligger ved overgang fra skov til mark.	Et digestykke på ca. 35 m fjernes permanent, hvorved ca. 2 % af diget fjernes
6+510	Begge	Horsens	Dige forløber NV-SØ og krydser linjeføring og vej-anlæg ved st. 6+510.	Et digestykke på ca. 25 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
6+760	Begge	Horsens	Dige forløber NV-SØ og krydser linjeføring ved st. 6+760 mellem mark og levende hegn.	Et digestykke på ca. 50 m fjernes permanent, hvorved ca. 5 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til en løsevet del af diget vest for linjeføringen.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i driftsfasen
7+400	Øst	Horsens	Dige løber V-Ø og ligger 270 m fra linjeføring i den ydre kant af undersøgelseskorridor mellem dyrkede marker.	Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
8+100-8+270	Begge	Horsens	Dige forløber V-Ø ved overgang fra dyrket mark til græs. Krydser linjeføring ved st. 8+250.	Et digestykke på ca. 75 m fjernes permanent, hvorved ca. 30 % af diget fjernes
8+430	Øst	Horsens	Dige løber vinkelret på linjeføring (V-Ø) med en afstand på 30 m fra linjeføring og mod øst gennem undersøgelseskorridor.	Et digestykke på ca. 55 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes
9+990-10+110	Begge	Odder	Dige løber vinkelret på undersøgelseskorridoren (V-Ø) og krydser linjeføringen ved st. 9+990. Ligger mellem dyrkede marker.	Et digestykke på ca. 55 m fjernes permanent, hvorved ca. 10 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
10+520-10+600	Begge	Odder	Dige forløber V-Ø og krydser linjeføring vinkelret ved st. 10+580. Ligger på dyrket mark, men kan ikke erkendes på luftfoto.	Et digestykke på ca. 45 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes.
11+610-11+950	Øst og på linjeføring	Odder	Dige (N-S) forløber mere eller mindre parallelt med linjeføring og krydser linjeføring ved st. 11+950. Afstand til linjeføring er mellem 0-30 m. Ligger mellem to dyrkede marker.	Et digestykke på ca. 75 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes.
12+300-12+450	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø/N-S) ligger L-formet i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+450. Diget forløber langs levende hegn.	Et digestykke på ca. 50 m fjernes permanent, hvorved ca. 15 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
13+700-13+800	Begge	Aarhus/Skanderborg	Dige forløber (V-Ø) vinkelret på undersøgelseskorridor og krydser linjeføring i st. 13+780. ligger mellem dyrkede marker.	Et digestykke på ca. 40 m fjernes permanent, hvorved ca. 2 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
16+700-17+050	Vest	Skanderborg	Dige (N-S) forløber parallelt med linjeføring med en afstand på 10-220 m og ligger mellem dyrket mark og græsareal. Diget knækker (V-Ø) og krydser linjeføring vinkelret og ligger mellem dyrkede marker.	To digestykker på i alt ca. 235 m fjernes permanent, hvorved ca. 45 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
20+050-20+150	Vest	Skanderborg	Dige (V-Ø) forløber vinkelret i undersøgelseskorridor	Et digestykke på ca. 10 m fjernes

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i driftsfasen
			og slutter 15 m fra linjeføring. Løber mellem dyrkede marker.	permanent, hvorved ca. 3 % af diget fjernes.
20+680-20+900	Vest og på tracéet	Skanderborg	Dige (N-S) løber gennem undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 20+680. Ligger mellem dyrkede marker langs levende hegn/markvej.	To digestykker på i alt ca. 50 m fjernes permanent, hvorved ca. 40 % af diget fjernes.
21+550-22+100	Begge	Aarhus	Dige (SV-NØ) løber parallelt med linjeføring og krydser ved st. 21+680. Ligger langs læhegn.	Hele digestykket på ca. 555 m fjernes permanent.

Tabel 38. Beskyttede diger berørt af baneanlægget for Vestlig linjeføring.

Ved en fuldstændig fjernelse af diger er der et permanent tab af kulturværdien, særligt hvis det er et betydningsfuldt dige, som markerer sig i landskabet. Idet kun et fåtal af diger fjernes fuldstændigt eller halvt – og ingen af digerne vurderes at udgøre meget markante landskabselementer - vurderes den samlede påvirkning at være mindre.

Med udgangspunkt i en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning mod diget, således at dette fortsat kan erkendes i landskabet, vurderes påvirkningen af digerne som mindre.

7.1.1.6.2 Central linjeføring

Central linjeføring krydser 16 diger, jf. Tabel 39 (se også Figur 22 og Figur 23). Påvirkning vil være permanent, da den del af digerne, der krydses af linjeføringen vil blive fjernet.

Ud af disse 16 diger fjernes to fuldstændigt, ved to diger fjernes halvdelen eller mere og ved 12 diger fjernes mindre end halvdelen.

Der udjævnes overskudsjord op mod otte diger. I den senere detailprojektering skal det overvejes, om en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning nærmest digerne kan udføres, således at digerne fortsat fremstår erkendt i landskabet. Vurderingen af påvirkningen af digerne tager udgangspunkt i, at der tages hensyn til digerne.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i driftsfasen
0-12+500	Se Vestlig linjeføring			
12+900-13+050	Øst	Aarhus	Dige (N-S) løber parallel med linjeføring.	Diget dækkes af bane og ny vej.
13+300-13+850	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø og N-S) løber tværs over undersøgelseskorridoren mellem marker og krydser linjeføring i st. 13+750.	150 m af N-S løbende dige og kun en lille del af det V-Ø løbende dige vil blive berørt. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget øst for banen.
19+880	Øst	Aarhus	Dige (V-Ø) løber vinkelret øst fra linjeføring i en afstand af ca. 6 m. Ligger mellem dyrket mark og en grund.	En mindre del af diget fjernes.
21+730-21+830	Øst	Aarhus	Dige ligger L-formet i undersøgelseskorridor, med 30 m afstand til linjeføring. Ligger langs levende hegn/-beplantning.	Ca. 100 m af diget (delen der løber parallel med banen) fjernes permanent, svarende til ca. 20% af diget. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.

Tabel 39. Beskyttede diger berørt af baneanlægget for Central linjeføring.

Påvirkning vil være permanent, da den del af digerne, der krydser linjeføringen vil blive fjernet. Idet kun et fåtal af diger fjernes fuldstændigt eller halvt – og ingen af digerne vurderes at udgøre meget markante landskabselementer – vurderes den samlede påvirkning at være mindre.

Med udgangspunkt i en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en af-fasning mod diget, således at dette fortsat kan erkendes i landskabet, vurderes påvirkningen af digerne som mindre.

7.1.1.6.3 Tilvalg station i Solbjerg

Ingen beskyttede sten- og jorddiger berøres af en station i Solbjerg.

7.1.1.6.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring krydser 21 diger, jf. Tabel 40 (se også Figur 24, Figur 25, Figur 26 og Figur 27). Påvirkning vil være permanent, da den del af digerne, der krydser linjeføringen vil blive fjernet.

Ud af disse 21 diger fjernes ét fuldstændigt, ved fire diger fjernes halvdelen eller mere og ved 16 diger fjernes mindre end halvdelen.

Der udjævnes overskudsjord op mod ni diger. I den senere detailprojektering skal det overvejes om en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en

affasning nærmest digerne kan udføres, således at digerne fortsat fremstår erkendt i landskabet. Vurderingen af påvirkningen af digerne tager udgangspunkt i, at der tages hensyn til digerne.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i driftsfasen
0-11+000	Se Tabel 38 Vestlig linjeføring			
12+180-12+400	Begge	Odder/Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+290. Ligger langs levende hegn.	Et digestykke på ca. 40 m fjernes permanent, hvorved ca. 10 % af diget fjernes.
12+520	Begge	Aarhus	Dige (N-S) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 12+520. Ligger langs levende hegn.	Et digestykke på ca. 60 m fjernes permanent, hvorved ca. 30 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
13+320	Begge	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt over undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs dyrket mark/levende hegn.	Et digestykke på ca. 60 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes.
13+470	Øst og på linjeføring	Aarhus	Dige (N-S) løber skråt over undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs dyrket mark/levende hegn.	Et digestykke på ca. 40 m fjernes permanent, hvorved ca. 25 % af diget fjernes. Et permanent baneanlæg vil støde op til diget på en ca. 120 m strækning.
15+390	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs skovkant.	Et digestykke på ca. 20 m fjernes permanent, hvorved ca. 5 % af diget fjernes.
15+400-15+700	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 15+550. Ligger i skov.	Et digestykke på ca. 60 m fjernes permanent, hvorved ca. 10 % af diget fjernes.
15+700-15+810	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring med ca. 100 m vest og øst for linjeføring ved st. 18+800. Ligger langs skovkant.	Et digestykke på ca. 40 m fjernes permanent, hvorved ca. 15 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
17+050	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) ligger vinkelret i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring. Ligger langs levende hegn.	Et digestykke på ca. 50 m fjernes permanent, hvorved ca. 35 % af diget fjernes.
18+900-19+450	Begge	Aarhus	Dige V-Ø krydser linjeføring i st. 18+950 og løber derefter på linjeføring N-S, langs levende hegn.	To digestykker på i alt ca. 440 m fjernes permanent, hvorved ca. 75 % af diget fjernes.
20+820-21+090	Øst	Aarhus	Dige (N-S) forløber parallelt med og i en afstand på 200 m fra linjeføring. Ligger mellem dyrkede marker.	Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
23+150	Begge	Aarhus	Dige (V-Ø) krydser linjeføring og ligger 100-150 m ind i korridoren. Ligger langs levende hegn.	Et digestykke på ca. 40 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
24+150-24+380	Begge	Aarhus	Dige (NV-SØ) ligger skråt i undersøgelseskorridor og krydser linjeføring ved st. 24+200. Ligger langs levende hegn.	Et digestykke på ca. 130 m fjernes permanent, hvorved ca. 50 % af diget fjernes.

Tabel 40. Beskyttede diger berørt af baneanlægget for Østlig linjeføring.

Idet kun et fåtal af diger fjernes fuldstændigt eller halvt, og da ingen af digerne vurderes at udgøre meget markante landskabselementer, vurderes den samlede påvirkning at være mindre.

Med udgangspunkt i en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning mod diget, således at dette fortsat kan erkendes i landskabet, vurderes påvirkningen af digerne som mindre.

7.1.1.6.5 *Sydøstligt alternativ*

Sydøstligt alternativ krydser tre diger, jf. Tabel 41 (se også Figur 28). For alle tre diger fjernes mindre end halvdelen af diget. Der udjævnes overskudsjord op mod seks diger. I den senere detailprojektering skal det overvejes om en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning nærmest digerne kan udføres, således at digerne fortsat fremstår erkendt i landskabet. Vurderingen af påvirkningen af digerne tager udgangspunkt i, at der tages hensyn til digerne.

Ved fortsættelse i Vestlig linjeføring krydser banen 12 diger, hvor et dige fjernes fuldstændigt og ved 11 diger fjernes mindre end halvdelen. Der udjævnes overskudsjord op mod 10 diger.

Ved fortsættelse i Central linjeføring krydser banen 11 diger, hvor et dige fjernes fuldstændigt og ved 10 diger fjernes mindre end halvdelen. Der udjævnes overskudsjord op mod ti diger.

Ved fortsættelse i Østlig linjeføring krydser banen 16 diger, hvor der ved to diger fjernes halvdelen eller mere og ved 14 diger fjernes mindre end halvdelen. Der udjævnes overskudsjord op mod 11 diger.

Stationering	Side af linjeføring	Kommune	Beliggenhed	Påvirkning i driftsfasen
104+300-104+400	Øst	Horsens	Dige (N-S) ligger tæt på linjeføringen på den østlige side.	Et digestykke på ca. 20 m fjernes permanent, hvorved ca. 20 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
104+800	På	Horsens	Dige (V-Ø) ligger på linjeføringen på den østlige side og ud til undersøgelseskorridentens kant.	To digestykker på i alt ca. 75 m fjernes permanent, hvorved ca. 15 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
105+400-105+600	Øst	Horsens	Dige (V-Ø) ligger tæt på linjeføringen.	Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
105+800-106+200	Vest	Horsens	Diget ligger i den vestlige side af undersøgelseskorridenten og skærer også linjeføringen.	Et digestykke på ca. 70 m fjernes permanent, hvorved ca. 30 % af diget fjernes. Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
106+100-106+150	Øst	Horsens	Dige (N-S) ligger tæt på linjeføringen.	Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
106+300-106+400	Vest	Horsens	Dige (V-SØ) ligger på den vestlige side af undersøgelseskorridenten.	Et areal for udjævning af overskudsjord støder op til diget.
110+000-	For fortsættelse i Vestlig, Central og Østlig linjeføring som i Tabel 38, Tabel 39, Tabel 40 fra st. 9+900.			

Tabel 41. Beskyttede diger berørt af baneanlægget for Sydøstligt alternativ.

Idet kun et fåtal af diger fjernes fuldstændigt eller halvt, og da ingen af digerne vurderes at udgøre meget markante landskabslementer, vurderes den samlede påvirkning at være mindre.

Med udgangspunkt i en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en af-fasning mod diget, således at dette fortsat kan erkendes i landskabet, vurderes påvirkningen som følge af udjævningen af overskudsjord at kunne minimeres, således at den kan betragtes som mindre.

7.1.2 Rekreative interesser

Kortbilag 4 omfatter rekreative interesser.

Herunder er der redegjort for de interesser, hvor der er en konflikt mellem linjeføring og interessen i driftsfasen. Rekreative interesser omfatter stiforbin-

delsler, friluftsområder, sportsanlæg, skovområder og andre rekreative områder.

Driften af banen vil uanset linjeføring medføre en støjpåvirkning af omgivelserne. I Fagnotat Støj og vibrationer er der redegjort for den konkrete udbredelse af støjen, ligesom arealerne nærmest banen, som bliver påvirket af støj over grænseværdierne er kortlagt [13].

Støjpåvirkningen vurderes generelt ikke at medføre en begrænsning af den rekreative udnyttelse af arealer udlagt til formålet, idet arealer påvirket med støj over grænseværdierne iht. kortlægningen hovedsageligt ligger helt op mod banen og inden for de arealer, der er eksproprieret til fremtidig bane. Der vil være mere støj end i dag, når der passerer et tog. Særligt omkring Stilling-Solbjerg Sø vurderes der at ske en øgning af den oplevede støj ved forbigående tog ved Vestlig linjeføring og i mindre grad ved Central linjeføring, hvor området ligger tæt på Solbjerg by og Landevejen. Hovedskov og det rekreative område nord for Solbjerg, er andre større rekreative områder, som vurderes at blive støjmæssigt påvirket.

7.1.2.1 Stiforbindelser

7.1.2.1.1 Vestlig linjeføring

En cykelrute løber ad Krogstrupvej og krydser banen i st. 8+820. Krydsningsmuligheden opretholdes jf. Figur 29.

Nygårdsvejer en del af Margueritrutten, der krydser banen i st. 10+750. Krydsningsmuligheden opretholdes jf. Figur 30.

En regional sti ad Virringvej krydser banen i st. 15+900. Krydsningsmuligheden opretholdes jf. Figur 31.

En af 12 cykelruter i Søhøjlandet mellem Fruering, Stilling og Stilling-Solbjerg Sø følger henholdsvis Fastrupvej og Søvejen i st. 17+650 og 19+270 jf. Figur 32. Krydsningsmulighederne opretholdes.

Ved de to søbredder af Stilling-Solbjerg Sø er landfæsterne for søbroen placeret således, at en eventuel sti kan føres igennem i det første fag af broen, som vil ligge på land.

Blegind Mose i st. 19+600-19+900 anvendes rekreativt og er forbundet med en sti fra Blegind jf. Figur 33. Stien opretholdes og der vil være krydsningsmulighed.

Stien parallelt med og på den sydlige side af Hovedvejen i Hasselager føres over banen på en separat stibro i st. 25+175. Krydsningsmuligheden opretholdes jf. Figur 34.

For alle stier vurderes påvirkningen i driftsfasen at være ubetydelig, idet passagemuligheden opretholdes på samme niveau som hidtil.

7.1.2.1.2 Central linjeføring

For strækningerne st. 0+500-13+000 og st. 24+000-25+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

Der løber to stier fra Solbjerg Hovedgade til en stiunderføring ved St. 17+550 under Gammel Horsensvej, som giver adgang til Stilling-Solbjerg Sø og stierne langs søen. Der er også stiforbindelse til Fastrupvej. Se Figur 35. Derudover er der adgang til Stilling-Solbjerg Sø via cykelsti og fortov langs Solbjerg Hovedgade, krydsning af Gammel Horsensvej og ad Søvangsvej. Begge sti-/vejforbindelser er vigtige adgange til et væsentligt rekreativt element for borgerne i Solbjerg. Fra Solbjerg Hovedgade forløber en dobbeltrettet cykelsti langs den østlige side af Gammel Horsensvej frem til st. 18+800.

Stiforbindelsen under Gammel Horsensvej opretholdes ved at etablere en ny stitunnel under både banen og Gammel Horsensvej. Stiforbindelsen til Fastrupvej vest for banen bibeholdes. Øst for banen ændres det sydlige stiforløb med adgang til Fastrupvej og Solbjerg Hovedgade, se Figur 35. Her bliver den fremtidige adgang til stien fra den omlagte Fastrupvej. Der vil fortsat være stiadgang mellem Stilling-Solbjerg Sø og Solbjerg Hovedgade.

Der etableres en stiforbindelse langs Solbjerg Hedevej over jernbanen, som øst for jernbanen får forbindelse til stien på Solbjerg Hovedgade. Vest for jernbanen føres stien mod nord mellem jernbanen og Gammel Horsensvej og ved den nuværende Søvangsvejs tilslutning til Gammel Horsensvej føres stien under Gammel Horsensvej og tilsluttes Søvangsvej. Nord for Solbjerg Hedevej nedlægges Solbjerg Hovedgade som vej, men opretholdes som sti.

Cykelstien øst for Gammel Horsensvej forlægges mod øst.

Med etablering af en ny stiforbindelse under Gammel Horsensvej til Stilling-Solbjerg Sø og opretholdelse af stier og stiunderføring i st. 17+550 og langs Gammel Horsensvej vurderes projektet at medføre en mindre påvirkning af stiforbindelserne i Solbjerg.

7.1.2.1.3 Tilvalg station i Solbjerg

Der er ingen stiforbindelser, der berøres af tilvalget Station i Solbjerg.

7.1.2.1.4 Østlig linjeføring

For strækningerne st. 0+500-13+000 og st. 25+000-26+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

Det vil ved omlægninger og/eller underføring blive sikret, at der fortsat er et sammenhængende rekreativt stisystem på tværs af jernbanen på strækningen gennem det nye rekreative område nord for Solbjerg (st. 20+200 til 21+400). Herved vil påvirkningen være mindre.

7.1.2.1.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ krydser ingen udpegede rekreative stier. Ved fortsættelse i Central og Østlig linjeføring vil der være samme påvirkning af rekreative stier som beskrevet for linjeføringerne i afsnit 7.1.2.1.2 og 7.1.2.1.4.

7.1.2.2 Friluftsområder

7.1.2.2.1 Vestlig linjeføring

Et rekreativt areal, udlagt i kommuneplanen, som støder umiddelbart op til linjeføringen ved st. 24+910-25+200 ligger i et erhvervsområde og har karakter af et beplantet restareal jf. Figur 37. Det permanente baneanlæg beslaglægger ca. 2.000 m², hvilket er få procent af arealet, i områdets vestligste rand, og begrænser således ikke den i forvejen meget beskedne rekreative værdi. Påvirkningen vurderes derfor som ubetydelig. Der er desuden et rekreativt grønt areal i forbindelse med boligområde mellem st. 25+500 og 25+700, hvor ca. 500 m² inddrages permanent. Arealet er planlagt til rekreativt område, men anvendes i dag til to boliger. Arealet ligger umiddelbart op til den eksisterende jernbane. Påvirkningen vurderes at være ubetydelig.

7.1.2.2.2 Central linjeføring

Fra st. 17+200-19+800 passerer linjeføringen igennem to friluftsområder i form af rekreative arealer udlagt i kommuneplanen (330024GK, 330025GK) jf. Figur 39.

Område 330025GK i st. 18+050-19+800 berøres i den vestlige afgrænsning omkring Gammel Horsensvej af arealinddragelse til nye baneanlæg og vej. Arealet rummer hundeskov og agilitybane. Da det kun er en lille areal langs Gammel Horsensvej, der er berørt, og de berørte funktioner kan flyttes, vurderes påvirkninger at være mindre.

Området 330024GK, som ligger vest for Gammel Horsensvej i st. 17+800-18+080, bliver berørt af en større arealinddragelse til nye vejanlæg og kun marginalt af baneanlæg. Ca. en fjerdedel af området bliver berørt i driftsfasen. Påvirkningerne vurderes at være mindre, idet den rekreative adgang og anvendelse vurderes at kunne fortsætte.

For strækningen st. 24+000-25+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

7.1.2.2.3 Tilvalg Station i Solbjerg

Tilvalget påvirker ingen friluftsområder udlagt i kommuneplanen, men sportspladsen Lundbjergvang behandles i 7.1.2.3.3.

7.1.2.2.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring krydser samme friluftsområde nord for Solbjerg som Central linjeføring jf. Figur 40, men med et mere østligt forløb. Arealet er udlagt som grøn kile med mulighed for friluftaktiviteter. Området gennemskæres af linjeføringen, ligesom der udjævnes overskudsjord på nogle af arealerne.

Idet baneanlægget kun beslaglægger et mindre areal, fordi der fortsat vil være forbindelse mellem de adskilte arealer, og fordi arealerne med udjævnet overskudsjord efterfølgende kan anvendes uændret, vurderes påvirkningen at være mindre.

For strækningen st. 25+000-26+900 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

7.1.2.2.5 *Sydøstligt alternativ*

Sydøstligt alternativ påvirker ingen friluftsområder udlagt i kommuneplanen. Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes de samme friluftsområder som for linjeføringerne jf. afsnit 7.1.2.2.1, 7.1.2.2.2 og 7.1.2.2.4.

7.1.2.3 **Sportsanlæg**

7.1.2.3.1 *Vestlig linjeføring*

Vestlig linjeføring påvirker ingen sportsanlæg udlagt i kommuneplanen.

7.1.2.3.2 *Central Linjeføring*

På Central linjeføring fra st. 17+210-19+800 passeres tre sportsanlæg udlagt i kommuneplanen (330210RE, 330024GK, 330025GK), der påvirkes i driftsfasen jf. Figur 33.

Område 330210RE i st. 17+210-17+480 inkluderer Lundbjergvang idrætsanlæg samt stiadgang til stiunderføring under Gammel Horsensvej. Stiadgangen ændres, men selve sportsanlægget, der ligger i den sydlige ende af området vil ikke være påvirket i driftsfasen.

Området 330024GK, som ligger vest for Gammel Horsensvej i st. 17+800-18+080 med roklubber og andre vandsportsfaciliteter, bliver berørt af nye vejanlæg og banearealer i driftsfasen. Adgang til sportsanlæggene vil dog være uhindret, således vurderes påvirkning til at være ubetydeligt.

Område 330025GK i st. 18+050-19+800 inkluderer en agilitybane i den sydlige ende ved Solbjerg Hovedgade/Gammel Horsensvej og vil blive berørt af ny bane- og vejanlæg. Påvirkningen vurderes til at være moderat, da arealet med sportsanlægget (agilitybanen) vil blive inddraget til de nye baneområder. Der vil blive udlagt ny agilitybane inden for friluftsområdet, hvorved påvirkningen bliver mindre.

7.1.2.3.3 *Tilvalg station i Solbjerg*

Tilvalget station i Solbjerg vil medføre en udvidelse af vejanlæg langs Gammel Horsensvej for at skabe forbindelse til stationsforpladsen. Vejanlægget kommer til at berøre Lundbjergvang idrætsplads i rammeområde 330210RE i driftsfasen ved st. 17+480 - 17+490 jf. Figur 41.

Påvirkning vil være permanent, og vurderes at være mindre, da kun en meget lille del af det rekreative område er påvirket af oprettelsen af det ny vejanlæg.

7.1.2.3.4 *Østlig linjeføring*

Østlig linjeføring påvirker ingen sportsanlæg udlagt i kommuneplanen.

7.1.2.3.5 *Sydøstligt alternativ*

Sydøstligt alternativ påvirker ingen sportsanlæg udlagt i kommuneplanen. Ved fortsættelse i Central linjeføring påvirkes de samme sportsanlæg, som for Central linjeføring jf. afsnit 7.1.2.3.2.

7.1.2.4 Skovområder og andre rekreative naturområder

7.1.2.4.1 Vestlig linjeføring

Vestlig linjeføring passerer Hovedskov, et skovområde med rekreativ betydning herunder jagtinteresser, fra st. 3+400-6+000 som vist i Figur 43. Linjeføringen gennemskærer skoven på langs med en beliggenhed øst for og parallelt med Gl. Århusvej i en afstand på ca. 50-150 m. Den private skov gennemskæres af en række skovveje og –stier, der anvendes rekreativt. Brugerne af skoven har i dag begrænset adgang dertil fra Gl. Århusvej eller fra Krøruplundvej. Hovedparten af skoven vil efter etablering af banen ligge øst for banen. Krøruplundvej føres under banen, hvorved der fortsat vil være adgang til skoven fra Gl. Århusvej og mod vest. Idet linjeføringen gennemskærer skoven og kommer til at forringe adgangen samt øge støjpåvirkningen, vurderes der at være tale om en mindre påvirkning af de rekreative interesser.

Stilling-Solbjerg Sø, st. 18+475-19+100, anvendes til sejlads med kajaker, robåde og lignende samt motorbåde og i mindre omfang sejlbåde (joller). Broen over søen etableres med en frihøjde på 7-10 m, hvorved gennemsejlingsmuligheden for motorbåde, joller og øvrige mindre både opretholdes. Påvirkningen af de rekreative interesser vurderes at være ubetydelig. Bro og passerende tog vil dog påvirke oplevelsen visuelt og støjmæssigt og nogle mennesker vil kunne opleve det som meget forstyrrende. Derfor vurderes påvirkningen samlet at være mindre.

Blegind Mose i st. 19+600-19+900 anvendes rekreativt og er forbundet med en sti fra Blegind jf. Figur 33. Stien krydses af linjeføringen, men opretholdes med en tunnel under banen.

7.1.2.4.2 Central linjeføring

Central linjeføring påvirker Hovedskov som for Vestlig linjeføring.

For strækningen st. 0+500-13+000 er vurderingerne som for Vestlig linjeføring.

Central linjeføring forløber igennem et nyetableret rekreativt skovområde fra st. 18+050-19+000. I driftsfasen inddrages et areal, hvor der opføres nyt baneanlæg og vej (langs Gammel Horsensvej) jf. Figur 44.

Påvirkninger i driftsfasen vil være permanent med tab af fredskovsareal, men påvirkningen vurderes at være mindre, idet arealet kun udgør en lille andel i den vestlige rand af det samlede skovareal.

7.1.2.4.3 Tilvalg Station i Solbjerg

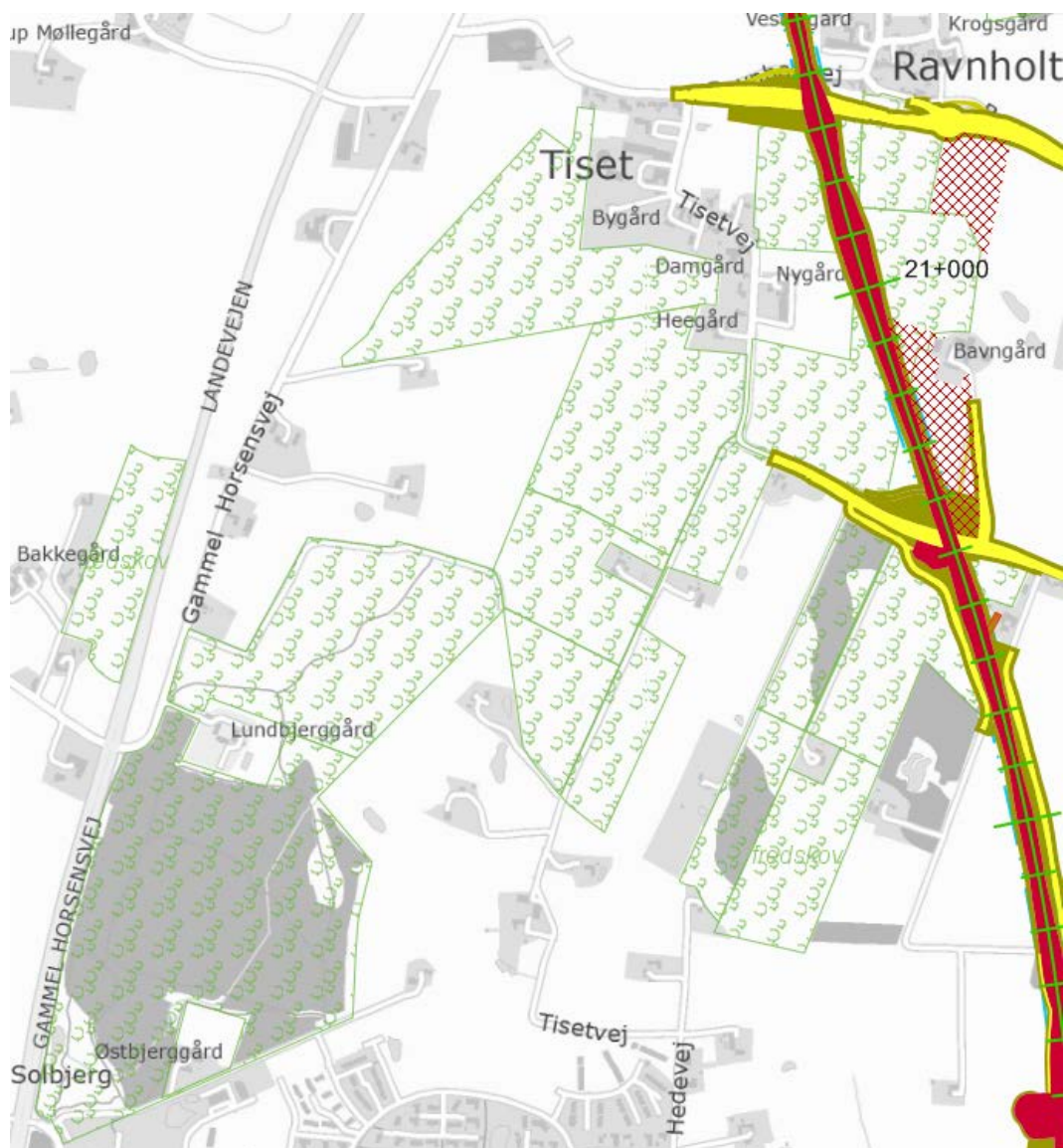
Tilvalget Station i Solbjerg påvirker ingen skovområder med rekreativ betydning.

7.1.2.4.4 Østlig linjeføring

Østlig linjeføring påvirker Hovedskov som for Vestlig linjeføring. Linjeføringen krydser gennem Nørreskov st. 15+300–15+850. Skovområdet vurderes at have en mindre rekreativ benyttelse fra Rasborgvej herunder eventuelt jagtinteresser. Jf. Lov om jagt og vildtforvaltning; Kapitel 3 (Jagtretten) § 18 [25], "må der ikke drives jagt på eller fra et sammenhængende areal, der er mindre end 1ha. Et areal anses for sammenhængende, uanset at det gennemskæres af en vej eller jernbane, når disse lovligt kan krydses til fods." Jernbanen kan krydses via Rasborgvej. Jagtmulighederne er således vurderet ikke at blive påvirket, og udnyttelsen af de rekreative interesser i hele skoven kan opretholdes via Rasborgvej. Idet linjeføringen gennemskærer skoven og kommer til at forringe adgangen samt øge støjpåvirkningen, vurderes der at være tale om en mindre påvirkning af de rekreative interesser.

Østlig linjeføring krydser samme skovområder, nord for Solbjerg, som Central linjeføring, men med et mere østligt forløb, se Figur 50.

Skovområdet vurderes at have en rekreativ udnyttelse, men med muligheden for fortsat at krydse banen ad offentlige veje og stier vurderes påvirkningen at være mindre.

Figur 50. Berørt skovområde af Østlig linjeføring (rød = baneanlæg, gul = vejanlæg og oliven-grøn = arbejdsvej og -areal. Grøn skovsignatur er fredskov).

7.1.2.4.5 Sydøstligt alternativ

Sydøstligt alternativ påvirker ingen skovområder eller andre naturområder med rekreativ betydning. Ved fortsættelse i linjeføringerne påvirkes de samme skove og andre rekreative naturområder, som beskrevet for linjeføringerne i afsnit 7.1.2.4.1, 7.1.2.4.2 og 7.1.2.4.4, men ved valg af Sydøstligt alternativ påvirkes Hovedskov ikke.

7.2 Afværgeforanstaltninger i driftsfasen

Krydsningen af arealfredningerne omkring Stilling-Solbjerg Sø med en bjælkebro er vurderet at være i modstrid med fredningernes formål. Regnvandsbassin skal ved detailprojekteringen søges placeret uden for fredningen. Herudover er der ikke mulighed for afværgeforanstaltninger.

I den senere detailprojektering skal det overvejes, om en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning nærmest digerne kan udføres, således at digerne fortsat fremstår erkendt i landskabet.

Stien i forlængelse af Mosevej i Blegind til Blegind Mose føres igennem en tunnel under Vestlig linjeføring for at opretholde den rekreative sammenhæng.

Der etableres krydsningsmuligheder for veje og stier over eller under banen, som sikrer den fortsatte forbindelse mellem eksempelvis skovområder opdelt af banen, og at rekreative stiadgange opretholdes.

Der vil blive udlagt ny agilitybane inden for friluftsområdet ved Solbjerg.

Fredskov erstattes i forholdet 1:2. De berørte kommuner er alle interesserede i et samarbejde, så der undersøges mulighed for at erstatningsskoven kan placeres lokalt.

7.3 **Konsekvensvurdering for driftsfasen**

7.3.1 **Kulturhistorie**

7.3.1.1 ***Fredede områder***

Kortbilag 2 omfatter fredede områder.

I forbindelse med etablering af banen berøres fredningen for Vedslet Kirke st. 7+850-8+130, fredningerne for Solbjerg Sø sydvest, reg. nr. 03358 st. 18+300-19+750 samt fredningen for Stilling-Solbjerg Sø Nord/Syd, reg. nr. 03357 st. 18+750-19+300 og fredningsforslaget for Stilling-Solbjerg Sø reg. nr. 08204.00 af Vestlig linjeføring samt det fredede område for Astrup Kirke st. 17+760-18+020 for Østlig linjeføring. Central linjeføring berører fredningerne for Solbjerg Sø øst, reg. nr. 03489.00 og fredningsforslaget for Stilling-Solbjerg Sø reg. nr. 08204.00.

Påvirkningen af kirkefredningerne vurderes ikke at være i modstrid med fredningernes formål. Det vurderes, at påvirkningen af de fredede områder for Stilling-Solbjerg Sø ved Vestlig og Central linjeføring er i modstrid med fredningernes formål, som er at sikre, at arealerne bevares i deres nuværende tilstand hvad angår, landskab, beplantning, terræn og bebyggelse. Ved detailprojektering søges regnvandsbassin ved Vestlig linjeføring etableret uden for fredningen. Vestlig linjeføring vil være en videregående afvigelse fra fredningerne (jf. nbl. § 50 stk. 5). Projektet vil kun kunne gennemføres ved ophævelse af fredningerne eller evt. ved de særlige procedurer i forbindelse med en anlægslov, som specifikt tilsidesætter fredningerne inden for linjeføringen.

7.3.1.2 ***Kirkeomgivelser og –byggelinjer***

Kortbilag 1 omfatter kirkeomgivelser og –byggelinjer.

Kirkeomgivelser og kirkebyggelinjer omkring Vedslet Kirke st. 7+750-8+340 gennemskæres af alle linjeføringer. Central linjeføring påvirker desuden kir-

kebyggelinje ved Hvilsted Kirke samt kirkebyggelinje og kirkeomgivelser ved Tiset Kirke. Kirkebyggelinjen omkring Astrup Kirke st. 17+680-18+320 og kirkeomgivelser omkring Tiset Kirke st. 19+880-20+470 berøres af Østlig linjeføring.

Ved Vedslet Kirke vil indsigten til kirken blive påvirket af bane- og vejanlæg. Ved Tiset Kirke etableres baneanlæg inklusiv et regnvandsbassin, som også påvirker indsigten. Ved Astrup Kirke skal der lægges et permanent jordlag ud over dele af arealerne, der er omfattet af kirkebyggelinjen.

Det vurderes, at påvirkningen af kirkeomgivelserne er mindre for Vedslet Kirke. Påvirkningen vurderes moderat for Tiset Kirke for Central linjeføring og mindre for Østlig linjeføring. Påvirkningen af kirkebyggelinjer er ubetydelige, idet der er tale om anlæg, som ikke overstiger den maksimale byggehøjde på 8,5 m inden for kirkebyggelinjen.

7.3.1.3 **Kulturmiljøer**

Kortbilag 2 omfatter kulturmiljøer.

Vestlig linjeføring gennemskærer værdifuldt kulturmiljø Hovedgård Stationsby st. 4+250-4+800 og et værdifuldt kulturmiljø fra Middelalderen syd for Stilling-Solbjerg Sø st. 16+950-18+610. Anlægget vurderes at medføre en moderat påvirkning af kulturmiljøet syd for Stilling-Solbjerg Sø og en ubetydelig påvirkning af kulturmiljøet ved Hovedgård Stationsby.

7.3.1.4 **Beskyttede sten- og jorddiger**

Kortbilag 2 omfatter beskyttede sten- og jorddiger. I Tabel 42 er det samlede antal berørte diger for hver linjeføring og alternativ angivet samt fordelingen på hvor stor del af diget, der berøres. Højre kolonne angiver ved hvor mange diger, der vil ske jordudsætning.

	100% fjernes	≥ 50% fjernes	< 50% fjernes	Samlet antal berørte diger	Jordudsætning ved dige
Vestlig linjeføring	2	2	13	17	8
Central linjeføring	2	2	12	16	8
Østlig linjeføring	1	4	16	21	9
Sydøstligt alternativ/- Vestlig linjeføring	1	0	11	12	10
Sydøstligt alternativ/- Central linjeføring	1	0	10	11	10
Sydøstligt alternativ/- Østlig linjeføring	0	2	14	16	11

Tabel 42 Samlet antal berørte diger og fordeling på hvor stor en del af diget, der berøres, og antal diger, hvor der vil ske jordudsætning.

Forudsat at en hensynsfuld udsætning af overskudsjord med en affasning mod digerne kan udføres og idet maksimalt to diger fjernes fuldstændigt og maksimalt fire diger fjernes med mere end halvdelen, vurderes projektet samlet set at medføre en mindre påvirkning af kulturværdien i forbindelse med påvirkning af digerne uafhængig af linjeføring.

7.3.2 Rekreative interesser

Kortbilag 4 omfatter rekreative interesser.

Støjpåvirkningen vurderes generelt ikke at medføre en begrænsning af den rekreative udnyttelse af arealer udlagt til formålet, men forbipasserende tog vil kunne opleves som forstyrrende.

For alle stier på Vestlig og Østlig linjeføring vurderes påvirkningen i såvel anlægs- som driftsfasen at være ubetydelig, idet passagemuligheden opretholdes uændret eller på samme niveau som hidtil.

På Central linjeføring ændres forløbet af stierne langs Stilling-Solbjerg Sø og Gl. Horsensvej. Der vil dog fortsat være stiadgang til søen på samme niveau som i dag, og påvirkningen vurderes at være mindre.

Vestlig linjeføring beslaglægger mindre arealer i kanten af to friluftsområder i form af to rekreative arealer udlagt i kommuneplanen, som støder umiddelbart op til linjeføringen ved hhv. st. 24+910-25+200 og st. 25+500-25+700. Arealerne er små og rummer ikke organiserede rekreative aktiviteter, hvorved projektet vurderes at medføre en ubetydelig påvirkning af de rekreative interesser.

Nord for Solbjerg gennemskæres en grøn kile med bl.a. skov af Central og Østlig linjeføring. Arealtabet er begrænset, og der vil fortsat være forbindelse mellem delarealerne, hvorved projektet vurderes at medføre en mindre påvirkning af de rekreative interesser.

Hovedskov gennemskæres af Vestlig, Central og Østlig linjeføring, hvorved der opstår en vis barrierenvirkning i forhold til den rekreative udnyttelse af skoven herunder jagtinteresser. Hertil kommer øget støjpåvirkning og visuel påvirkning. Påvirkningen vurderes derfor mindre. Sydøstligt alternativ gennemskærer ikke Hovedskov. Vælges denne linjeføring vil påvirkningen af skovområderne være ubetydelig.

Nørreskov gennemskæres af Østlig linjeføring, hvorved der opstår en vis barrierenvirkning i forhold til den rekreative benyttelse af skoven herunder jagtinteresser. Hertil kommer øget støjpåvirkning og visuel påvirkning. Påvirkningen vurderes derfor mindre.

Broen over Stilling-Solbjerg Sø, st. 18+475-19+100 etableres med en frihøjde på 7-10 m, hvorved gennemsejlingsmuligheden for motorbåde, joller og øvrige mindre både opretholdes. Påvirkningen af de rekreative interesser vurderes at være ubetydelig. Bro og forbipasserende tog vil dog påvirke oplevelsen

visuelt og støjmæssigt, og nogle mennesker vil kunne opleve det som meget forstyrrende. Derfor vurderes påvirkningen samlet at være mindre.

8 Myndighedsbehandling

Afsnittet redegør for de dispensationer, der skal indhentes hos respektive myndigheder i forhold til kulturmiljø og rekreative interesser. Alternativt kan det vælges at indbygge de fornødne tilladelser og dispensationer i anlægsloven for projektet.

Fredede områder

Fredede områder reguleres efter naturbeskyttelsesloven [3]. Jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål. Afvigelser fra en fredning der går herudover, samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan kun ske ved gennemførelse af en ny fredningssag efter reglerne i kapitel 6, jf. § 50, stk. 2.

Kirkeomgivelser og kirkebyggelinje

Kirkernes omgivelser er fredet. Fredningerne kaldes kirkeomgivelsesfredninger eller Provst Exner-fredninger efter ophavsmanden. Kirkeomgivelsesfredningen er tinglyst på de omfattede ejendomme. Som ved andre typer fredninger kan der søges dispensation hos Fredningsnævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 [3].

Kirker er jf. naturbeskyttelsesloven § 19 reguleret af en 300 m beskyttelseszone. Kommunalbestyrelsen kan dispensere fra kirkebyggelinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2.

Arkæologiske fund og kulturarvsarealer

I følge museumsloven [2] § 29 e. må man ikke foretage ændringer af fredede fortidsminder. Ændringer kræver dispensation fra bestemmelserne i § 29 e, stk. 1.

Jf. naturbeskyttelseslovens § 18 skal der inden for en beskyttelseszone på 100 m fra et fortidsmindes ydergrænse sikres indsyn til og udsyn fra fortidsminderne. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3 [3]. Miljø- og fødevarerministeren kan bestemme, at kommunalbestyrelsen skal indhente en udtalelse fra ministeren, før der træffes afgørelse vedrørende § 18, stk. 1.

Beskyttede sten og –jorddiger

Jf. museumsloven § 29 a [2] må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i § 29 a, stk. 1.

Kommunal planlægning

Kommunalbestyrelserne skal principielt forespørges, hvorvidt projektet anses foreneligt med kommuneplanens retningslinjer. Retningslinjerne forbyder ikke anlæg, og i det konkrete tilfælde, vil anlægsloven være hævet over kommuneplanretningslinjerne.

Principielt anses strækingsanlæg for værende forenelige med kommuneplanrammerne uanset deres anvendelsesformål. Kommunalbestyrelserne skal dog principielt forespørges, men i det konkrete tilfælde vil anlægsloven være hævet over kommuneplanrammerne.

Kommunalbestyrelserne skal principielt forespørges, hvorvidt projektet anses for i overensstemmelse med lokalplaner. I det konkrete tilfælde, vil anlægsloven være hævet over lokalplanerne.

9 Kumulative effekter

I forbindelse med et specifikt anlægsprojekt kan nogle påvirkninger vurderes at være mindre eller moderate, men hvis der foregår lignende påvirkninger fra andre nærliggende projekter, kan de måske tilsammen skabe en væsentlig miljøpåvirkning, den såkaldte kumulative effekt.

Der er ikke kendskab til andre anlægsprojekter i området, som kan give anledning til kumulative effekter.

10 Overvågning

Det vurderes ikke at være relevant at etablere overvågningsprogrammer.

11 0-alternativet

0-alternativet er jernbanens trafikale situation, hvis *Ny bane Hovedgård - Hasselager* ikke bliver anlagt. 0-alternativet bruges som reference til miljøvurdering af alle fagemner for de foreslåede linjeføringer. Naboprojekter på den eksisterende strækning så som *Elektrificering og hastighedsopgradering Fredericia - Aarhus* og *Signalprogrammet (ERTMS)* forudsættes at blive udført.

Trafiksituationen i 0-alternativet er fremskrevet til år 2030.

I dag kører dagligt cirka 130 persontog mellem Horsens og Aarhus på den eksisterende strækning over Skanderborg. Rejsetiden er i dag mellem 28 og 31 minutter afhængig af togets standsningsmønster.

Uden en ny bane mellem Hovedgård og Hasselager vil al togtrafik fortsat skulle køre ad den eksisterende bane. Rejsetiden vil være omtrent som i dag. I 2030 vil der dagligt køre cirka 150 persontog på strækningen.

12 Oversigt over eventuelle mangler ved undersøgelsen

VVM-redegørelser skal i henhold til bekendtgørelsens bestemmelser indeholde en oversigt over eventuelle punkter, hvor datagrundlaget er usikkert, eller der mangler viden til at foretage en fuldstændig vurdering af miljøkonsekvenserne.

Det vurderes, at undersøgelserne vedrørende kulturhistoriske og rekreative interesser er dækkende på det nuværende stadie af projektet med det data, der er tilgængelig.

13 Referencer

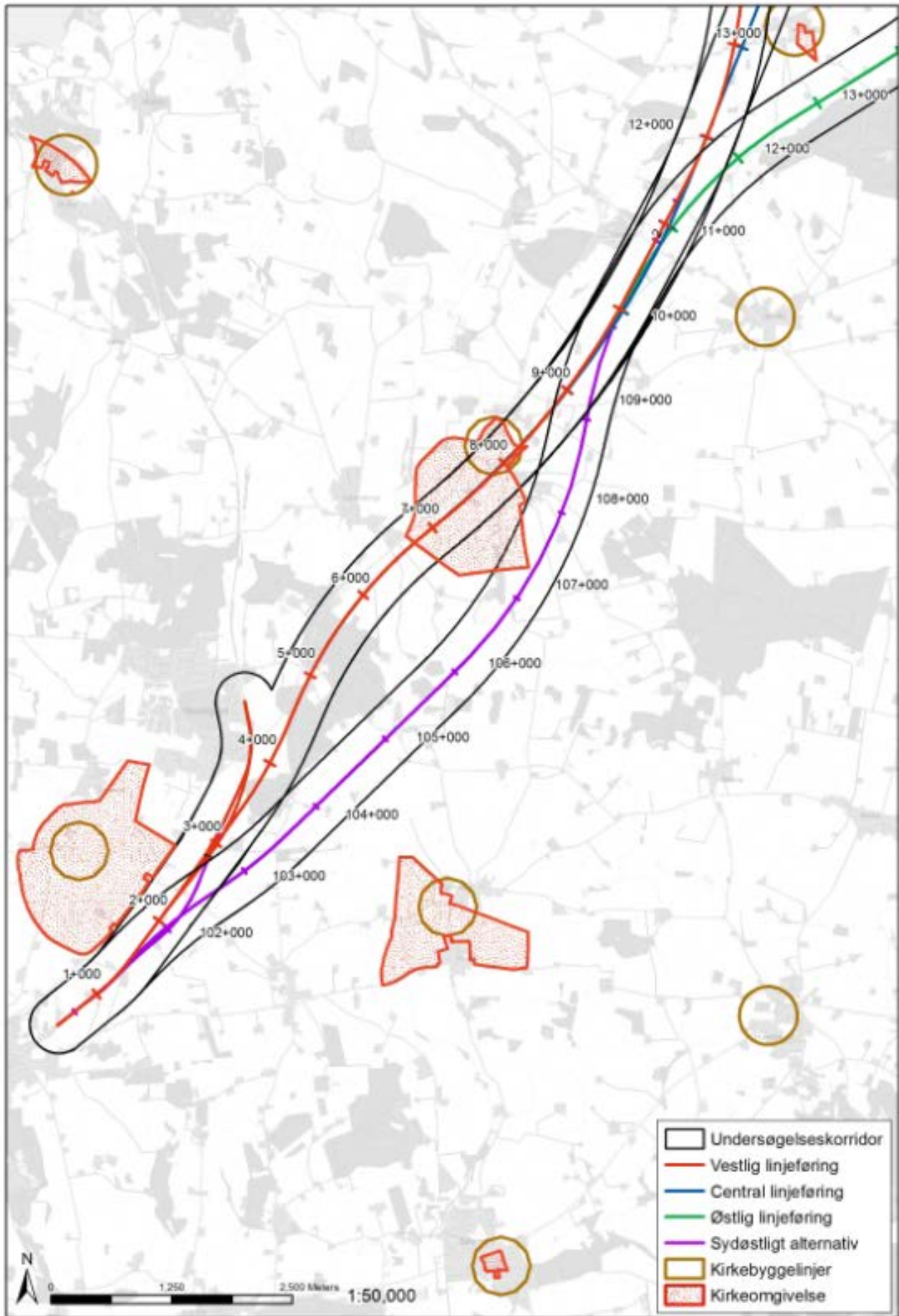
- [1] Erhvervs- og Vækstministeriet, Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23/11/2015. Bekendtgørelse om lov om planlægning. 2015.
- [2] Kulturministeriet, Museumsloven: Lovbekendtgørelse nr. 358 af 08/04/2014. Bekendtgørelse af museumsloven, 2014.
- [3] Miljø- og Fødevareministeriet, Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 934 af 27/06/2017 . Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse.
- [4] Kulturministeriet, Bygningsfredningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 970 af 28/08/2014. Bekendtgørelse af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer., 2014.
- [5] Danmarks Miljøportal, <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>, 2016.
- [6] Kulturstyrelsen, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>, 2016.
- [7] Horsens Kommune, »Horsens Kommuneplan 2013,« 2013. [Online]. Available: <http://kommuneplan.horsens.dk/>.
- [8] Odder Kommune, »Odder Kommuneplan 2013-2025,« 2013. [Online]. Available: <http://kommuneplan2013.odder.dk/>.
- [9] Skanderborg Kommune, »Skanderborg Kommuneplan 2013,« 2013. [Online]. Available: <https://www.skanderborg.dk/Borger/Kommuneplan-og-Lokalplaner/Kommuneplan-13.aspx>.
- [10] A. Kommune, »Aarhus Kommuneplan 2013,« 2013. [Online]. Available: <https://www.aarhus.dk/da/borger/bolig-og-byggeri/Kommuneplanlaegning/Temaplanlaegning-Kommuneplan-2013.aspx>.
- [11] Kulturstyrelsen, »Fredede og bevaringsværdige bygninger,« 2016. [Online]. Available: <https://www.kulturarv.dk/fbb/index.htm>.
- [12] Naturstyrelsen, »Ud i naturen,« 2016. [Online]. Available: <http://udinaturen.naturstyrelsen.dk/udinaturen/>.
- [13] Atkins/Niras, »Støj og vibrationer - Fagnotat. Ny bane Hovedgård-Hasselager, Banedanmark,« 2017.
- [14] Atkins/Niras, »Landskab og visuelle forhold - Fagnotat. Ny bane Hovedgård-Hasselager, Banedanmark.,« 2017.
- [15] Danmarks Naturfredningsforening, »Fredningsforslag i Skanderborg og Århus Kommuner. Stilling Solbjerg Søes omgivelser og Pilbrodalen,« 2016.
- [16] Horsens Museum, Udtalelse i forbindelse med VVM-undersøgelse forud for Ny bane Hovedgård-Hasselager, 2016.
- [17] Skanderborg Museum, Arkivalisk kontrol af ny bane mellem Hasselager og Hovedgård, Museum Skanderborgs j.nr. SBM1542, 2016.

- [18] Moesgård Museum, Arkivalsk kontrol i forbindelse med 'Ny bane Hovedgård-Hasselager', 2016.
- [19] Moesgaard Museum, Supplerende udtalelse til nyt sydøstligt alternativ, november 2016.
- [20] Skanderborg Kommune, »Skanderborg Kommunes Kommunplan 2013,« 2013. [Online]. Available: <http://pdf.skanderborg.dk/planlaegning/kommuneplan/Kommuneplan13/>.
- [21] Atkins/Niras, »Planforhold - Fagnotat. Ny bane Hovedgård-Hasselager, Banedanmark,« 2017.
- [22] Aarhus Kommune, Århus omkranset af skov, 1988.
- [23] Atkins/Niras, »Emissioner - Fagnotat. Ny bane Hovedgård-Hasselager, Banedanmark,« 2017.
- [24] Atkins/Niras, »Trafikale forhold - Fagnotat. Ny bane Hovedgård-Hasselager, Banedanmark,« 2017.
- [25] Miljø og fødevareministeriet, Jagtloven: Lovbekendtgørelse nr. 118 af 26/01/2017. Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning.
- [26] Det europæiske miljøagentur, »Good practice guide on quiet areas. EEA Technical report No 4/2014,« 2004.

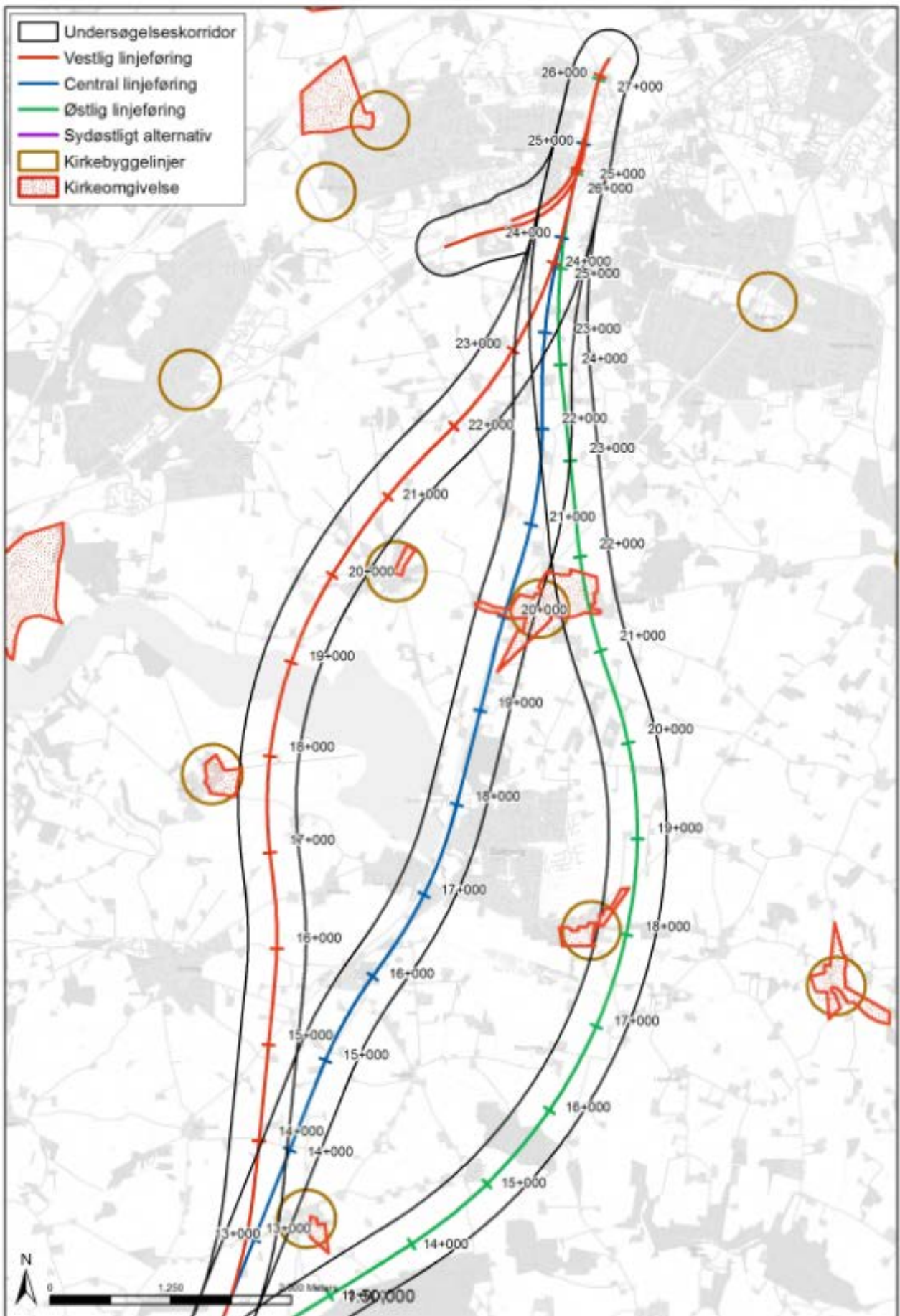
14 Bilag

- Bilag 1 Kirkeomgivelser og –byggelinjer
- Bilag 2 Fredede områder, kulturmiljøer, bevaringsværdige og fredede bygninger og beskyttede sten- og jorddiger
- Bilag 3 Fortidsminder og kulturarvsarealer
- Bilag 4 Rekreative interesser

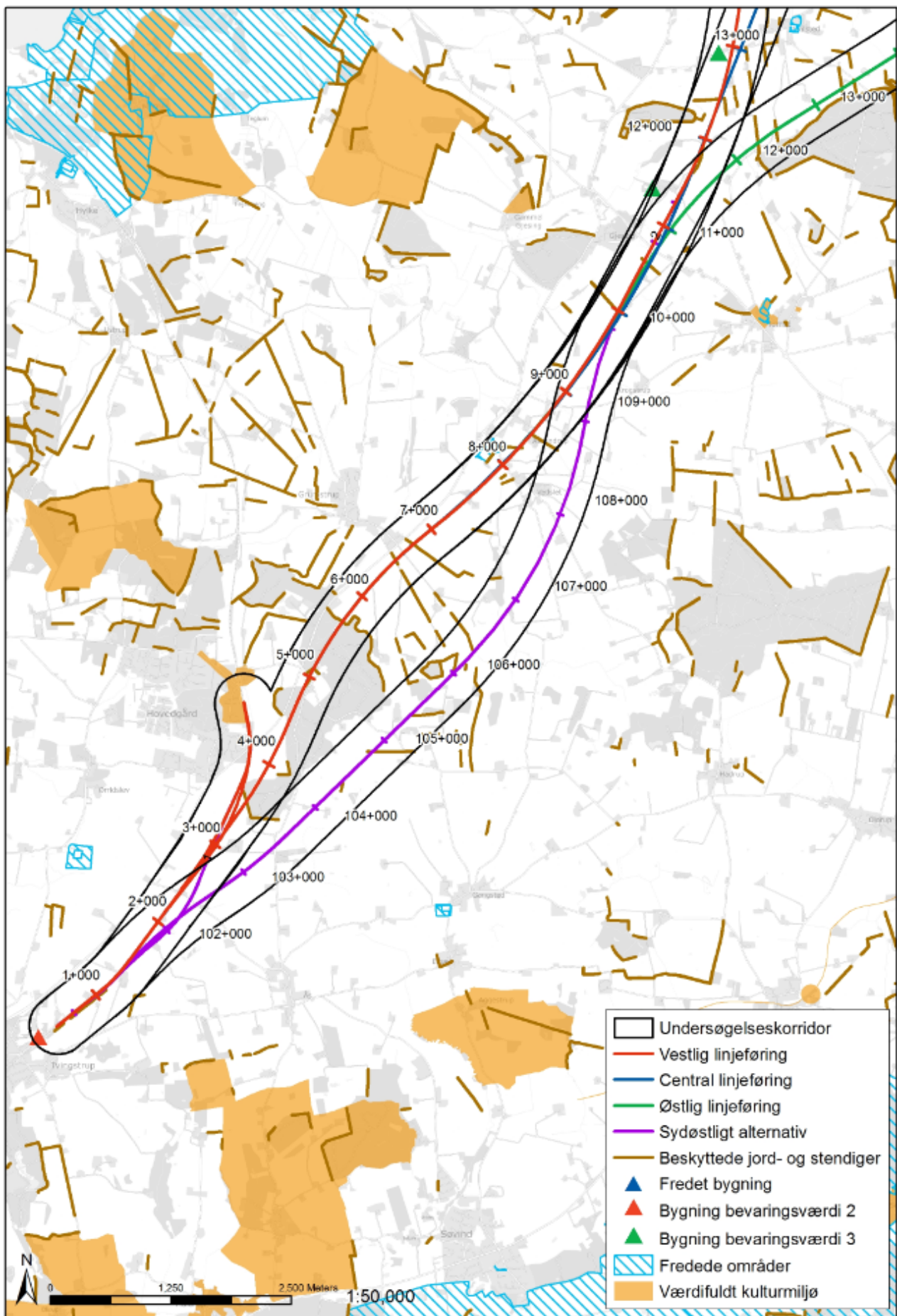
Bilag 1 Kirkeomgivelser og -byggelinjer

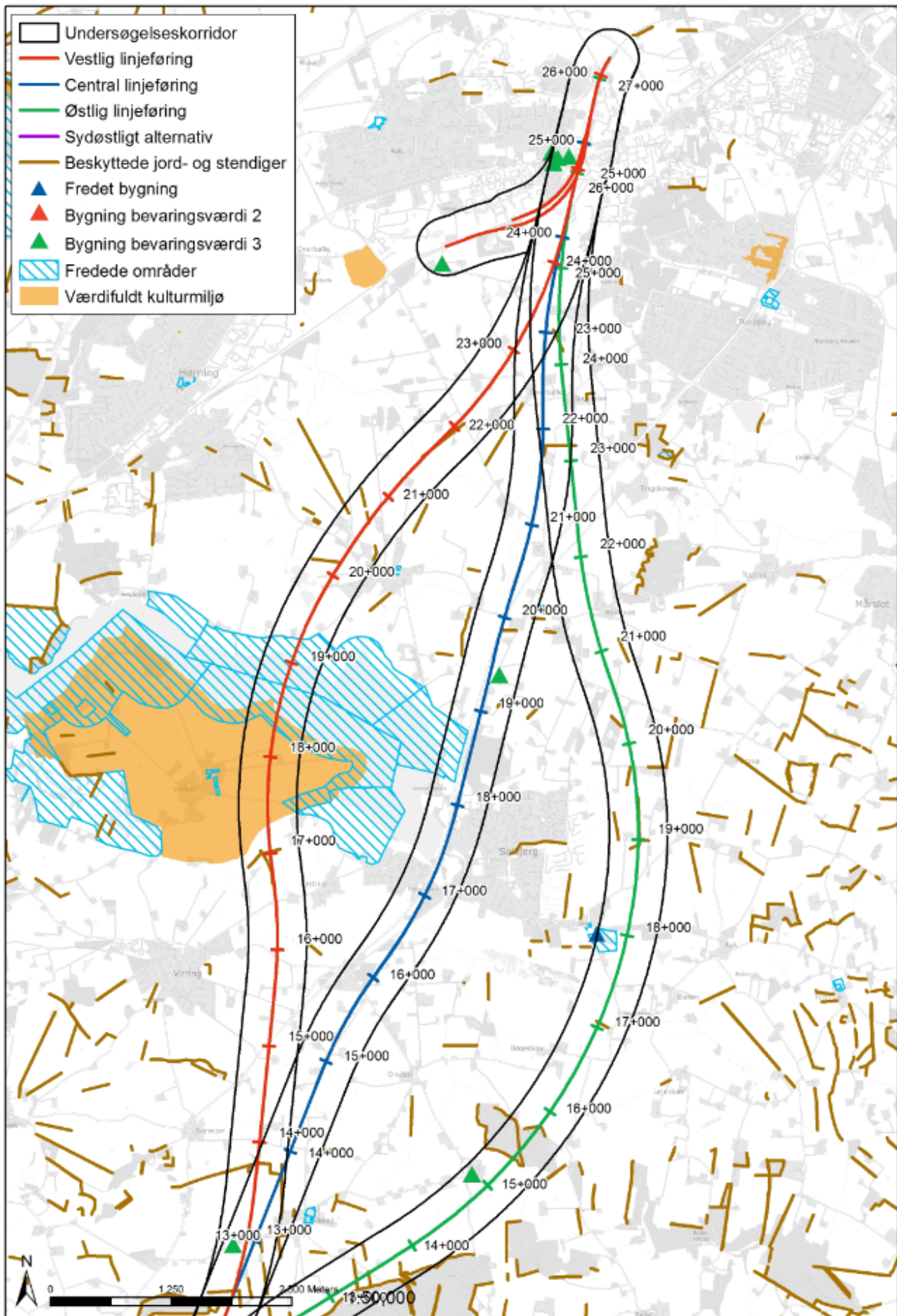
Bilag 1 Kirkeomgivelser og -byggelinjer

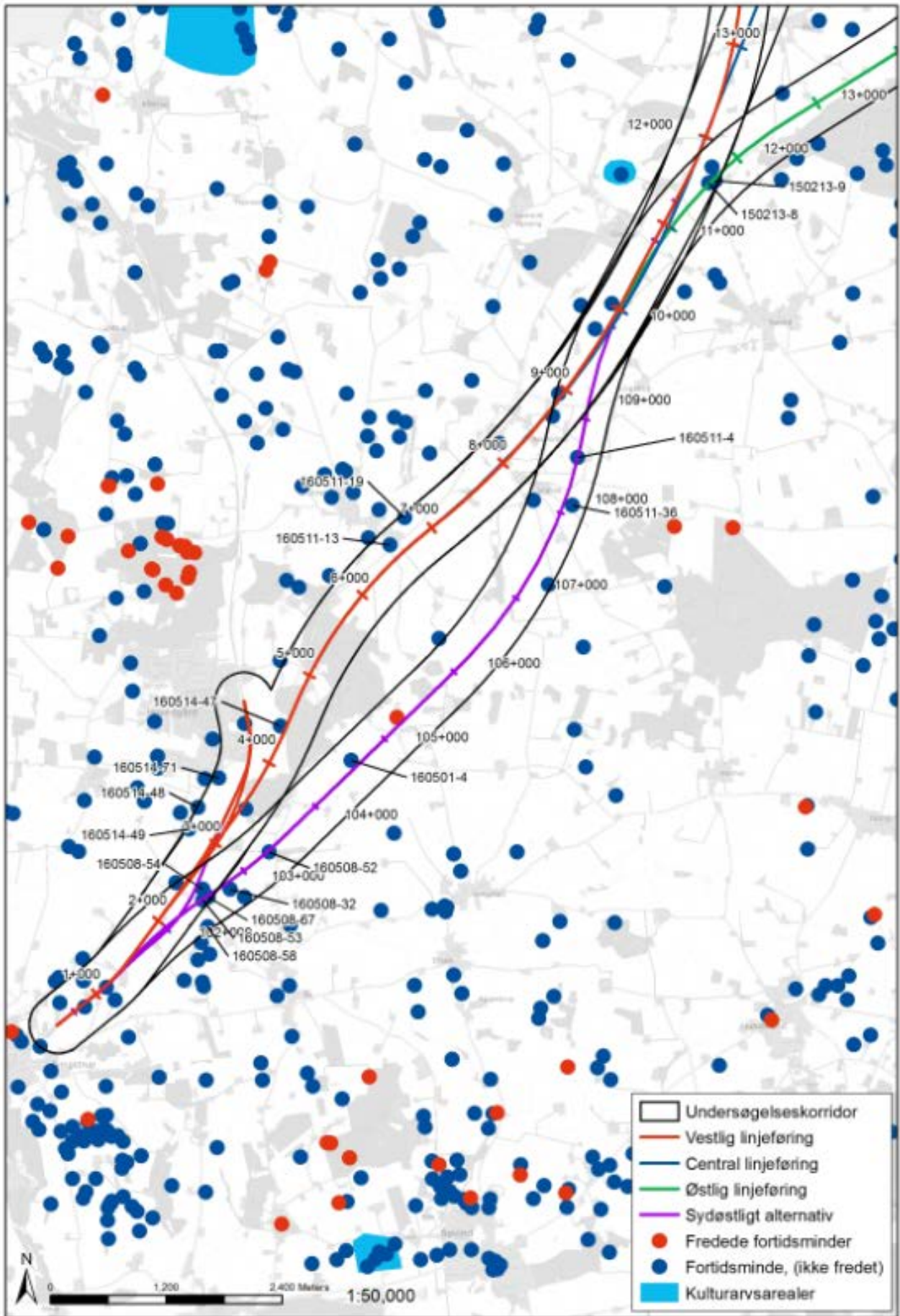
Bilag 2 Fredede områder, kulturmiljøer, bevaringsværdige og fredede bygninger og beskyttede sten- og jorddiger

Bilag 2 Fredede områder, kulturmiljøer, bevaringsværdige og fredede bygninger og beskyttede sten- og jorddiger

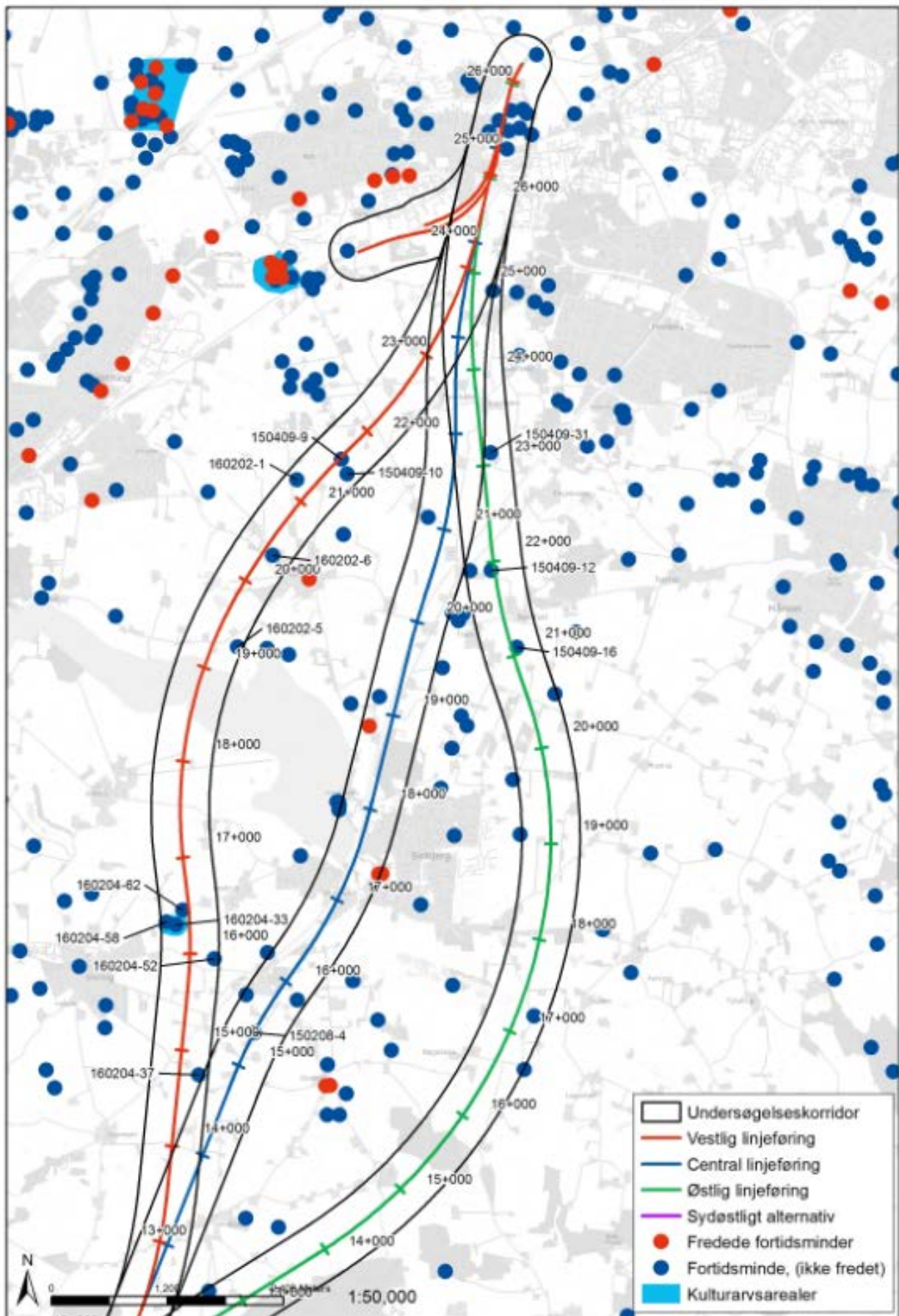

Bilag 3 Fortidsminder og kulturarvsarealer

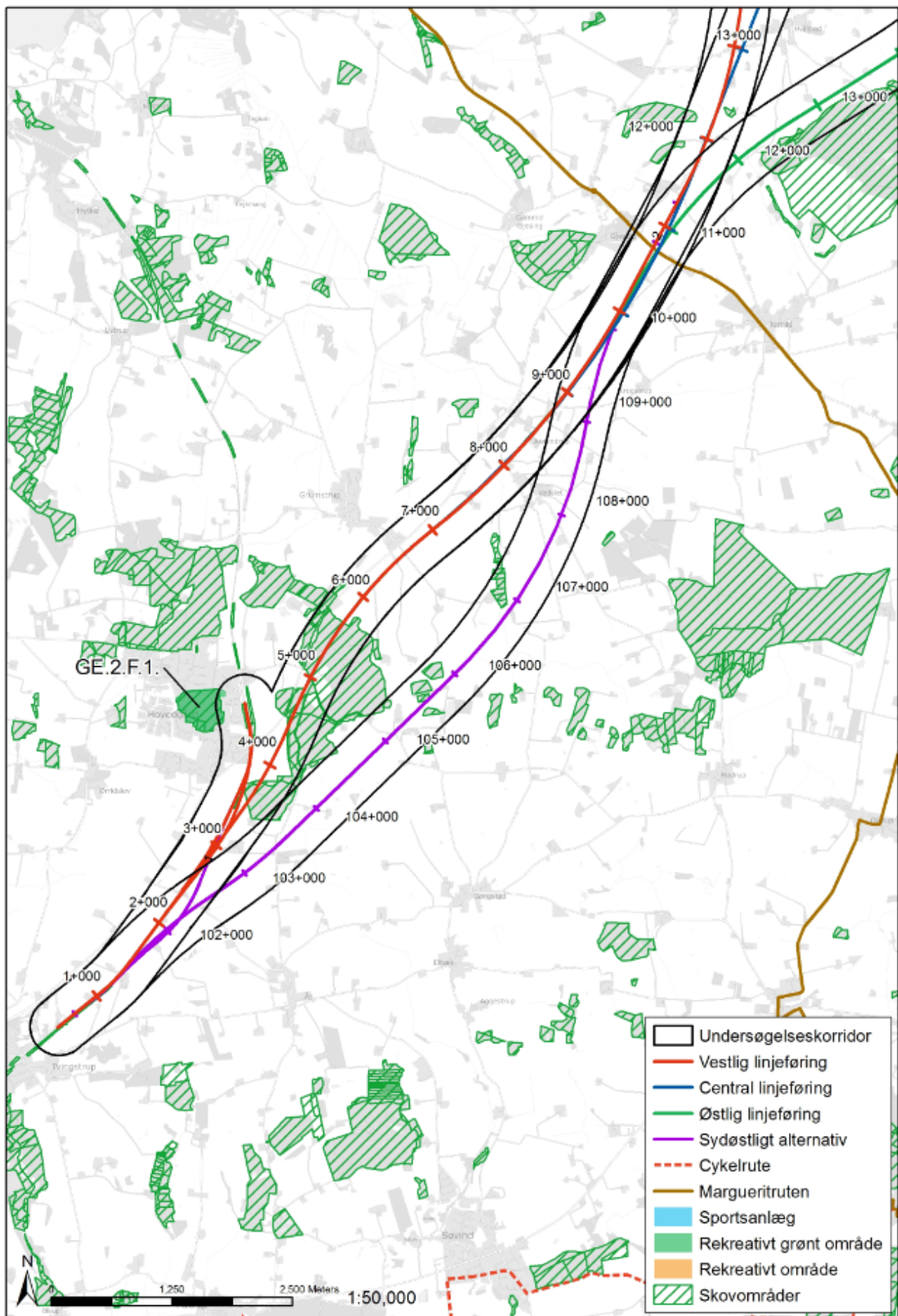

Bilag 3 Fortidsminder og kulturarvsarealer

Bilag 4 Rekreative interesser

Bilag 4 Rekreative interesser

